

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Pienen Suomalaisen Balettiseurueen yleisötyön kehittäminen

kouluissa 2010-2011

Tuija Lindholm

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (60 op)

Kulttuurituottaja (ylempi AMK)

Toukokuu/2012

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU
Kulttuurituotannon koulutusohjelma, Kulttuurituottaja (ylempi AMK)

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Tuija Lindholm	Sivumäärä 80 ja 25 liitesivua
Työn nimi Pienen Suomalaisen Balettiseurueen yleisötyön kehittäminen kouluissa 2010–2011	
Ohjaava(t) opettaja(t) Titta Pohjanmäki	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja PjL8-tanssin ja teatterin kannatusyhdistys ry, Sami Saikkonen	
Tiivistelmä <p>Toimintatutkimuksen tarkoitus oli aloittaa Pienen Suomalaisen Balettiseurueen yleisötyö kouluissa ja kehittää siitä osa tanssiryhmän toimintaa.</p> <p>Kehittämishanke toteutettiin 2010–2011.</p> <p>Pieni Suomalainen Balettiseurue aloitti toimintansa 2009. Sen tanssijoilla on klassisen baletin koulutus. Tanssiryhmällä on nykyään 2-3 ensi-iltaa vuodessa. Se toimii edelleen produktiokohtaisesti, mutta on lisännyt toimintaansa voimakkaasti tutkimusjakson aikana.</p> <p>Kehittämishanke aloitettiin useilla tanssityöpajoilla helsinkiläisessä peruskoulussa syksyn 2010 aikana ja jatkettiin esitysten ja tanssityöpajojen erilaisilla versioilla kevään 2011 aikana muissa kouluissa. Helsingin lisäksi aloitettiin kiertuetoiminta Lahdessa, Kouvolassa, Vantaalla ja Porvoossa.</p> <p>Hankkeen aikana tanssiryhmä ehti kokeilla viittä erilaista yhdistelmää työpajoja ja esityksiä.</p> <p>Tanssiryhmän tuottaja oli toimintatutkimuksen tutkijana, haastattelijana ja havainnoitsijana.</p> <p>Samaan aikaan kun toimittiin, tutkittiin miten työpajat ja esitykset täyttävät koulun kulttuurikasvatus tavoitteet. Toiminnan laadun tutkimisessa apuna käytettiin myös SurveyMonkey- kyselykaavakkeita.</p> <p>Myös opettajat ja oppilaat saivat arvioida toimintaa. Molempien mielestä toiminta täytti tavoitteet.</p> <p>Yleisötyöllä on mahdollista lisätä tanssiryhmän esityksiä, yleisöjä ja rahoitusta.</p>	
Asiasanat yleisötyö koulussa, taidekasvatus, kulttuurikasvatus, tanssiryhmä, kehittämishanke	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Cultural Management, Master of Culture and Art

ABSTRACT

Author Tuija Linhdolm	Number of Pages
Title Development project for Little Ballet of Finland in audience education in schools	
Supervisor(s) Titta Pohjanmäki	
Subscriber and/or Mentor PjL8-tanssin ja teatterin kannatusyhdistys ry, Sami Saikkonen	
<p>Abstract</p> <p>The aim of the study was to start the working with audiences between Pieni Suomalainen Balettiseurue and schools and to develop it as a part of the dance company's way of working.</p> <p>The development project was carried out between 2010 and 2011.</p> <p>Pieni Suomalainen Balettiseurue started out in 2009. All of the dancers have an education in classical ballet. Today the company produces 2-3 premiers a year. Pieni Suomalainen Balettiseurue is still working production by production, but it has increased its activities immensely during the study period.</p> <p>The development project began as a multiple dance workshops in one of the primary schools in the autumn on 2010 and was continued through the spring 2011 with various combinations of performances and workshops in new schools. In addition to Helsinki, the company started touring in Lahti, Kouvola, Vantaa and Porvoo.</p> <p>During the project the dance company had the chance to try out five different variations of workshops and performances.</p> <p>The producer of the company acts as a researcher, interviewer and observer in the development project.</p> <p>At the same time as was studied how the cultural education in school were accomplished in the workshops and performances. The qualities of the actions were evaluated by teachers and pupils with the help of SurveyMonkey- questionnaire.</p> <p>Both teachers and pupils evaluated the company's work in school very high level. The aims of cultural education were accomplished.</p> <p>The funding of the dance company may increase due to work in school. The grants donated by different foundations for art education are given for high level production.</p> <p>The development project was successful.</p> <p>Audience education is a good way of increasing performances and audiences of the dance company.</p>	
Keywords audience education, school, primary school, dance company, cultural education, art education, development project	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA VIITEKEHYS	6
2.1 Kulttuuripolitiikka ja rahoitus	6
2.2 Toimenpideohjelmat ja kulttuuristrategiat	7
2.3 Tanssin strategia 2010–2020	9
3 PIENI SUOMALAINEN BALETTISEURUE	15
3.1 Taustaa ja historiaa	16
3.2 Esitystoiminta ja 2 x 2-formaatti	17
3.3 Tanssiryhmän hallintorakenne ja työntekijät	19
4 TUTKIMUSMETODIT JA MENETELMÄT	20
4.1 Metodit	20
4.2 Menetelmät	23
4.3 Tutkimuksen tekijä ja tutkijan rooli	24
5 TAVOITTEET JA HAASTEET	27
5.1 Tanssiryhmän tavoitteet	28
5.2 Yleisötyön haasteet tanssiryhmässä	29
5.3 Yleisötyön haasteet koulussa	32
6 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTUS 2010–2011	33
6.1 Yhteistyön avaus koulujen kanssa	34
6.2 Ensimmäinen versio - Tanssityöpajojen avaus - Helsinki	35
6.3 Versio kaksi - Lahti	39
7 TULOKSIA JA POHDINTAA	49
7.1 Versio yksi- Helsinki	49
7.2 Versio kaksi - Lahti	59
7.3 Versio kolme - Kouvola	65
7.4. Versio neljä - Vantaa	65
7.5. Versio viisi – Porvoo	66
7.6. Tanssijat	67
7.5 tiedotus ja mediahuomio	71
8 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA MISSIOITA	71
8.1. Rahoituksen kehitys	73
8.2 Esitystilastot	74
8.3 Taiteellinen kehitys	76
8.4 Tanssijoiden ammattitaidon kehitys	76
8.5 Tanssiryhmän kehitys	77
8.6 Pienen Suomalaisen Balettiseurueen yleisötyön toimintamalli	77
8.7 Oma missio	79
LIITTEET	82

1 JOHDANTO

Pienen Suomalaisen Balettiseurueen yleisötyön kehittäminen keskittyy tanssiryhmän yleisötyön avaukseen kouluissa vuosina 2010- 2011. Se kuvaa miten alle vuoden ikäinen tanssiryhmä on aloittanut yhteistyön koulujen kanssa Helsingissä, Lahdessa, Kouvolassa, Vantaalla ja Porvoossa. Yhteistyö toteutettiin viemällä kouluihin tanssiesityksiä ja järjestämällä oppilaille tanssityöpajoja. Toiminta suunnattiin aluksi ennalta valittuihin kummikouluihin ja sen jälkeen tilausten mukaisesti.

Käytännön osuudessa kuvataan tanssityöpajojen ja esitysten toteuttamista. Samalla annetaan esimerkkejä siitä kuinka työpajat ja esitykset kouluissa rakentuivat. Esille nostetaan myös erilaiset ongelmat, joita kohdattiin ja joiden mukaan muokattiin toimintaa sekä laitettiin suunnitelmia ja aikatauluja uusiksi.

Koska yksi avainkysymyksistä oli myös mahdollisimman kustannustehokas toiminta kuitenkin taiteellisesti korkeatasoinen laatu säilyttäen, huomiota kiinnitettiin myös henkilökunnan määrään, jolla pilotteja pystyttiin toteuttamaan. Koko ajan tehtiin arviota olisiko pärjätty vähemmälläkin väellä, koska palkkakulut ovat isoimmat kuluerät tällaisessakin toiminnassa. Väen määrä vaikuttaa toki myös matka- ja majoituskuluihin silloin, kun toiminta vaatii matkustelua kauempaan kohteeseen.

Hankkeeseen saatujen avustusten ehdoissa painotettiin pilottihankkeen kohdistamista erityisesti muualle kuin Helsinkiin, joten se vaikutti ratkaisevasti lähtöhaluihin koulukiertueille ja vierailuille muille paikkakunnille. Samalla saatiin kokemusta matkustamisesta ja majoittumisesta matkan varrella.

Pilottihanke toimi myös tanssijoiden koulutuskenttänä yleisötyöhön.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA VIITEKEHYS

Kouluissa tapahtuvan yleisötyön taidekasvatuksellinen merkitys nostetaan esiin erilaisten kulttuuripoliittisten ohjelmien tavoitteista. Myös yleisötyötoiminnan tilaajien eli koulujen toimintakulttuuri ja – suunnitelmat ovat avainasemassa kouluihin suunnattua toimintaa suunnitellessa. Toimintaympäristö esitellään tarkemmin kohdassa tutkimuksen tavoitteet ja haasteet, jossa ne perustelevat valintoja.

Koska alkutaipaleellaan oleva tanssiryhmä ei pysty Suomessa tulemaan toimeen ilman avustuksiin perustuvaa lisärahoitusta, on toimintaympäristön tarkastelua käyty myös avustuksia myöntävien näkökulmasta.

Toimintaympäristön tuntemisessa auttaa perehtyminen myös siihen, millaista yleisötyötä muut taidetoimijat ovat tehneet. Ja millaisia yleisötyömuotoja on jo kehitetty.

2.1 Kulttuuripoliittikka ja rahoitus

Kulttuurin rahoituksesta ja rahoituksen ohjauksesta on käyty vilkasta keskustelua koko 2000-luku. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämiseksi Cupore julkaisi 2005 tutkimuksen Taiteen ja kulttuurin rahoituksesta ja ohjauksesta (Heiskanen, Ahonen, Oulasvirta, 2005) joka perustui aineistoon vuosilta 1992–2001 ja jossa kehitysehdotuksia tehtiin vuoteen 2012 asti. Tutkimuksessa pohdittiin kulttuurirahoituksen merkitystä ja perusteita. Tutkimuksessa analysoitiin erikseen myös kolmannen sektorin muuttuvaa roolia kulttuuri-toiminnassa. (Heiskanen, Ahonen, Oulasvirta, 2005, 49–70).

Suomen Kansallisooppera on aika ajoin ollut vahvan arvostelun kohteena. Se on Suomen suurin kulttuurilaitos ja suurin kulttuurialan työpaikka ja saa myös Suomen ainoana ooppera- ja balettilaitoksena erityisrahoituksen. Kansallisoopperan saama julkinen rahoitus ja sen suhde omiin suhteellisen vaatimattomiin tuloihin herättää närrää kansalaisissa ja kateutta muissa kulttuurialan toimijoissa. Kansallisoopperaan on kohdistunut kritiikkiä, mitä avustusrahoilla pitäisi tehdä, millaista kulttuuritoimintaa ja

kenelle. Ja miten mahdollisimman moni pääsisi nauttimaan kyseisistä tuista. Kansallisooppera onkin panostanut vahvasti yleisötyön kehittämiseen jo 1990-luvun alusta lähtien.

Kulttuurinrahoitus nousi voimakkaasti lehtien lööppeihin taas syksyllä 2010, kun Helsingin Sanomat avasi Päin seiniä - sarjassa 13.12.2010–15.2.2011, laitosten saamia tukia, taiteilijoiden valmistumista työttömiksi, apurahojen keskittymistä konkareille, museoiden olemattomia kävijämääriä, taidetukien virtaamisesta varttuneiden kulttuuririentoihin. Kulttuuriministeri Stefan Wallinin haastattelussa tuotiin esille kulttuuritukien voittajat ja häviäjät. Wallinin mukaan kulttuurin tukia voidaan lisätä ja perustella vain, jos kulttuuritoimintaa laajennetaan sairaaloihin, hyvinvointilaitoksiin ja kouluihin. (Luukka, 15.2.2011)

Kulttuurirahoituksen debatti jatkui taiteen sisällöistä keväällä 2011, kun perussuomalaiset halusivat linjata millaiselle taiteelle tukia pitäisi antaa ja vaati puolueet päättämään tuista. (Luukka, 4.3.2011). Suomen Gallup teki tutkimuksen, jonka mukaan valtaosa suomalaisista pitää tärkeänä tai melko tärkeänä että kohtuuhintaisia ja laadukkaita kulttuuripalveluja on tarjolla eri käyttäjäryhmille. (Luukka, 25.1.2011). Keskustelun velloessa siitä, millaista kulttuuria tulisi tukea ja kuinka paljon, teetti Helsingin Sanomat myös oman gallupin, jonka mukaan joka toinen helsinkiläinen jakaisi tapahtumatuet yleisömäärien mukaan. (Luukka, 24.2.2011).

2.2 Toimenpideohjelmat ja kulttuuristrategiat

Siirryttäessä 2000-luvulle ja on tehty runsaasti erilaisia kulttuuripoliittisia toimenpideohjelmia sekä laadittu lukuisia strategioita niiden toteuttamiseen. Nostan näistä ohjelmista ja strategioista esiin vain ne kohdat, jotka osuvat lasten ja nuorten kanssa tapahtuvaan toimintaan. Esille nousee hyviä perusteita sille, miksi myös kouluissa pitäisi tehdä kulttuuri-työtä.

Opetusministeriön ohjelmia ja strategioita

Vuonna 2003 valmistui ensimmäinen lastenkulttuuripoliittinen ohjelma, jossa lastenkulttuurin edistäminen nostettiin yhdeksi ministeriön tulevien vuosien painopisteeksi. Taide- ja kulttuuripalvelut ovat peruspalveluita ja ne kuuluvat myös lapsille. Lapsia tulee kannustaa ja tarjota yhtäläisiä kulttuuri- ja taidetoimintoja. Kulttuuria lapsille tarkoittaa laajasti kaiken lapsille tarkoitetun kulttuurin sisältäen myös pedagogiset instituutiot kuten peruskoulun. Lastenkulttuuripoliitiikan tavoite on mm. koulun tukemisessa onnellisen lapsuuden vaalimisessa ja tasapainoisen, terveen itsetunnon omaamisen, kulttuuritietoisten kansalaisten kasvattamisessa sekä lasten oman kulttuurin edistämässä.

Lasten taidekasvatus on erityisasemassa taidepolitiikassa. Ohjelmissa taidekasvatus on osa yleissivistystä ja kaikilla pitää olla tasa-arvoinen mahdollisuus taiteeseen. Taidekokemuksilla on merkittävä rooli lapsen ja nuoren emotionaalisessa, taidollisessa ja tiedollisessa kehityksessä. Ohjelma painottaa erityisesti sitä että taidelaitosten ja toimijoiden tulisi tehostaa palveluiden saavutettavuutta alueellisesti ja eri ikäluokille ja erityisryhmille. Opetusministeriön, taidetoimikuntien ja kuntien tulisi tukea lapsille ja nuorille suunnattujen tanssiesitysten kiertuetointia ja koulujen kanssa toteutettavia yhteishankkeita (Opetusministeriö 2003).

Taide tarjolle, kulttuuri kaikille - toimenpideohjelmassa painotetaan taiteen tarjontaa kaikille. Taide- ja kulttuurilaitosten tarjoamia työpajoja pidetään hyvinä paikkoina kokeilla taiteen tekemisen erilaisia muotoja innostavassa ilmapiirissä. Ohjelmassa korostetaan taiteen saavutettavuuden tärkeyttä. Kunkin kulttuurialalla työskentelevän ihmisen tulisi hahmottaa miten voi itse lisätä kulttuurin saavutettavuutta (Opetusministeriö 2004:29).

Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus- opetusministeriön toimenpideohjelmassa 2006–2010 korostetaan, että alueellinen tasa-arvon näkökulma on olennainen. Ohjelman toimenpiteillä voidaan parantaa saavutettavuutta myös lasten ja nuorten kannalta. Osallistumisen mahdollisuus on taattava kaikille. Taide- ja kulttuuripalvelujen kohdalla on tärkeää ymmärtää, että kyse on myös sisällöistä. On tärkeää että esitykset ja

tarjonta liittyvät kohderyhmän omaan kokemusmaailmaan tai historiaan. (Opetusministeriö 2006:6).

Luovuuskertomus, ehdotus hallitusohjelmassa tarkoitetun luovuusstrategian tekemisen luonteesta, lähtökohdista ja toteuttamisen tavoista vuodelta 2004 korostaa luovuuden merkitystä yksilöiden ja yhteiskunnan kannalta. Luovuusstrategia on mahdollisuus, jonka avulla pitää edistää lasten ja nuorten luovuutta ja hyvinvointia. Taiteen perusopetus, koulun luovien aineiden opetus nostetaan esiin. Luovuuden varhainen tunnistaminen ja tilan antaminen luovuuden toteutumiselle on tärkeää. Tärkeää tässä on koulun yleinen kehitys-suunta ja ilmapiiri. (Opetusministeriö 2004:4).

Luovuusstrategian osatyöryhmien raportissa Kolme puheenvuoroa luovuuden edistämisestä toteaa, että varhain saadut omakohtaiset kokemukset kulttuurin tekemisestä ja luovan työn ammattilaisten töistä takaavat sen että taiteellisen toiminnan merkitys ymmärretään paremmin. Koulun perusopetus on ainoa paikka, jossa taidekasvatus tavoittaa kaikki oppilaat taustasta ja lähtökohdista riippumatta. Taiteellisen luovuuden myönteisten vaikutusten siirtäminen muille elämänalueille on tärkeää. Taiteen soveltava käyttö aktivoi osallistumaan taiteen tekoon itse. Lasten ja nuorten osallistumiskokemuksia tulee vahvistaa. Yhteistyö kulttuuritoimijoiden kanssa nähdään tärkeänä. (Opetusministeriö 2005:35).

2.3 Tanssin strategia 2010–2020

Keväällä 2010 julkaistiin Tanssin strategia vuosikymmeneksi eteenpäin. Sen taustoituksessa nousee esiin tanssin palkaton työ, joka on syntynyt halusta tehdä taiteellista työtä vaikka tuki taiteentekoon on jäänyt jälkeen kehityksestä, toiminnan lisääntymisestä. Ongelmana kentällä nähdään kiertueverkoston puuttuminen, jotta uusille teoksille saataisiin lisäesityksiä. Kiertueiden tilaajia eli maksajia on vähän.

Yleisötyön osalta haasteina nähdään markkinoinnin ja tiedotuksen kehittäminen ja mediahuomion parantaminen. Taidekasvatuksessa haasteena nähdään sen välitilassa olo, se ei ole oikein taidetta eikä kasvatusta. Tanssi on kehollisen oppimisen tapa ja mahdollisuus. Ihminen ei opi pelkästään aivoillaan vaan koko keholla. Tanssin

tuomista koulujen arkeen pidetään haasteena, johon kannattaisi vastata. Artikkelissa ”Kohti tanssivaa koulua, tanssi jokaisen lapsen ulottuville” esitetään haaste kouluille (Anttila, 2010).

Katri Nirhamo ja Kaisa Hahl tuovat artikkelissaan ”Liikkeen iloa ja yhdessä oppimista” esiin muutaman pilottiprojektin eri kouluissa. Artikkelin avaa tanssin merkitystä koulujen opetuksessa. Tanssiin sopii fenomenologinen analyysi, jossa kehollinen kokemus korostuu. Lapsen tanssiessa saamat kokemukset voivat olla hyvin merkityksellisiä, koska tanssiessa kokonaisvaltaisuus korostuu. Sitä kautta voi kasvaa arvostus itseä ja toisia kohtaan. Tanssi-kasvatuksen päämääränä tulee olla se, että jokainen lapsi löytää oman tapansa tanssia, luoda, katsoa ja arvioida tanssia. Tanssikokemus voi parhaimmillaan olla osa kasvua ja itsetunnon kehitystä. Tärkein keino on antaa oppilaiden kokeilla itse erilaisia tanssitekniikoita. Ja kokeilla myös sellaista liikemateriaalia, joka ei itselle ole entuudestaan tuttua. Tanssitunnit ja esiintyminen voivat olla opilaalle mahdollisuus tulla nähdyksi uudella tavalla. (Nirhamo, Hahl 2010).

2.4 Yleisötyö

Yleisötyö rantautui Suomeen 1990-luvulla pääasiassa Englannista, jossa isojen orkestereiden yleisötyötoiminta oli uraa uurtavaa. Britanniassa yleisötyön kehittymiseen vaikutti vahvasti julkinen tuki, jonka saannin ehdoksi laitettiin myös taiteen vieminen ulos tukea saavista laitoksista.

Yleisötyö (englanniksi working with audience ja audience education) on taidelaitosten ja –toimijoiden taiteellista tai taidekasvatuksellista työskentelyä esimerkiksi kouluissa, päivä-kodeissa, sairaaloissa, vankiloissa. Yleisötyö voi olla yleisön tuomista heille erikseen räätälöityihin tapahtumiin ja taidepajoihin esiintyvän ryhmän omiin esitystiloihin tai kulttuurikeskuksiin ja -laitoksiin.

Monet VOS-teatterit ja –orkesterit ovat tehneet jo pitkään yleisötyötä. Kaikkien esittävien taiteiden esimerkit yleisötyöstä ovat suoraan sovellettavissa myös tanssin puolella. Olen hyödyntänyt Balettiseurueen yleisötyötä käynnistäessä myös omaa kokemusta kuvataiteen työpajoista, jota sain toimiessani Kiasman ARS06 näyttelyn yh-

teydessä olleessa Uni-lelutyöpajassa tuottajana keväällä 2006. Tein myös kulttuuri-tuottaja (amk) tutkinnon opin-näytetyöni yleisötyöstä (Lindholm 2006) Kiasman ARS 06-työpajat päiväkodeille, Työpajojen merkitys päiväkodeille.

YLÖS-hanke

Ammattiteattereiden yleisötyön kehittämiseksi on viime aikoina tehty mm. YLÖS-hanke, joka toteutettiin 2008–2010. Hankeraportti esittelee erilaisia esimerkkejä teatterien tekemästä yleisötyöstä ja kerää hyviä käytäntöjä ja antaa ohjeita yleisötyön kehittämiseen ja soveltavan teatterin työpajan suunnitteluun. Se on helposti sovellettavissa myös tanssityöpajoihin. (Torkko, Haapalainen, Malte-Colliard, Himberg, Laiho 2010).

Yleisötyö eroaa tavallisesta esitystoiminnasta muun muassa sillä, että siinä pyritään antamaan osallistujille mahdollisuus joko kokea esitys erityisen läheltä esim. kurkistaa esityksen taustoihin ja kulisseihin tai tavata taiteilijoita. Esitykseen valmistetaan usein teosta avaavaa taustamateriaalia, muokataan työpajoja ja yleisölle annetaan mahdollisuus osallistua mm. yleisökeskustelujen muodossa.

Työpajoissa (englanniksi workshops) osallistujat pääsevät kokeilemaan taiteentekoa erilaisilla tekniikoilla. Tärkeää on osallistujien henkilökohtainen osallistumisen tunne, mahdollisuus kokeilla tai tehdä taidetta itse. Yleisökeskusteluissa on tärkeää, että syntyy oikeaa keskustelua. Keskustelun vetäjä hallitsee kuuntelunaidon ja vastaus-ten lypsämisen taidon. Esiintyvien taiteiden yleisötyössä on käytössä erilaiset draamalliset menetelmät, johon esim. teatterityönohjaajat jo saavat koulutusta.

Käytetyimmät yleisötyön muodot teatterissa:

- kulissikierrokset,
- teosesittelyt
- näyttelijävierailut kouluissa ja erilaisissa laitoksissa
- taiteilijatapaamiset teatterissa

- *teatterin taiteelliset tuotannot, joissa tavalliset ihmiset voivat olla joko luomisproses-
sissa tai näyttämöllä*
 - *kulissi- ja puvustustyöpajat*
 - *käsikirjoitustyöpajat tai verkossa tapahtuva käsikirjoitusprosessi (esim. Noodle)*
 - *soveltavan teatterin työpajat*
- (Torkko ym. 2010)*

Suomen Kansallisooppera

Yksi yleisötyön uranuurtajista Suomessa, Suomen Kansallisooppera, on ottanut käyt-
töön yleisöyhteistyösanana korostaakseen nimenomaan yleisötyön vuorovaikutusele-
menttejä. Suurin osa kulttuuritoimijoista Suomessa käyttää edelleen lyhyempää ylei-
sötyömuotoa.

Kansallisooppera on kehittänyt yleisötyötään jo 1990-luvun alusta lähtien, mutta sillä
on jo aiemmin ollut kiertuetoiminnan yhteydessä toimintaa, jota nykyisin kutsuttaisiin
yleisötyöksi kouluissa. Toukokuussa 1977 ja 1978 Kansallisbaletti kiersi Suomen te-
attereita ja jäähalleja Joutsenlammen kanssa. Ison teoksen välipäivinä, jolloin raken-
nettiin lavastusta ja vain harjoiteltiin uudessa esiintymispaikassa, kiersi osa tanssi-
ryhmää esiintymässä kouluissa Tutustu balettiin - sirpaleohjelmistolla. Koulukiertue-
toimintaa yritettiin elvyttää myös 80-luvun lopussa vastaavalla idealla keräämällä oh-
jelmisto erilaisista baletin perinteisistä variaatioista, paritansseista ja lisäämällä mat-
kaan joitain uutta tuotantoa, uusklassista tai nykytanssia.

2.5 Kulttuurikasvatus kouluissa

Kaikkea koulujen toimintaa ohjaa opetuksen tuntijako. Viime vuosina on käyty vilkas-
ta poliittista keskustelua tuntijaon uudistuksesta ja taideaineiden merkityksestä koulu-
jen opetuksessa. Merkitystä kulttuurikasvatukselle on siinä, minkä verran taito- ja tai-
deaineet saavat tuntijaossa vai pitääkö erilaiset taideaineet integroida osaksi muuta
opetusta, kun tuntimääriä ei peruskoulussa voi mielin määrin lisätä.

Opetus- ja kulttuurikasvatussuunnitelmat

Kunnat tekevät omia opetussuunnitelmia, joissa tarkentavat opetuksen tavoitteita, jotkut jopa erillisiä kulttuurikasvatussuunnitelmia. Vantaa on tehnyt esi- ja perusopetuksen Kulttuurikasvatussuunnitelman, joka toimii opettajien oppaana kuinka lapsia ja nuoria viedään kulttuurin pariin tai miten taide otetaan osaksi koulujen opetusta. Se on opettajien työväline kulttuurikasvatuksen toteuttamiseen osana opetussuunnitelman mukaista opetusta. (Rajamäki, Kilvelä, Markkula, Nurmi, Nyman 2011).

Helsingin kulttuuristrategia 2012–2017

Tutkimuksen tekijällä on ollut mahdollisuus tutustua Helsingin kulttuuristrategiaan 2012–2017 jo luonnosvaiheessa (7.9.2010, 16.11.2010, 17.5.2011) ja lausua siihen myös omia näkemyksiään. Helsingin kulttuuristrategia 2012–2017 nostaa esiin seuraavat lapsia ja nuoria koskevat tavoitteet, joita voidaan toteuttaa peruskoulun kautta:

- *lapsille ja nuorille suunnattu kulttuuritarjonta on osa kulttuurisia hyvinvointipalveluita*
- *saavuttaa myös ne lapset, joiden ympäristö ei kannusta taide- ja kulttuuriharrastuksiin*
- *tukea elämyksellistä oppimista ja henkistä kasvua*
- *luoda integraatiota koulun ja taidemaailman välille*
- *osallistaminen ja toiminnallisuus*

Helsingissä asuu merkittävä osa maan ammattitaiteilijoista. Toimenpideohjelmassa mainitaan tärkeäksi taiteilijoiden työllistämissuunnitelmat, joissa heidän oma osaamisensa kartoitetaan ja hyödynnetään taideopetuksessa mm. kouluissa.

Helsingin uusi kulttuuristrategia myös edellyttää, että julkista tukea saavat taidetoimijat kehittävät yhteisöllisiä ohjelmia ja tekevät yleisötyötä mm. kouluissa ja seniorityössä.

Helsingin uuden kulttuuristrategian toimenpide ehdotuksissa mainitaan yhdeksi kärkihankkeeksi Koulujen kulttuurisuunnitelman laatiminen myös Helsingin kouluihin. Sen toivotaan ohjaavan kulttuuritoimijoiden kouluille suuntaamia palveluita vastaamaan koulujen tarpeita ja toiveita. Hanke on käynnistynyt 2011 ja syksyllä se esiteltiin seminaarissa Kulttuuria kouluihin. Sen tavoitteita on mahdollisimman helposti lähestyttävien toimintatapojen kehittäminen koulujen ja taidelaitosten välille.

Kulttuurin käsikirja opettajille

Helsingin kulttuurikeskus julkaisi yhdessä Helsingin kaupungin Opetusviraston kanssa uuden Kulttuurikasvatus Helsingin peruskouluissa ja Kulttuurin käsikirjan opettajille syksyllä 2011, joten se ei ollut saatavilla yleisötyönkehittämishanketta suunnitella ja toteutettaessa, mutta sen tiivistettyä tietoa voi hyödyntää hankkeen analysointivaiheessa. Siihen on hyvin kerätty opettajia varten perusteluja ja työtapoja kulttuurikasvatukseen koulussa. Kirja on laadittu harvinaisen laajana yhteistyönä eri hallintokuntien kesken. Ja siihen on hyvin tiivistetty kaikki oleellinen mitä lasten ja nuorten kanssa toimiessa halutaan kulttuuritoiminnalla saavuttaa. Mukana hankkeessa ovat olleet kulttuurikeskus, opetusvirasto, taidemuseo, kirjasto, kaupunginmuseo, liikuntavirasto ja nuorisoasiainkeskus.

Lapsen ja nuoren kannalta kulttuurikasvatus muun muassa:

- *tutustuttaa taiteeseen ja kulttuuriin*
 - *tutustuttaa taiteeseen ja kulttuuriin*
 - *tuo onnistumisen ja voimautumisen kokemuksia*
 - *tukee luovuuden, itseilmaisun ja lahjakkuuden löytymistä*
 - *antaa mahdollisuuksia yhteiseen kokemiseen*
- (Helsingin kaupunki Kulttuurikeskus ja Opetusvirasto 2011)*

2.6. Taiteen tuki ja hinnoittelu

Suomessa etenkin lastenkulttuuri, johon kouluissa tapahtuva taiteellinen toimintakin lukeutuu, on hyvin vahvasti subventoitua. Lastenkulttuuria ei voi tuottaa ilman lisärahoitusta, koska runsas subventointi on painanut lastenesitysten pääsylippujen ja tilausesitysten hinnat alas ja vääristää kilpailua alan eri toimijoiden välillä. Se, jolla on paljon tukia voi laskea pääsylipun hinnan alas ja tarjota esityksen tai työpajan alle tuotantokustannusten. Kouluilla ei tilaajan osassa ole suuria oppilaskohtaisia rahoja per oppilas käytössä. Jos koulu tilaa esityksen, jonka pienistä määrärahoistaan maksaa, odottaa se saavansa laadukasta ohjelmaa. Isot kulttuurilaitokset pystyvät tarjoamaan ohjelmaa kouluille jopa ilmaiseksi ja maksullisetkin esitykset ovat laitoksen omalla rahoituksella vahvasti subventoituja.

Suoraan kouluille musiikkiesityksiä ja työpajoja tarjoaa valtakunnallisesti toimiva Konsertti-keskus, jonka toimintaa tukee opetus- ja kulttuuriministeriö ja Esittävän säveltaiteen edistämiskeskus ESEK. Konserttikeskus toimii taiteilijoiden ja musiikkiyhdisteiden välittäjänä ja markkinoijana kouluihin ympäri Suomen. Sen esitykset ovat pakettihinnoiteltuja sen mukaan miten monta esiintyjää esityksessä tai kuinka monta vetäjää työpajassa on. Työpajat tarjotaan pääasiassa vain esitysten yhteyteen. Konserttikeskuksen kautta esitys koulussa maksaa 288–400 euroa ja rahalla saa kouluun 3-5 muusikkoa. Työpaja maksaa 50–200 euroa 45 minuutin oppitunti ja rahalla saa työpajaan 1-4 vetäjää. Koululle syntyvä kustannus ei perustu todellisiin kustannuksiin mitä taiteilijoiden palkoista ja matkoista syntyy. (Konserttikeskus 2012)

Tanssiryhmien osalta subventointi toimii vastaavalla tavalla. Tanssitaide on myös vahvasti julkisen tai säätiöiden rahoituksen tukemaa, silloin kun toiminta on ammatimaista ja taiteilijoille maksetaan palkkaa.

3 PIENI SUOMALAINEN BALETTISEURUE

Tämän toimintatutkimuksen myötä alkoi Pienen Suomalaisen Balettiseurueen yleistyö. Tutkimuksen ensimmäinen jakso oli myös tanssiryhmän ensimmäinen yhteistyö koulun kanssa. Balettiseurue aloitti myös kiertuetoiminnan hankkeen kera.

3.1 Taustaa ja historiaa

Jo Cuporen tutkimuksessa 2005 analysoitiin erikseen myös kolmannen sektorin muuttuvaa roolia kulttuuritoiminnassa. Kolmas sektori määritellään tässä vapaaehtoistoiminnaksi tai voittoa tavoittelemattomaksi liiketoiminnaksi, jolloin muotona voi olla esimerkiksi aatteelliset taiteelliset yhdistykset. Kehittämiskohteina nähdään mm. tuottajien ja managerien koulutus, jotta nämä pienet ja epäsäännöllisillä tuloilla toimivat pärjäisivät paremmin kilpailussa toistensa ja muiden alan toimijoiden kuten kulttuurilaitosten kanssa (Heiskanen, Ahonen, Oulasvirta, 2005, 49–70).

Kolmannen sektorin toimijat perustavat usein yhdistyksiä tai toimivat yksittäisinä ammatinharjoittajina. Yhdistykset koordinoivat erilaista ammattitaitoa omaavien henkilöiden työtä ja välittävät saamiaan tuotantotukia tuotantojen toteuttamisen kautta taiteilijoille. Eri ammattitaitoa omaavilla henkilöillä on ollut tarve kehittää yhteistä toimintaa siten, että tuotannot voitaisiin toteuttaa nopeasti ja tehokkaasti (Heiskanen, Ahonen, Oulasvirta, 2005, 66).

Myös Pienen Suomalaisen Balettiseurueen taustalla toimii PjL8-tanssin ja teatterin kannatusyhdistys ry, joka on aatteellinen yhdistys. Yhdistys perustettiin 2006 tukemaan Pienen Suomalaisen Balettiseurueen toimintaa. Perustajina oli monipuolisen kokemuksen omaava porukka tanssija-koreografi, tuottaja, valosuunnittelija ja äänisuunnittelija. Ensimmäinen yhteinen teos oli ollut Sami Saikkosen teos ”Pienten joutsenten lampi” jo vuonna 2005 yhteistyössä Suomen Kansallisoopperan yleisötyöosaston Oops!n kanssa. Idea uuden tanssiryhmän perustamisesta lähti tästä.

Myöhemmin on tullut ilmi, että Kansallisbaletin rinnalle oli haaveiltu jo 50 vuotta sitten pienempää klassisen koulutuksen saaneiden tanssijoiden ryhmää. Toiveena oli tarjota työtä nuorille tanssijoille, jotka voisivat esiintyä ja kiertää Helsingin ulkopuolella mahdollisimman laajalla alueella. Kansallisbaletti harjoitti laajaa kiertue-toimintaa kotimaassa ja ulkomailla vielä 1970 ja -80-luvuilla, mutta sen jälkeen toiminta hiipui pitkäksi aikaa.

3.2 Esitystoiminta ja 2 x 2-formaatti

Balettiseurue aloitti esiintymistoiminnan vasta syksyllä 2009. Tuottaja Tuija Lindholm tuli mukaan yhdistyksen toimintaan syksyllä 2007 ja aloitti rahoitushaut esitystoiminnan käynnistämiseen. Toimintaan saatiin rahoitusta Svenska Kulturfondenilta keväällä 2008 ja Suomen Kulttuurirahaston Uudenmaanrahastosta keväällä 2009. Rahoitus yhdistettiin ensimmäisen kantaesityksen ja kiertueteoksen aikaan saamiseksi.

Yleisötyötoiminnan kehittämistä suunnitellessa takana oli taulukossa esitetty ensimmäinen pienten teosten ensi-ilta Iltamat Studio Krunikassa Helsingissä, joka sai kolme esityskertaa ja vain noin 200 katsojaa.

Keväällä 2010 toteutettiin Balettiseurueen ensimmäinen kaupunkikulttuuritapahtuma ”Tanssia toukokuun taivaalle” Senaatintorilla. Se sai yhden sunnuntaipäivän aikana seitsemän esitystä ja runsaan yleisömäärän, jopa 1400 katsojaa. Tapahtuma oli ensimmäinen, jossa testattiin Balettiseurueen uutta esityformaattia 2 x 2.

Taiteellinen johtaja Sami Saikkonen halusi kokeilla miten onnistuu esitys, jossa tanssilattian suuruus on vain kaksi kertaa kaksi metriä. Tapahtumaan rakennettiin keskele toria vain matala podestalava, jossa päällä tanssimatto. Podestan osien koosta johtuen esiintymislavan koko kasvoi toteutuksessa kaksi kertaa kolmeen metriin, mutta formaatin nimi jätettiin kuten alkuperäisideassa. Nuoret koreografit saivat minilavasta haasteen itselleen. Tapahtumassa nähtiin monta kantaesitystä, jotka voitaisiin siirtää moneen erilaiseen tilaan, sekä isompaan että pienempään. Saikkonen oli alun perin saanut idean pienen tilan formaatista lukuisista pyynnöistä, joita itse esiintyvänä taiteilijana ja koreografina oli saanut. Saikkoselta oli tilattu esityksiä jopa ravintolan pöydälle.

Esimerkki 2x2-esitysformaatista

(2x2-esitysformaatilla tarkoitetaan alun perin kaksi kertaa kaksi kokoista esitystilaa)

Ensimmäinen Iltamat, Studio Krunikassa 6.12.2009.

Illan esitys koostui seuraavista tanssi-numeroista, joista suurin osa oli kantaesityksiä.

teos	koreografi	musiikki	tanssijat	kantaesitys x= kyllä
Uneton yö	Hanna Heikkinen	J. Williams	H. Heikkinen	x
Varioita Inehmolle	Toni Laakkonen	D. de Luxe	T. Laakkonen	x
Lyhyt duetto	Jarkko Mandelin	Paarma, Nopsajalka Maria & Mariska	J. Mandelin ja Elinä Räisänen	x
Carapace	Johanna Nuutinen	Y. Piercen	Charlotte Schaudman	x
Kadotettua	Ulpu Puhakka	O. Kamu	Hanna Heikkinen, Ulpu Puhakka, Satu Rinnetmäki	x
Seeking the way	Ulpu Puhakka	M. Posse	Samu Pakkanen, Ulpu Puhakka, Satu Rinnetmäki	x
Waiting	Viktor Plotnikov	P. Glass	Emmi Pennanen	ei
In her head she was	Saara-Elina Partanen ja Sinikka Strömmer	M. Andrews	S.-E. Partanen	x
He Man	Thomas Rydberg, Jaakko Pesonen, Jukka Kontusalmi	J. Cash	Jukka Kontusalmi	x
Ankan ja Eliaksen duetto	Sami Saikkonen	Tshaikovski	Reija Heinonen ja Sam Vaherlehto	ei
nimetön	Emilia Vuorio	R. Aubry	Emilia Vuorio	x

2x2-esitysformaatti nähtiin jo sen alkuvaiheissa myös mahdollisuutena laajentaa rahoitus pohjaa yritystilaisuuksien kautta. Myös yleisötyön kehittämiseen kouluissa ja muissa kohteissa se antoi hyvän esitysformaatin, jolla saataisiin luotua monipuolinen ja vaihteleva ohjelmisto. Ohjelmisto, jota voitaisiin kasata tarpeen mukaan kohdeyleisö ja käytettävissä olevat tanssijat huomioiden.

3.3 Tanssiryhmän hallintorakenne ja työntekijät

T Tanssiryhmän aloittaessa toimintansa 2009 se kasattiin täysin projektikohtaisesti yhtä kantaesitystä varten. Tuottaja ja taiteellinen johtaja antoivat alkuvaiheessa työpanoksensa ilmaiseksi rahoittaen muulla ansiotyöllä ”harrastuksen”. Tanssiryhmän tavoitteena oli aluksi työllistää nuoria klassisen koulutuksen saaneita tanssijoita ja vähitellen luoda oikea työ-paikka myös muulle tuotannossa tarvittavalle henkilökunnalle.

Ensimmäisessä projektissa syksyllä 2009 oli mukana taiteellinen johtaja, tuottaja ja 11 tanssijaa, joista osa toimi myös koreografeina. Taiteellinen johtaja teki myös valosuunnittelun ensimmäiseen iltaan. Seuraavassa projektissa keväällä 2010 oli mukana 7 tanssijaa, taiteellinen johtaja, tekninen vastaava, tuottaja ja kaksi apulaistuottajaa. Apulaistuottajat olivat lähteneet toimintaan mukaan alkukeväältä 2010 innostuksesta tukea tanssitaideita ja samalla saadakseen kokemusta tuottajina aiemman koulutuksensa tueksi. Apulaistuottajat toimivat tuotantoharjoittelijoina 2010–2011 opetellen erilaisia tuotantotehtäviä ja antaen ison ilmaistyöpanoksen tuotantojen toteuttamiseen. Apulaistuottajat myös mahdollistivat varsinaisen tuottajan paneutumisen yleisötyön kehittämiseen syksyllä 2010 jatko-opintojen osana.

Tanssiryhmän kannatusyhdistys otti keväällä 2010 käyttöön hallintotiimin, joka hoiti käytännössä kaiken suunnittelun ja toteutuksen. Yhdistyksen hallituksessa ja tanssiryhmän tuotannossa oli osittain samat henkilöt, joten toimintahierarkia oli hyvin kevyt-rakenteinen. Hallintotiimi saattoi tehdä päätökset toiminnasta ja rahoituksen käytöstä. Hallintotiimiin kuuluivat taiteellinen johtaja ja yhdistyksen puheenjohtaja Sami Saikonen, tuottaja ja yhdistyksen sihteeri Tuija Lindholm, balettimestari ja yhdistyksen

varapuheenjohtaja Ulpu Puhakka, apulaistuottaja ja yhdistyksen jäsenvastaava Laura Temmes-Shava, apulaistuottaja ja yhdistyksen rahastonhoitaja Hanna Puukko-Manninen, sekä tekninen vastaava, valaistussuunnittelija Mikko Linnavuori.

Kuten monessa aatteellisessa yhdistyksessä, yhdistystoiminnasta ei makseta palkkoja. Kaikki yhdistystyö on vapaaehtoistyötä, mutta tanssiryhmän projektien osalta pyrittiin kaikille maksamaan korvauksia. Etusijalla olivat kuitenkin tanssijoiden palkat, mikäli projektirahoitus oli niukkaa. Tanssijat toimivat tutkimusjakson aikana eripituksilla projektisopimuksilla.

4 TUTKIMUSMETODIT JA MENETELMÄT

Pienen Suomalaisen Balettiseurueen yleisötyön kehittäminen on pääasiassa toimintatutkimus, jossa yleisötyö aloitetaan pilottikokeilulla ja jatketaan muutamalla erilaisella versiolla tanssityöpajoja ja -esityksiä yleisötyön kehittämiskumppanina olevissa kouluissa. Apuna käytetään kyselytutkimusta, jolla saadaan tutkijan havainnointia tukevaa kirjallista materiaalia.

4.1 Metodit

Tiedon alkuperä on tieteen ja tietoteorian peruskysymyksiä. Syntyykö tieto ajattelun avulla, havaintojen perusteella vai toiminnan kautta. Empiristit pitävät kaiken tiedon perustana kokemusta ja siksi havainnointia pidetään tärkeänä.

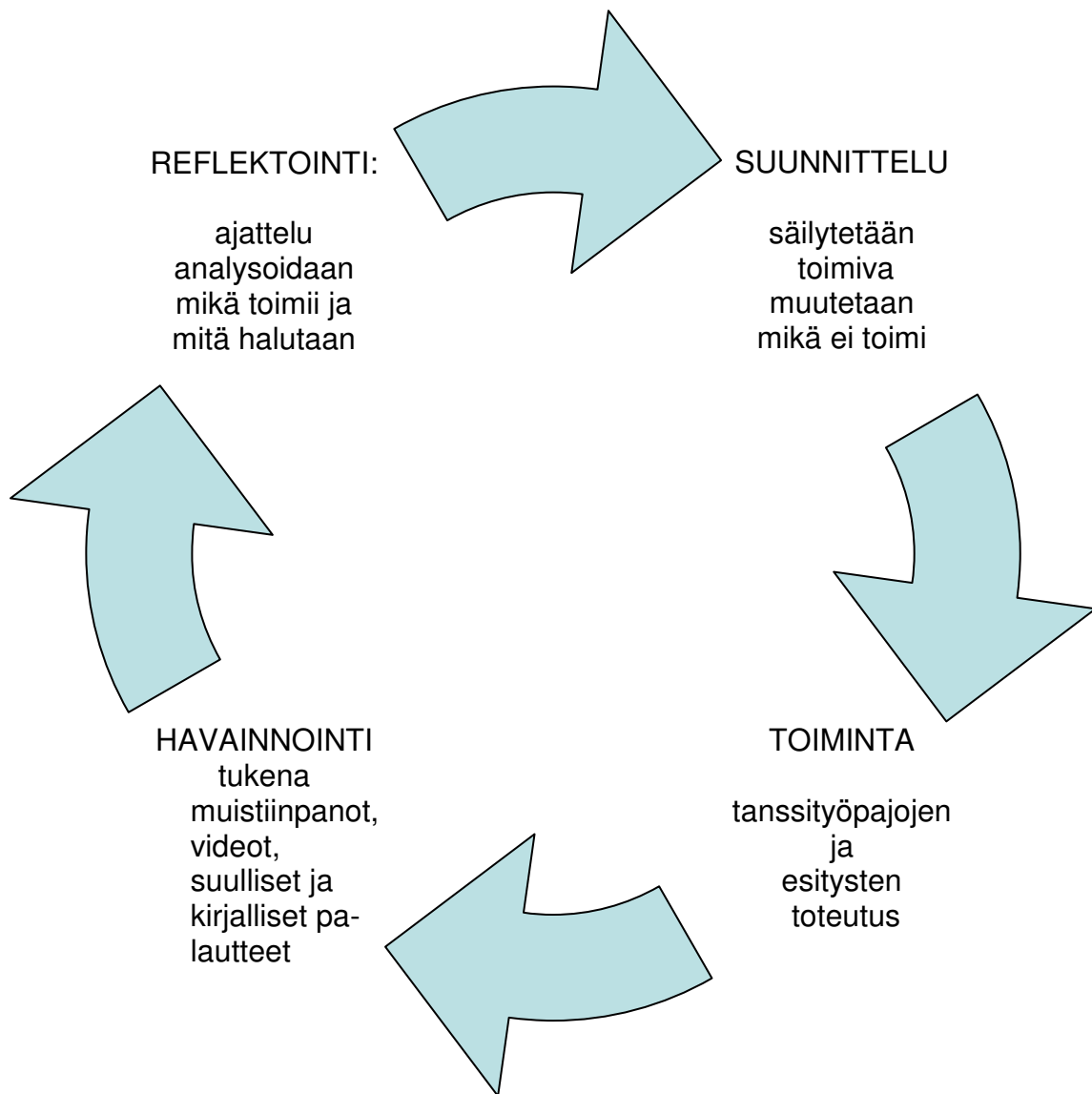
Tutkimusmenetelmät ovat tiedon välineitä tiedonhankinnassa. Motiivina voi olla tieteellinen uteliaisuus tai halu kehittää toimintaa. Toimintatutkimus on puoliaksi tutkimusmenetelmä ja puoliaksi käytännönläheistä asennoitumista tietoon. Toimintatutkimuksessa ajatellaan, että myös tavallisen ihmisen tieto on arvokasta ja toiminnasta syntyy tietoa ilman erityisiä tutkimusmenetelmiä ja perinteitä. Kaikissa toimintatutkimuksissa tuotetaan tietoa ajattelun, toiminnan ja empiiristen havaintojen perusteella.

Toimintatutkijan on osattava kysyä järkeviä kysymyksiä ja miten saada niihin myös vastauksia. Tutkija voi kehittää tiedonhankintakeinoja myös sitä mukaan, kun tutkija itse oppii li-sää jolloin uudet kysymykset vievät toimintaa eteenpäin. Toimintatutkimuksessa tutkija voi luottaa siihen, että tutkimusmenetelmät löytyvät järkeä käyttämällä ja pitämällä silmät ja korvat auki.

Toimintatutkimuksen tarkoitus on helpottaa käytännön päätöksentekoa tai sen päämääränä on tietäminen. Jos tavoitellaan tietoa, on syytä kysyä, mihin tarkoitukseen tietoa tarvitaan. Onko tiedolla välineellistä arvoa, totuusarvoa vai halutaanko uusia näkökulmia. (Heikkinen 2008, 191–201).

Toimintatutkimus on enemmän kuin metodi. Se on asenne tai mielentila, joka perustuu toiminnan kehittämiseen tutkimuksen avulla ja tiedon hankkimiseen toiminnan kehittämisen avulla.

Toimintatutkimus voidaan ajatella syklinä, joka voidaan jakaa neljään osaan. Ensimmäisessä vaiheessa toiminta suunnitellaan, toisessa toimitaan, kolmannessa havainnoidaan toimintaa ja neljännessä vaiheessa reflektoidaan havaintoja ja uutta tietoa mitä on kerätty tai mitä on pohjatietona.

Toimintatutkimuksen sykli

Toimintatutkimuksen sykli on samalla pysähtymätön spiraali, jossa toimintaa aina seuraavalla syklillä kehitetään edellisestä opitun mukaan.

Toinen sykli:

- tehdään paranneltu suunnitelma
- uusi toiminta
- havainnointi
- uusi reflektointi

Kolmas sykli jne.

Toimintatutkimuksella saadaan kehitettyä toimintaa vaikka vain yhdellä toimintasyklillä, jos se tuottaa uutta ja merkittävää tietoa joka auttaa kehittämään toimintaa.

Enemmän tietoa yleensä saadaan, jos pystytään tekemään useita peräkkäisiä toimintasyklejä, joissa aina uuden syklin mukana on mahdollisuus muuttaa ja kehittää toimintaa.

Sykliajattelu voi myös viedä harhaan ja kahlita toimintaa. Tärkeintä ei ole miettiä missä menevät syklien rajat ja onko metodi oikea, vaan työkäytäntöjen kehittäminen.

Tärkeintä on omaksua kehittävä ote työhön. (Heikkinen 2008). Toimintatutkimus soveltuu hyvin yleisötyön kehittämiseen tanssiryhmässä.

4.2 Menetelmät

Olen toiminut tanssityöpajoissa ja kouluesityksissä havainnoijana, tehnyt muistiinpanoja sekä kerännyt suoraa sanallista palautetta ja toiminnanarviota koulujen opettajilta. Opettajilla on ollut mahdollista kertoa minulle suoraan omia ideoitaan tanssityöpajojen kehittämiseksi sekä koulun tavoitteista kulttuurikasvatuksessa.

Olen ollut sekä tuottajana että rahoituksen hankkijana tähän kehittämishankkeeseen. Minulla on ollut hyvin vapaat kädet kehittää tanssityöpajoja oman kokemuksen, havaintojen ja saatujen palautteiden perusteella.

Tutkimuksessa on käytetty myös SurveyMoney-ohjelmalla tehtyjä kyselylomakkeita. Ensimmäiselle koululle tehtiin kysely myös ennen ensimmäistä työpajaa, jotta saatiin ennakkotietoa tanssityöpajoihin tulevien oppilaiden ja heidän opettajien odotuksista. Kyselyillä on haluttu vahvistaa havainnoitsijan työtä. (liite 2-3)

Tuottajatutkijana olen keskustellut työpajoihin osallistuneiden ja esityksiä katsomassa olleiden opettajien kanssa ja kerännyt suoraa sanallista palautetta omien havaintojen tueksi. Avoimella haastattelulla on mahdollista saada tarkempaa tietoa.

Kouluvierailujen jälkeen on opettajilta ja oppilailta kerätty palaute myös nettilomakkeilla. Kysymyksistä iso osa on antanut mahdollisuuden avoimeen vastaukseen. Olen voinut verrata omia tulkintoja tilanteista ja tunnelmista palautelomakkeiden vastauksiin. (liitteet 2-10))

Olen myös videoinut tanssityöpajoja ja kouluesityksiä. Näitä videoita olen käyttänyt havaintojen ja muistiinpanojen tukena, kun olen arvioinut toimintaa. Niistä on saatu ajatuksia mihin tanssijoiden koulutuksessa yleisötyöhön kannattaa kiinnittää huomiota ja mihin asioihin tanssijoiden työskentelytavoissa voidaan helposti vaikuttaa. Tanssijoille videoita ei ole näytetty.

Työryhmän kanssa on käyty palautekeskusteluita, jopa kesken tanssityöpajapäivän. Kehittämisideoita on otettu käyttöön välillä hyvin nopeasti. Erityisesti on kehitetty sisältöä ja kiinnitetty huomiota tanssityöpajojen toimivuuteen ja esitysten rytmiin. Opettajien ja oppilaiden palautteita on voitu verrata taustatietoihin odotuksista ennen työpajaa ja koulujen kulttuurikasvatustavoitteisiin. Vertailulla on saatu ajantasaista tietoa laadullisista tavoitteista ja niiden toteutumisesta.

Kaikki taiteelliseen toimintaan, kuten esitysten koreografiat, liittyvät palautteet olen vienyt taiteelliselle johtajalle kehittelyyn. Taiteellinen johtaja työskentelee tanssijoiden kanssa harjoitussalissa ja oli mukana myös osassa tutkimusjakson kouluvierailuja esitysten juontajana ja siten seurasi osaa kouluesityksistä ja antoi niihin oman palautteen.

Tutkimuksen analyysivaiheessa myös tanssijoilta on kerätty lomakkeella (liitex) kirjallista palautetta ja kehittämisarvioita. Kysely on lähetetty kaikille tanssijoille, jotka ovat osallistuneet tanssityöpajoihin ja kouluesityksiin syksyn 2010 ja syksyn 2011 välisenä aikana.

4.3 Tutkimuksen tekijä ja tutkijan rooli

Toimintatutkimuksen valintaan vaikutti se, että siinä on mahdollista käyttää hyväkseen omaa ammattitaitoa, kertynyttä kokemusta ja asiantuntijuutta hyväksi. Tutkija

voi aktiivisesti osallistua toiminnan kehittämiseen toisin kuin monessa muussa menetelmässä, jossa tutkijan pitää jättäytyä mahdollisimman objektiiviseksi. Toimintatutkimuksessa tutkija saa osallistua havainnoinnin jälkeiseen arviointiin ja kehittämissuunnitteluun toimijana, eikä vain havaintojen tai tulosten kirjaajana.

Toimin tutkimuksen aikana osa-aikaisena tuottajana Pienessä Suomalaisessa Balettiseurueessa ja Kulttuurin laajakaista- hankkeessa.

Sain tehdä ja suunnitella uutta toimintamuotoa melko itsenäisesti yhdessä tanssiryhmän balettimestari Ulpu Puhakan kanssa. Taiteellinen johtaja Sami Saikkosen vastasi esitysten taiteellisesta sisällöstä ja niiden viimeistelystä yhdessä Puhakan kanssa.

Tanssityöpajojen alkuperäinen metodi perustuu Ulpu Puhakan kokemukselle lasten tanssinopettajana. Puhakka on Balettiseurueen balettimestari, sekä useiden tanssinumeroiden koreografi, tanssiesitysten harjoittaja ja myös aktiivinen tanssityöpajojen kehittäjä. Toimin Puhakan kehittämän tanssityöpajamallin arvioijana ja annoin siitä palautetta työpajojen vetovastuussa olevalle Puhakalle.

Oman asiantuntijuuden tukena minulla on kaikki oma kokemus kulttuurialalta. Minulla on yhdeksän vuoden klassisen baletin peruskoulutus Kansallisoopperan balettikoulusta ja tanssin sen jälkeen 26 vuotta Kansallisbaletissa. Olen opettanut neljä vuotta balettia eri-ikäisille lapsille 80-luvulla ja käynyt silloin myös ammatillisia tanssinopettajakursseja. Omien lasten synnyttyä en enää ehtinyt opettaa tanssimisen ohella, mutta kiinnostus lasten kulttuurikasvatukseen sai henkilökohtaisia motiiveja ja minusta tuli ahkera lastenkulttuurin kuluttaja. Aktiiviurani jälkeen opiskelin kulttuurituottajaksi ja valmistuin 2006. Jo opintojen aikana keräsin lisätietoa ja kokemusta lastenkulttuurista ja esittävistä taiteista.

Olen ollut vahvasti mukana kulttuuripolitiikassa mm. Taiteen Keskustoimikunnan jäsenenä 2004–2006. Jo 1980- ja 90-luvuilla toimin usean eri apurahanmyöntäjän lausunnonantajana perehtyen avustusten myöntökriteereihin ja painopisteisiin. Kulttuuri-toiminnan tarkastelu rahoittajien näkökulmasta tuli jo tällöin minulle tutuksi. 2000-luvulla olen toiminut aktiivisesti puoluepolitiikassa osallistuen kulttuuriin ja perusope-

tuksen kehittämiseen (koulut, opetus) liittyviin työryhmiin. Olin mukana myös antamassa kommentteja ja ehdotuksia uuteen Helsingin kulttuuristrategia ohjelma 2012–2017 sen valmisteluvaiheessa.

Olen seurannut Kansallisoopperan uranuurtavaa yleisötyön kehittämistä läheltä jo sen alkua ajoista lähtien. Tutustuin jo 90-luvun alussa sen perustajaan Tuula Yrjö-Koskiseen sekä pitkäaikaiseen kehittäjään Ulla Laurioon, joka vastasi Kansallisoopperan yleisöyhteistyöstä 15 vuotta syksyyn 2010 asti. Laurion aikana yleisötyöstä kehittyi oma osasto Oops! Kansallisoopperaan.

Ulla Laurion myötävaikutuksella olin myös Kulttuurin laajakaistan tuottaja syksystä 2009 kesään 2011. Kulttuurin laajakaista on yhdeksän kansallisen kulttuurilaitoksen yhteinen kulttuurikasvatushanke, joka houkuttelee kouluja tuomaan oppilaat tutustumaan kulttuurilaitosten toimintaan erilaisten työpajojen ja teos- ja kiertokäyntien avulla. Sain Kansallisoopperan lisäksi hyvän kurkistusikkunan Kansallisteatterin, Svenska teaternin, Valtion taidemuseon, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran, Svenska litteratursällskapetin, Kansallismuseon, Kansallisarkiston ja Kansalliskirjaston monipuoliseen yleisötyöhön.

Olen osallistunut vuodesta 2004 lähtien ahkerasti erilaisiin yleisötyötä käsitteleviin seminaareihin kuten Annantalon järjestämät HIMO-seminaarit, Hollo-instituutin seminaarit, Tutkivan teatterityönkeskuksen järjestämät yleisötyön hyviä käytäntöjä esittelevät seminaarit ja Sibelius-Akatemian keskustelutilaisuudet yleisötyöntekijöille. Hollo-insituutti on taiteiden pedagoginen tutkimuskeskus. Sen seminaarien järjestäjänä toimivat aktiivisesti Suomen taidekasvatusseurassa toimivat henkilöt. Olen liittynyt seuran jäseneksi saadakseni uusinta tietoa alasta. Seminaareissa yleisötyötä esitellään niin teorian kuin käytännön esimerkkien avulla. Teoriaa syntyy toimintaa järjestämällä ja tutkimalla.

5 TAVOITTEET JA HAASTEET

Mielessäni oli jo pitkään hautunut yleisötyön kehittäminen Balettiseurueelle heti sen toiminnan alkuvaiheessa. Miten nuori tanssiryhmä voisi aktiivisesti toimia muutenkin kuin parin ensi-ilta produktion parissa, jotka aktivoivat tanssiryhmän vain muutamaksi kuukaudeksi vuodessa? Alusta asti lähtökohtana oli tanssiryhmän monipuolisen toiminnan kehittäminen. Johtoajatuksena oli taiteellisesti ja sisällöllisesti korkea taso myös uusille toiminta-alueille siirryttäessä.

Yhtenä johtoajatuksena ja motivaation lähteenä yleisötyötoiminnan kehittämiseksi on ollut tanssijoiden pidempiaikainen työllistäminen monipuolisen toiminnan avulla. Tuottajan visioissa tanssiryhmän toiminnan yhtenä isona osa-alueena tulisi olemaan yleisötyö kohteisiin, joissa olisi kysyntää taidekasvatustyölle. Kohteisiin, joissa olisi uusia yleisöjä ja joissa voitaisiin tavoittaa lapsia ja nuoria, jotka eivät olleet koskaan kokeneet tanssia niin läheltä.

Kevään 2010 avustushakemuksia kirjoittaessa toiminta alkoi hahmottua ideaa pidemmälle. Kulttuurin suurimpien rahoittajien avustusperusteita lukiessa yleisötyö lasten ja nuorten parissa, taidekasvatus, taiteen helppo saavutettavuus ja tanssiryhmän kokonaisvaltainen kehittäminen sai uutta näkökulmaa. Näistä näkökulmista oli löydettävä perustelut avustushakemuksiin. Miksi Pientä Suomalaista Balettiseuraa pitäisi julkisin tai säätiöiden rahoilla tukea? Mitä yleisesti merkittävää ja toivottavaa kulttuuri-toimintaa se pystyisi järjestämään, mikäli rahoittaja avaisi rahahanat? Tarvittiin toimintaa todistamaan, että Balettiseurue on vakavasti otettava, monipuolinen ammattitanssiryhmä.

Tutkimus on rajattu siten, että se keskittyy Pienen Suomalaisen Balettiseurueen oman tanssityöpajamallin kehittämiseen ja valmiiden 2x2-esitysten valitsemiseen kouluesityksiin.

5.1 Tanssiryhmän tavoitteet

Tanssiryhmän tärkein taiteellinen tehtävä on uusien tanssiteosten luominen ja tanssitaiteen välittäminen yleisölle. Tutkimuksen tavoitteena oli tutkia voidaanko yleisötyötä kehittämällä tehostaa tanssiryhmän toimintaa ja saada yleisötyön kautta lisäresursseja myös taiteelliseen perustoimintaan, kuitenkin niin, että tanssiryhmän perustarkoitus ei samalla häiriinny.

Jos lähdetään uudelle toiminta-alueelle tilaajan toiveita kuunnellen, riittävätkö omat resurssit laadukkaaseen toimintaan? Tavoitteena oli pärjätä niillä resursseilla, joita kulloinkin oli käytettävissä ja välttää lisäresurssien tarvetta.

Rahoitus ja työllisyys

Toiveena oli, että yleisötyö lastenkulttuurin parissa toisi lisärahoitusta koko tanssiryhmän toimintaan ja erityisesti tanssijoiden palkkaukseen. Ongelmana on ajankäyttö eri toimintoihin. Ehtivätkö tanssijat oikeasti harjoitella uusia isoja teoksia ja samalla tehdä yleisötyötä vai syövätkö ne toisiaan. Jos lisärahoitusta saadaan kouluyhteistyönkehittämiseen lastenkulttuurin avulla, lisääkö se oikeasti resursseja myös taiteelliseen perustoimintaan.

Tavoitteena oli yleisötyön kehittämisen avulla vahvistaa tanssiryhmän eri toimijoiden ammattitaitoa. Oletuksena oli, että kaikki uusi on kehittävää. Tanssijat on koulutettu oppimaan tekemällä ja kokeilemalla. Tanssijat kuten monet muutkin taidealan opiskelijat kouluttautuvat vaikeaan työllisyystilanteeseen. Monipuolisten taitojen kera mahdollisuudet pidempiaikaiseen työllistymiseen ovat suuremmat. Tanssiryhmän on myös perusteltua palkata tanssijoita pidemmäksi aikaa, mikäli heille on osoittanut riittävästi työtä.

Esitys- ja katsojamäärät

Tanssiryhmän toiminnan arvioinnissa mm. esitysten määrä ja katsojamäärät vaikut-

tavat yhtenä osatekijänä. Esiintymällä kouluissa voisi lisätä tanssiryhmän esitysmääriä ja tarjota tanssijoille esiintymiskokemusta uusissa ympyröissä. Mutta voidaanko yleisötyöllä kouluissa saavuttaa tilastoissa merkittäviä yleisöjä?

Tanssiryhmän kiertuetoiminta

Tutkimuksen aikana oli tavoite kokeilla pienimuotoista kiertuetoimintaa. Esitykset kouluissa on mahdollista tehdä pienillä kuluilla. Kiertueen matka- ja päivärahakuluihin vaikuttaa esiintyjien määrä, joten myös henkilöresurssit otettiin tutkimuksen tarkasteluun. Millä henkilöresursseilla kiertue toimii taiteellisesti korkeatasoisena? Toiminnan laatua voidaan todennäköisesti arvioida opettajilta ja oppilailta saadun palautteen kautta.

Matkakulut ovat vastaavat kuin muussa kiertuetoiminnassa, mutta usein tilavuokrien ja esiintymispalkkioiden tai pääsylipputulon jälkeen tavallisen kiertuetoiminta on hyvin tappiollista. Koulujen tilatessa esityksen kouluun ei tarvita erillistä rahoitusta esiintymistilavuokriin ja näyttämötekniikkaan ja usein koulu voi maksaa myös kohtuullisen esiintymispalkkion.

Ihanne olisi, jos kiertuetoimintaan löytyisi synnergiaetuja erilaisten toimintamuotojen yhdistämisestä samalla matkalla. Tavoite oli kokeilla koulukiertueen aikana esiintymistä myös muissa tiloissa, kenties eri sektorilla kuten hoivalaitokset tai sairaalat.

5.2 Yleisötyön haasteet tanssiryhmässä

Balettiseurueen tanssijoilla on kaikilla klassinen koulutus. Balettitanssijan tutkintoon johtavaa koulutusta antaa Suomessa vain Kansallisoopperan balettioppilaitos. Koulutus kestää ammattikoululinjalla 3-4 vuotta. Ammattikouluun pyritään n. 14–16 vuotiaana. Sitä ennen annettu perusopetus kestää kuusi vuotta, mutta sen voi hankkia myös muissa taiteen perusopetusta antavissa tanssikouluissa. Kaikissa tapauksissa ammattiin valmentautuminen aloitetaan hyvin nuorena, tavoitteellinen harrastus jo yhdeksän vuotiaana.

Nuorten tanssijoiden koulutus sisältää eri tanssilajien tekniikkaharjoittelua, esiintymisvalmennusta, fyysistä valmennusta ja taiteen historiaa. Nuoret käyvät yleensä samaan aikaan peruskoulua ja ammattikoulutuksen aikana lukiota.

Nuorten koulutukseen ei sisälly pedagogisia opintoja. Tanssijoiden pedagogiset opinnot ajoittuvat useimmiten ammattikorkea- tai korkeakoulututkintojen yhteyteen. Osa peruskoulutetuista tanssijoista alkaa kuitenkin kokeilla tanssinopetusta jossain vaiheessa. Osalla se lähtee omasta mielenkiinnosta opettamiseen ja osalla isoimpana motiivina ovat matalaan palkkatasoon kaivatut lisäansiot.

Tanssijat saattavat pelätä opetustilanteita ja vierastaa muutenkin opetuspuolta. Opettaminen ei ole heille tuttu kokemus. He ovat tottuneet vain olemaan opetettavina, jolloin tilanne on hyvin toinen kuin harrastajien kanssa. Ammattitanssijoita opettavat alan huippuopettajat, joiden opetus on suunniteltu vaativaan ammattilaistyöskenteelyyn. Tanssijat eivät voi suoraan siirtää oppimaansa harrastajien pariin ilman oma-kohtaista työstämistä ja tanssi-pedagogiikan ymmärtämistä.

Vaatiiko tanssityöpajojen tai kouluesitysten valmistaminen ja toteuttaminen jotain taitoja mitä peruskoulutetuilla tanssijoilla ei ole? Riittävätkö tanssijoiden taidot pedagogisesti vakuuttavaan tanssityöpajatoimintaan. Tarvitsevatko tanssijat tai tuotanto joltain lisäkoulutusta korkeatasoisen yleisötyön toteuttamiseen?

Esiintymistilat

Valmistuneille nuorille tanssijoille on tärkeintä päästä itse esiintymään. Koulutus tähtää isoille näyttämöille, jolloin tanssijoille on saattanut syntyä suuria odotuksia esiintymistilojen laadusta. Koulutus tapahtuu hyvissä tanssille rakennetuissa harjoitusseleissa ja näyttämöillä kuten Kansallisoopperan iso ja pieni näyttämö (Alminsali) sekä Aleksanterin teatteri. Tanssijoille saattaa olla järkytys joutua esiintymään koulujen urheilu- tai juhlasaleihin lattioille, joita ei ole suunniteltu tanssille.

Myöskään esiintymisen yhteydessä välttämättömät pukuhuonetilat eivät ole kouluissa parhaat mahdolliset. Pukuhuoneiden olisi oltava lähellä, jotta nopeatkin vaatteiden vaihdot kesken esitystä onnistuvat sujuvasti ja tanssijalla jää hetki aikaa myös hengähtää ennen seuraavaa tanssinumeroa. Jos esiintymistila ja pukuhuoneet ovat vaatimattomat, vaatii se tanssijoilla joustavaa asennetta.

Aikataulut ja matkustaminen

Yleisötyötä viedään kouluihin, koska koulun on hankalampi viedä oppilaat kulttuurilaitokseen esitykseen kuin että esiintyjät tulevat koululle. Kouluesitykset kestävät yhdessä paikassa yleensä vain 45 minuuttia. Jos kaksi esitystä samassa koulussa peräkkäin niin esiintymiseen valmistautumisineen kuluu noin 2,5 tuntia. Saman työpäivän aikana voidaan siis ehtiä useammalle koululle jos ohjelma on tarkkaan aikataulutettu.

Vaikka mentäisiin kouluun saman kaupungin sisällä, kuluu paljon aikaa pelkästään matkustamiseen, vaatteiden vaihtoon ja lämmittelyyn ennen esitystä. Jokainen esitys vaatii oman uuden keskittymisen riippumatta näytöksen pituudesta. Tanssijatkin väsyvät työpäivän mittaan muustakin kuin tanssimisesta. Matka-aikojen arviointi on myös välillä vaikeaa ja tiukoilla aikatauluilla voi tulla liiankin kiire. Nuorilla tanssijoilla ei välttämättä ole vielä niin paljon esiintymiskokemusta jotta osattaisiin tilanteessa kuin tilanteessa koota esiintymisfiilis uudestaan kasaan. Jokainen esitys on kuitenkin ainutkertainen yleisölle. Osa esiintymisvalmennusta on stressinsietokyvyn kehittäminen. Stressaavia, yllättäviä tilanteita tulee usein eteen kun mennään ennestään tuntemattomaan paikkaan esiintymään, tuntemattomaan kaupunkiin, kouluun, saliin.

Tanssityöpajat alkavat koulujen toiveaikatauluissa jo aamusta klo 8.15 alkaen. Tanssijoiden normaali aamu tekniikkatreenauksella alkaa vasta klo 10.00. Matkustaminen aikaistaa aamua entisestään, joten matkustaminen muualle kuin omaan harjoitusliiniin muuttaa tanssijan päivärytmiä melkoisesti.

5.3 Yhteistyön haasteet koulussa

Koulujen kanssa tehtävään yhteistyöhön olisi löydettävä sisällöt koulujen opetuksen tavoitteet tuntien ja rehtorien ja opettajien toiveita kuunnellen. Aloitusvaiheessa haluttiin katsoa miten hyvin ohjelmistolla, joka oli valmistettu muihin tapahtumiin, selvittää kouluyhteis-työssä. Ja miten hyvin pystytään tavoittamaan koulujen tavoitteita tanssityöpajoilla, joiden sisältö lähtee toiminnan käynnistäjän ideoista ja näkemistä esimerkeistä sekä tanssityöpajojen vetäjän opetuskokemuksesta.

Kun yhteistyötä tehdään koulujen kanssa, on haasteena myös koulujen päivittäiset aika-taulut. Oppitunnit ovat 45 minuutin mittaisia ja välitunteja oppituntien välillä ei aina ole, joten työpajaan tulevien sisäliikuntavaatteiden vaihto saattaa myös syödä aikaa tanssitunnista. Ruokatunnit on usein jakotettu pidemmälle ajalle, jotta kaikki oppilaat johonkin aikaan päivästä mahtuvat ruokasaliin syömään. Tanssiesityksen tarjoaminen kaikille oppilaille yhtä aikaa voi täten olla vaikeaa ja vaatia erityisjärjestelyjä koulussa. Jos lähdetään koulujen toiveista myös aikataulusuunnittelussa, niin toimii-ko malli tanssijoiden kannalta hyvin.

Lukiossa saattaa joku kurssi jäädä vajaaksi tai yläkoulussakin saattaa tulla kiire pakollisten opintojen kanssa, jos koulupäivien aikatauluja ”sekoitetaan” taidepäivillä. Lukioiden ja ylä-asteiden kanssa vaaditaankin ajoissa tehtyä suunnittelua ja aikatauluista sopimista. Kurssimuotoisessa lukiossa taideaineinen lisäykset ja taidetapahtumat pitäisi myös yhdistää osaksi jotain virallista lukion kurssia. Koska alakoulussa on vapaammin tunteihin sidotut oppimistavoitteet, niin muutaman oppitunnin irrottaminen taiteelliseen työhön on kuitenkin suhteellisen helppoa. Alakoulussa tarvitaan vain rehtorin päätös ja innostuneet opettajat tuomaan oppilaansa tanssityöpajaan tai tanssiesitykseen. Mutta miten vakuuttaa rehtori ja innostaa opettajat, jos tanssitaide ei entuudestaan ole tuttua tai omaa kiinnostusta tanssitaiteeseen ei ole?

Suurella osalla kouluja on jonkinmoinen oma liikuntasali tai monikäyttöinen juhlasali, mutta se on koulun lukujärjestyksen mukaisesti eri luokkien käytössä. Salin antaminen vain johonkin erikoistoimintaan, kuten tanssityöpajat koko päiväksi ei onnistu

ilman erityis-järjestelyjä, jotka saattavat vaatia pitkiä suunnitteluajoja ja tanssiryhmän sitoutumista monta kuukautta aiemmin työpajoihin ja esityksiin.

Hinnoittelu

Kouluissa on hyvin vähän rahaa kulttuuritoimintaan. Usein samasta oppilaskohtaisesta rahasta maksetaan myös urheilu- ja liikuntapäivien retket ja tapahtumat. Periaatteena kaikelle ammattimaiselle toiminnalle tulee pitää sitä, että toiminnasta tulee myös tuloja. Tilaaja haluaa maksaa ammattiryhmän tanssiesityksestä, jos ne koetaan tarpeeksi hyviksi.

Tavoitteena oli kerätä tietoa, mikä olisi mahdollinen hinnoittelu kouluesityksille ja työpajoille. Koulujen pienten määrärahojen lisäksi haasteena olivat muut sektorilla jo toimivat kuten esimerkiksi valtakunnallisesti toimiva Konserttikeskus. Se tarjoaa omien avustustensa turvin kouluihin musiikkiesityksiä ja – työpajoja alle todellisten tuotantokustannusten. Taiteilijoille maksetun korvauksen ja koulun maksaman korvauksen erotus maksetaan omista tuista. Hinnasto on näkyvissä Konserttikeskuksen kotisivuilla, joten hinnoittelu säätelee muidenkin mahdollisuuksia pyytää ainakaan sen korkeampaa hintaa. Lastenkulttuuri on niin voimakkaasti subventoitua Suomessa, että sitä on todella vaikea harjoittaa ilman julkista tai säätiöiden tukea. Lapsille ja nuorille tarjottavien esitysten hinnat on paljon matalammalla kuin aikuisten esitysten. Oletus tuntuu olevan, että omat tuet ovat mukana, kun kiertueelle lähdetään tai mennään kuntien tiloihin esiintymään. Haasteena oli löytää sellainen hinnoitteluperuste, jolla saataisiin jotain tuloja myös tästä toiminnasta.

6 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTUS 2010–2011

Käytännön osuudessa kuvataan tanssityöpajojen ja esitysten toteuttamista ja niiden sujumista. Esille nostetaan myös erilaiset ongelmat, joita kohdattiin ja joiden mukaan toimintaa muokattiin sekä laitettiin suunnitelmia ja aikatauluja uusiksi.

Koska yksi avainkysymyksistä oli myös mahdollisimman kustannustehokas toiminta kuitenkin taiteellisesti korkeatasoinen laatu säilyttäen, huomiota kiinnitettiin myös henkilökunnan määrään, jolla pilotteja pystyttiin toteuttamaan. Koko ajan tehtiin arviota olisiko pärjätty vähemmälläkin väellä.

Pilottihanke toimi myös tanssijoiden koulutuskenttänä yleisötyöhön. Kustannustehokkuutta tutkittiin arvioimalla, olisiko pystytty tuottamaan korkeatasoinen työpaja tai esitys myös vähemmällä väellä.

Kaikki mukaan pyydetyt ja hakeutuneet koulut sitoutettiin antamaan palautetta. Kerroimme avoimesti, että kehitämme vasta toimintaa ja kouluilla on mahdollista vaikuttaa siihen keskustelemalla ja kirjallisilla nettipalautteilla. Avoimella haastattelulla selvitettiin mitä opettajat ja rehtorit halusivat yhteistyön tuovan koulun arkeen. Ja nettilomakkeilla saatiin lisävalaistusta ja vahvistusta tutkijan omille ajatuksille.

Toimintaa kehittäessä pysyi koko ajan koulujen näkökulman tarkastelu. Jatkorahoitusta varten oli koulujen kanssa tehtävään yhteistyöhön löydettävä vakuuttavat perustelut ja sisällöt koulujen opetuksen tavoitteet tuntien ja rehtorien ja opettajien toiveita kuunnellen.

Aloitin jo keväällä 2010 rahoituksen hankinnan nimenomaan uuden toimintamuodon käynnistämiseen. Hakemuksissa hanke nimettiin Kummikoulu-pilottihankkeeksi.

6.1 Yhteistyön avaus koulujen kanssa

Koska pyörää ei ole tarpeen keksiä uudestaan, päätettiin yleisötyö aloittaa kevyellä mallilla ja muiden esimerkkejä hyödyntäen. Moni orkesteri, teatteri ja Kansallisooppera oli jo aloittanut kummikoulu- tai kummiluokka- projektit. Kummiluokka tai – koulu tittelin saa erikseen nimetty ryhmä, jolle luvataan tarjota jotain erikoista toimintaa. Esimerkiksi Helsingin kaupunginorkesteri valitsi kaikki vuonna 2000 syntyneet helsinkiläiset kummilapsikseen ja kutsui heidät vuosittain vain heille suunnattuihin tapah-

tumiin. Kaupunginorkesteri koki hankkeen niin onnistuneeksi että valitsi uudet kummilapset 2012 syntyneistä.

Myös Pieni Suomalainen Balettiseurue aloitti yhteistyön koulujen kanssa valitsemalla itselleen kolme kummikoulua lukuvuodelle 2010–2011. Kaksi valituista kouluista oli Helsingissä ja yksi Lahdessa. Tavoitteena oli toteuttaa koko hanke syksyn 2010 aikana. Kullekin koululle tarjottiin tanssityöpaja ja esityspakettia. Ideaalina oli saada koko koulu mukaan sekä tanssityöpajoihin että esitykseen.

Kummikoulut valittiin työyhteisön parissa työskentelevien henkilöiden omien lasten kouluista jo alkukeväällä 2010. Näin saatiin pilottijaksolle koulut, joiden henkilökunta oli jo tuttua ja voitiin luottaa siihen, että koulut sitoutuisivat hankkeen kehittämiseen yhteisvoimin. Etenkin rehtorin mielipiteen ja palautteen anto koettiin tärkeäksi. Rehtori on koulussa yleensä se, joka valitsee ja päättää kouluun tilattavasta kulttuuritarjonnasta. Pilottihankkeelle oli tärkeää varmistaa rehellisen ja rakentavan palautteen saanti toimintakokeilusta.

Syksyn tullen yksi kolmesta kummikoulusta vetäytyi hankkeesta aikataulusyistä. Oli vaikea sovittaa yhden opettajan innostuksen perusteella edes muutaman luokan opetustarjontaa. Samoin koululle tarjottavalle esitykselle ei löytynyt tarpeeksi innostusta etsiä sopivaa ajankohtaa seuraavalta keväältä.

6.2 Ensimmäinen versio - Tanssityöpajojen avaus - Helsinki

Koska tanssiryhmä on helsinkiläinen, tehtiin ensimmäinen kokeilu Helsingissä, missä se oli edullisin toteuttaa useammassa erässä. Ensimmäiset tanssityöpajat aloitettiin Tehtaankadun ala-asteella Helsingissä syksyllä 2010. Alustava aikataulu oli sovittu jo tammikuussa 2010, mutta aikataulu täsmentyi vasta rahoituspäätöksen tultua syyskuussa.

Tehtaankadun ala-aste on oman opintosuunnitelmansa mukaisesti kulttuuripainotteinen koulu. Opettajille ja oppilaille lähetettiin etukäteen netissä täytettävä kyselylomake, jossa selvitettiin opettajien ja oppilaiden harrastuneisuutta. (liite x) Seuraavia koh-

teita ja jatkokehittämistä varten oli tarpeen tietää, oliko tanssityöpajojen palautteissa eroja sen mukaan miten tuttua taiteen tekeminen ja harrastaminen oppilaille ja opettajille oli. Seurasin tanssityöpajoja havainnoiden oppilaiden käytöstä, innostusta sekä vetäjien rooleja ja työskentelyä.

Lähtökohtaisesti edettiin aika lailla rehtorin toiveiden mukaan. Tehtiin sellainen paketti, millaisen koulu halusi omiin aikatauluihinsa mahduttaa. Rehtorille oli tärkeää tarjota työpajat kaikille oppilaille. Koulu tilasi tanssityöpajan jokaiselle luokalle, joita oli 13. Hankkeen rahoitus varmistui syyskuussa, mutta työpajat aloitettiin vasta marraskuussa, koska koulun juhla- ja voimistelusalit ei ollut käytössä kosteusvauriokorjauksen takia. Marraskuussa koulu sai käyttöön korvaavan tilan viereisestä korttelista, seurakunnan liikuntasalista.

Ensimmäisten Kummikoulun kanssa aikataulujen sopiminen vaati paljon sähköpostikirjeenvaihtoa. Olin kevään 2010 aikana yhteydessä koulun rehtoriin kolmena eri päivänä maaliskuussa ja alustavasti asiasta oli keskusteltu jo tammikuussa muun tapaamisen yhteydessä (sähköpostit 29.3.–31.3.2010). Syksyllä 2010 olin sähköpostilla yhteydessä rehtoriin 15 eri päivänä tanssityöpajojen aikataulujen ja esitysajan tiimoilta (sähköpostit 9.8.–3.12.2010). Keväällä 2011 olin yhteydessä rehtoriin esitysajan vahvistamiseksi ja palautelomakkeiden perille saattamiseksi yhdeksänä eri päivänä (sähköpostit 11.1.–3.3.2011).

Tanssityöpajan kuvaus

Tanssityöpajat ohjasi Balettiseurueen balettimestari Ulpu Puhakka käyttäen yhdellä tunnilla apuna kahta tanssijaa. Tanssijat vuorottelivat ollen välillä malleina ja välillä seuraten pajoja ja niiden etenemistä. Tanssityöpajoissa oppiminen perustuu esimerkkiin ja matkimiseen. Ammattitanssijat toimivat vuoronperään malleina oppilaille. Malleina oli sekä mies- että naistanssijoita, jolloin oppilaiden sekaryhmät saivat aina myös omaa sukupuolta olevan mallin.

Ensimmäisen version tanssityöpajapäivän aikataulu sisälsi ensimmäisenä päivänä neljä tanssityöpajaa ja seuraavalla kerralla viisi pajaa ja viimeisellä kerralla neljä pajaa.

pvä	klo	työ	luokka	tanssijat+muut
10.11.	8.15–9.00	tanssityöpaja	2A	5+2
	9.00–9.45	tanssityöpaja	4A	5+1
	10.00–10.45	tanssityöpaja	1C	5+1
	11.00–11.45	tanssityöpaja	3A	5+1
lisäksi	vastaavat	muina kertoina		
yhden kerran	12.00–12.45	tanssityöpaja		5+1

Aikataulu oli näin tiukka koulun toiveesta, jotta kaikki luokat ehtisivät pajoihin kolmen päivän aikana. Koulun aikataulutoiveeseen vaikutti se, ettei oma liikuntasali ollut käytössä ja tarjolla oli vain viereisessä korttelissa oleva seurakunnan liikuntasali, joka oli koulun käytössä vain keskiviikkoisin klo 8-12.00. Halusimme toteuttaa työpajojen pilotijakson siten, että koko koulu osallistuu niihin, joten sopeudimme ainoaan koululle mahdolliseen aika-tauluun.

Koska 4-5 tanssitunnin ohjaaminen lähes peräkanaa on henkisesti vaativa ja fyysisesti raskas veto, oli ensimmäisissä tanssityöpajoissa mukana neljä muuta tanssijaa, jotka vuorottelivat mallitanssijoina Puhakan apuna. Näin tanssijat myös opettelivat opettamista seuraamalla vuoronperään tanssiopettajana kokeneen Puhakan opetusta ja vuorotellen osallistuen itse apuopettajina tuntiin. Tanssijat ovat omassa tanssijakoulutuksessaan oppineet oppimaan katsomalla ja mallia matkien. Samaa metodologiaa käytettiin myös oppilaisiin.

Tanssityöpajojen säestys hoitui äänitteiltä koottuna iPod:in soittolistalle. Apuna oli irrallinen kaiutin, koska kyseisessä salissa ei ollut äänentoistolaitteita. Musiikin katkaisu tanssiopettajan puheen ajaksi ja oikean kappaleen valinta jatkoon hoitui ensimmäisellä kerralla vuorotellen niiden tanssijoiden toimesta, jotka olivat katseluvuorossa.

Loppupuolella tuntia oppilaat jaettiin pareiksi ja myös oppilaat toimivat toistensa mallina opettaen omia keksimiään liikkeitä ja niiden yhdistelmiä parilleen. Näistä omista ja parin liikkeistä sekä tunnilla opetetuista liikkeistä muodostettiin loppuhuipennuk-

seksi kunkin oma yksilöllinen tanssiesitys. Tanssiesityksessä ryhmä jaettiin tunnin lopulla kahtia ja kumpikin ryhmä esitti oman pienen tanssin toisen puoliskon toimiessa yleisönä. Saman musiikin tahtiin saattoi erilaisia tansseja olla yhtä aikaa esillä kymmenkunta. Oppilaat pääsivät näin tunnin loppuksi kokeilemaan esiintymistä tanssijana (katseen kohteena) ja koreografina (tanssin luojana) sekä toisten tekemien esitysten arvostamista yleisönä.

Tuottaja toimi havainnoijana tanssityöpajajakson aikana ja antoi palautetta tuntien rytmityksestä ja energiasta myös päivän aikana. Näitä asioita parannettiin jo seuraavilla tunneilla. Jos tanssijoiden keskittyminen, energia-, ja innostamisen taso vähänkin herpaantui, näkyi se välittömästi oppilaissa. Energinen esimerkki sekä aktiivinen osallistuminen koko ajan oli tärkeää ja hyvin tarttuvaa niin oppilaissa kuin opettajisakin.

Taulukossa näkyy Pienen Suomalaisen Balettiseurueen kaikki toteutunut toimintasyksyllä 2010 ensimmäisen yleisötyöjakson aikana

pvä	työ	teos	missä	tanssijat +muut
	harjoittelujakso ensi-iltaan			
11.10.	kantaesitys Gloria-teatteri	Ballet U.G.	Helsinki	5+5
12.10.	lisäesitys	Ballet U.G.	Helsinki	5+5
13.10.	2 lisäesitystä	Ballet U.G.	Helsinki	5+5
16.10.	vierailuesitys	Ballet U.G.	Lahti	5+3
	harjoittelujakso jatkuu			
10.11.	tanssityöpajat x 5	versio 1	Helsinki	5+1
11.11.	yritystilaisuus		Helsinki	5+1
26.11.	2 yritystilaisuutta		Helsinki	5+2
	harjoitusjakso ensi-iltaan			
6.12.	kantaesitys Aleksanterin teatteri	Ilmat	Helsinki	14+5
8.12.	tanssityöpajat x 5	versio 1	Helsinki	5+1
10.12.	esitys palvelutalossa (hoiva)		Helsinki	5+1
15.12.	tanssityöpajat x 5	versio 1	Helsinki	5+1
16.12.	yritystilaisuus		Helsinki	5+1

Taulukossa yleisötyötä koulussa on ensimmäisen version toteutuneet tanssityöpajat 10.11., 8.12. ja 15.12. jotka sijoittuvat koulun toiveiden mukaiseen aikaan. Ajat on sovitettu muuhun tanssiryhmän syksyn toimintaan siten, että samoille viikoille sovittiin tanssijoiden harjoittelujaksoja ja yritettiin saada yritystilaisuuksia, jotka ovat yleensä

iltaesityksiä. Samaan aikaan valmistettiin iso Ballet U.G.- kantaesitys Gloria-teatteriin ja 2x2-esityksien uudet kantaesitykset Aleksanterin teatteriin.

Ensimmäisen kummikoulun esitys

Esitys toteutui vasta maaliskuussa koulun salin remontin valmistuttua. Se onnistuttiin kuitenkin sijoittamaan viikolle, jolla oli muutakin toimintaa.

Pienen Suomalaisen Balettiseurueen toteutunut toiminta kevään 2011 aikana kun ensimmäisen Kummikoulun esitys 11.3. toteutui

pvä	työ	teos	missä	tanssijat +muut
	tekniikkatreenaus			
11.3.	esitys/koulu	2x2-versio	Helsinki	5+1
15.3.	yritystilaisuus	2x2-versio	Turku	5+1
18.3.	yritystilaisuus	2x2-versio	Helsinki	5+1
19.3.	yritystilaisuus	2x2-versio	Helsinki	5+1

Esityksen koulussa katsoi 300 oppilasta ja 14 opettajaa. Kouluesitys saatiin sijoitettua samaan harjoitusjaksoon kuin yritystilaisuudet ja niiden ohjelmiston harjoittelu.

6.3 Versio kaksi - Lahti

Toinen jäljelle jääneistä etukäteen valituista kummikouluista sijaitsi Lahdessa. Heidän kanssa kokeiltiin uutta pakettia. Tämäkin paketti syntyi koulun toiveista ja resursseista. Vain kaksi opettajaa Lahden Rudolf Steiner koulusta innostui tanssityöpajoista. Heidän luokille tarjottiin valinnaiset ajat kahdelta eri viikolta tammikuussa.

Koululle tarjotut viikot perustuivat tanssiryhmän muuhun työskentelyaikatauluun. Muiden projektien ympärillä työllistyvät tanssijat olisivat silloin käytettävissä myös kouluyhteistyöhön. Yhteinen sopiva viikko hankkeen toteuttamiseen löytyi tammikuussa. Steiner koulun kaksi luokkaa saivat samalla viikolla kahtena eri päivänä yhden oppitunnin mittaisen tanssitunnin.

Lahtelaisille ei lähetetty etukäteiskyselyä, koska koululla ei ollut mahdollista tehdä sitä netissä. Aiempi lomake muokattiin uuteen uskoon ja siitä tehtiin paperiversio. Harrastuneisuuden selvitys lisättiin palautelomakkeeseen taustatiedoksi. (liite). Harrastuneisuus kartoituksella haluttiin saada taustaa tuottajan omien havaintojen arvioimiseen. Oltiin tekemisissä jo entuudestaan tanssin kanssa tuttujen oppilaiden kanssa vai oliko oppilaissa paljon ensimmäistä kertaa omakohtaisesti tanssiin tutustujaa. Tiedolla on merkitystä, kun mietitään millainen työpaja toimii kaikkien oppilaiden kanssa.

Aluksihan uskalsimme lähteä kokeilemaan tanssityöpajoja kohteisiin, jotka olivat jo meille jollain tavalla tuttuja ja tiedossa oli, että ainakin osa opettajista oli hyvin taide-
myönteisiä. Toisaalta tiedossa oli myös se, että osalla opettajista saattaisi oman kulttuuriharrastuksen ja -kokemuksen vuoksi olla myös odotuksia, joita emme pystyisi täyttämään.

Balettiseurueen näkökulmasta Lahdessa päästiin kokeilemaan ensi kertaa myös vierailuesitystä toisella paikkakunnalla. Koska Lahti sijaitsee vain sadan kilometrin päässä Helsingissä ja sinne oli hyvät liikenneyhteydet, ei yöpymisiin ollut tarvetta. Kokeilimme myös miten sujuvasti junalla ja taksilla pääsee keskellä talvea Lahteen perille. Poikkeuksellisen runsaslumisena talvena emme halunneet lähteä autoilemaan kovaan pakkaseen. Arvioimme, että junamatkan jälkeen tanssijat olisivat virkeämpiä ja lämpimämpiä aikaiseen aamun aloitukseen vierailupaikkakunnalla. Samalla saatiin kokemusta kuinka tanssijan työpäivä ja energia riittää toiselle paikkakunnalle matkustamiseen ja työhön valmistautumiseen sekä varsinaiseen työhön.

Aikataulusuunnittelussa oli alun perin tavoitteena sopia työviikolle mahdollisimman paljon muitakin töitä tanssijoille. Samalle viikolle yritettiin myydä yritystilaisuuksia illalla, mutta tämä ei toteutunut. Alun perin myös välipäiväksi oli varattuna kouluesitys Helsingissä, mutta se peruuntui koulun saliremontin viivästymisen vuoksi. Toteutessaan nämä olisivat tuoneet lisätuloja viikon palkkakustannuksiin. Olisi saatu täysi työviikko mielekästä tanssijoiden ammattitaitoa vaativaa työtä.

Pienen Suomalaisen Balettiseurueen toteutunut toiminta keväällä 2011
yleisötyöjakson 2 aikana

pvä	työ	teos	missä	tanssijat +muut
	tekniikkatreenaus			
15.1.	tanssikonsertti	Nuorta energiaa	Espoo	
25.1.	tanssityöpajat x 2	versio 2	Lahti	2+1
26.1.	tanssityöpajat x 2	versio 2	Lahti	3+1
28.1.	kouluesitys	2x2-versio 1	Lahti	5+2

Koska konsepti tanssitunnin rakenteesta ja sisällöstä oli jo kokeiltu, voitiin miettiä myös kustannustehokkuutta vierailuesityksiä silmällä pitäen. Tästä syystä Lahteen tanssityöpajoihin lähti vain minimimäärä tanssijoita. Kaksi peräkkäistä tanssituntia sujui hyvin vain kolmen tanssijan voimin. Miestanssija haluttiin ehdottomasti mukaan sukupuolen takia. Pojille haluttiin tarjota malli miestanssijasta.

Kolmantena päivänä koko koulu saatiin mukaan katsojiksi Pienen Suomalaisen Balettiseurueen tanssiesitykselle. Erityistä glamouria tanssiesitykseen loi Balettiseurueen taiteellinen johtaja Sami Saikkonen, joka toimi tanssiesityksen juontajana. Oppilaille hän oli TV:stä tuttu Talent – tuomari, joka jutteli sujuvasti oppilaiden kanssa tanssista, Balettiseurueesta ja kaikesta esitykseen liittyvästä.

Esityksen todellinen 45 minuutin kesto muodostuu erillisten numeroiden kestoista ja juonnosta joka sisältää teosten koreografien ja taustojen esittelyä sekä muutamia tehtäviä joihin koulun oppilaat tai opettajat pyydetään osallistumaan. Esityksen lopussa on myös hetki aikaa oppilaiden kysymyksiin vastaamiseen.

Olin mukana sekä tuottajana, että havainnoijana ja työpajojen ja esitysten musiikkijärjestäjänä. Tällä kertaa musiikki oli kopioitu cd-levylle ja koulun äänentoistolaitteet olivat käytössämme.

Lahdessa tanssityöpajoihin osallistui 42 oppilasta kahtena eri päivänä
Esityksen katsoi 110 oppilasta ja 5 opettajaa

2x2-esitys – Lahti 28.1.2011

teos	koreografi	tanssijat	musiikki	kesto
Pinnan alta	Ulpu Puhakka	Puhakka ja Samu Pakkanen	M. Posse	13
Kosketus vierestä	Puhakka	Puhakka ja Pakanen	Hatshaturian	8
Toinen mahdollisuus	Puhakka	Emilia Karmit-sa ja Elias Girod	Muse	4.37
Pain	Puhakka	Samu Pakkanen	Blackfield	3.47
Suomen joutsenet	Sami Saikkonen	Puhakka ja Emilia Karmit-sa	Sibelius	2.03
Ankka ja Elias	Saikkonen	Emilia Karmit-sa ja Elias Girod	Tshaikovski	4

6.4 Versio kolme - Tehokiertue - Kouvola

Loppusyksystä 2010 mukaan kokeiluun lähti Kouvolan kulttuuritoimi, joka tilasi esityksiä ja tanssityöpajoja Kouvolan seudulle helmikuulle 2011 omien kulttuuriviikkojensa ajaksi. Tilaus syntyi tuottajien henkilökohtaisen tapaamisen perusteella. Motiivina Kouvolan suuntaan toimi myös halu laajentaa toimintaa nimenomaan Kymenlaaksoon. Motiiveihin liittyy välillä myös hyvin henkilökohtaisia asioita. Olen kotoisin Kuusankoskelta ja olen aloittanut balettikoulun Kouvolassa, jossa saanut ensimmäisen tanssinkipinän 5-vuotiaana. Toiminta-alueen laajentamisen johtajatuksena oli, että kun jollakin alueella on jo todistettavasti vierailtu, voidaan sinne alueelle jatkossa saada avustuksia esim. maakuntarahastoista.

Kouvolan kulttuuritoimi järjestää vuosittain helmikuussa muutaman viikon ajalle kulttuuriviikot, joiden aikana lapsille ja nuorille tarjotaan esityksiä, tapahtumia ja taidetyöpajoja kulttuuritiloissa ja kouluissa. (viite esite) Pieni Suomalainen Balettiseurue sai kutsun kiertueen järjestämisestä joulukuussa ja aikataulut hahmottuivat ensin siten, että kulttuuritoimi valitsi koulut, joille se Balettiseuraa tarjoaa. Kun sopivat päivät oli lyöty lukkoon Elimäelle, Myllykoskelle ja Inkeröisiin, kävi tuottaja tarkemmat neuvottelut koulujen rehtoreiden kanssa siitä, mitä annettuun aikarajaan mahtuisi.

Koulut saivat itse valita ottavatko tanssityöpajoja ja esityksiä vai pelkkiä esityksiä. Tuottaja suositteli koulun jakoa kahteen peräkkäiseen esitykseen, jos oppilaita oli yli 200. Näin haluttiin varmistaa, että kaikki oppilaat mahtuivat hyvin katsomaan ja tanssijat tanssimaan koulun juhla- tai liikuntasalissa.

Tämä oli ensimmäinen Balettiseuraa kiertue, jonka aikana yövyttiin matkalla. Kouvolan kulttuuritoimi tarjosi edullista majoitusta opiston rivitalossa, mutta ryhmä päätti mennä hotelliin, jotta matkat kouluilta ja kouluille sujuisivat nopeasti. Samalla haluttiin tarjota tanssi-joille hiukan luksusta ensimmäisellä kiertueella, jolla oli poikkeuksellisen tiiviit aikataulut.

Kouvolan kiertueelle lähti isohko työryhmä; taiteellinen johtaja, tuottaja (minä), apulaistuottaja, jolle matka oli myös opintomatka, balettimestari, joka toimi myös yhtenä tanssijana sekä neljä muuta tanssijaa. Matkat kuljettiin kahdella henkilöautolla. Balettimestari ja kolme tanssijaa menivät Kouvolaan hotelliin jo edellisenä iltana, jotta ajomatka ensimmäiseen kohteeseen olisi lyhempi ja he jaksaisivat aloittaa tanssityöpajat jo klo 8.30. Normaalisti tanssijan työpäivä alkaa klo 10 tai 11 tekniikkaharjoituksella. Ennen tanssityöpajoja piti varata riittävästi aikaa vaatteiden vaihtoon ja verryttelyyn. Ulkona oli parikymmentä astetta pakkasta.

Toinen autollinen saapui esityksen valmisteluun mennessä, noin tuntia ennen sovitua esitysaikaa. Loppukiertue kuljettiin yhtä aikaa siirtyen paikasta toiseen kahdella autolla. Koko työryhmä yöpyi samassa hotellissa Kouvolan keskustassa. Hotelliyöpymisellä pyrittiin lisäämään porukan yhteisöllisyyttä. Halvemmallakin olisi voinut muualla yöpyä. Joskus on kuitenkin järkevää maksaa vähän enemmän paremmista

olosuhteista, jos siten saadaan taiteilijoiden mieliala pysymään korkealla. Hyvä mieli, parempi esitys.

Tällä kiertueella oli mukana myös kaksi tv.stä tuttua henkilöä. Taiteellinen johtaja Sami Saikkonen, tuttu Talent-tuomari ja tanssija Sam Vaherlehto, joka oli voittanut syksyllä Suomen ensimmäisen Dance-kilpailun. Oppilaat innostuivat pyytämään taiteilijoilta nimikirjoituksia esityksen jälkeen. Harmillista oli, ettei Balettiseurueen markkinointimateriaali valmistunut vielä tähän. Paremman puutteessa oppilaille jaettiin valkoista paperia, johon nimikirjoituksia sai kerätä. Hauskoja huomioita olivat pojat, jotka tyttöjen nimikirjoituskeräystä aikansa katseltuaan, päättivät myös liittyä jonoon, mutta pyysivät nimikirjoituksen ”siskolle”.

2x2-esitys Kouvola, esiintymässä 3 mies ja 2 naistanssijaa

teos	koreografi	tanssijat	musiikki	kesto
Pinnan alta	Puhakka	2	M. Posse	13
Pain	Puhakka	1	Blackfield	3.47
Kosketus vierestä	Puhakka	2	Hatshaturian	8
Toinen mahdollisuus	Puhakka	2	Muse	4.37
Kullervo	Saikkonen	1		
Suomen joutsenet	Saikkonen	2	Sibelius	2.03
Ankka ja Elias	Saikkonen	2	Tshaikovksi	3
Viimeinen siivenisku	Sam Vaherlehto	1		
Vakosamettipukuinen mies	Elias Girod	1	Leevi and the Leevings	3.30

Miestanssijoita oli matkassa mukana kolme, joten ohjelmisto oli voitu valita taidollisesti haastavaksi ja esitteli monipuolisesti taidokkaita hyppyjä ja pyörimisiä sekä kaksintansseja, joissa miestanssija joutuu nostelemaan naista. Jokaisessa koulussa myös yksi koulun miesopettaja joutui kokeilemaan naistanssijan nostamista korkealle ilmaan keskellä esitystä. Tällä saatiin opettajatkin osallistumaan ja oppilaille hämmästeltyä ja helpotuksen naurahdukset, kun eivät itse joutuneet noin konkreettisesti osallistumaan.

Aikataulu Kouvolan seudun kiertue helmikuussa 2011

pvä	klo	työ	teos	missä	tanssijat + muut
		tekniikkatreenaus		Helsinki	
22.2.	ilta	matkustus		Kouvola	4
23.2.	aamu	matkustus		Elimäki	1+ 3
23.2.	8.30–9.15	tanssityöpaja		Elimäki	5+1
23.2.	9.30–10.15	esitys/alakoulu	2x2-versio	Elimäki	5+3
23.2.	10.30–11.15	tanssityöpaja		Elimäki	5+1
23.2.	12.00–12.45	esitys/yläkoulu	2x2-versio	Elimäki	5+3
23.2.	13.00–13.45	tanssityöpaja		Elimäki	3+2
23.2.	13.00–13.45	tanssityöpaja (eri salissa)		Elimäki	2+1
23.2.	14.15.–15.00	esitys/palvelutalo (hoiva)	2x2-versio	Elimäki	5+3
		yöpyminen		Kouvola	
24.2.	9.00.–9.45	esitys/yhteiskoulu	2x2-versio	Inkeroinen	5+3
24.2.	10.00–10.45	esitys/yhteiskoulu (sama)	2x2-versio	Inkeroinen	5+3
24.2.	12.15–13.00	esitys/yhteiskoulu	2x2-versio	Myllykoski	5+3
24.2.	13.15.–14.00	esitys/yhteiskoulu (sama)	2x2-versio	Myllykoski	5+3
24.2.	14.45–15.15	esitys/palvelutalo (hoiva)	2x2-versio	Kouvola	5+3
		matkustus		Helsinkiin	5+3

Kouvolan seudulle toteutui kiertue, jossa kahden päivän aikana vedettiin 4 tanssityöpajaa ja 6 esitystä neljässä eri koulussa sekä lisäksi 2 esitystä kahdessa eri palvelutalossa.

Katsojia Kouvolan kouluissa oli yhteensä 1129 ja tanssityöpajoihin osallistui yhteensä 90 oppilasta. Samaan aikaan oli vain tekniikkatreenaustunteja

Aikataulu oli tanssijoille todella tiukka. Lepo- tai palautumisaikaa ei päivän mittaan jäänyt. Lähes yhtä soittoa menttiin päivä läpi; tanssityöpajat, esitykset, siirtymiset seuraavaan kouluun. Sivutuotteena kokeiltiin myös hoivasektorilla toimimista. Molempina päivinä käytiin vielä iltapäivän jatkoksi esiintymässä läheisellä palvelutalolla Elimäellä ja Kouvolassa. Paikalle saapui myös lehdistö ihmettelemään tanssiryhmän uutta aluevaltausta.

6.5 Helsingin lähialueet - Vantaa

Keväällä 2011 saatiin tilaukset esityksille myös Vantaalta ja Porvoosta. Vantaalaisesta koulusta otettiin yhteyttä maaliskuussa Balettiseurueen toiminnasta innostuneen

opettajan toimesta. Vantaan tilaus perustui Balettiseurueen nettisivuilla ja opettajille jaettavassa Kultus-kalenterissa olevaan tiedotteeseen.

Opettajaa kiinnosti myös saada Balettiseurueen taiteellinen johtaja Sami Saikkonen juontajaksi kouluesitykseen. Opettaja uskoi sen innostavan etenkin poikia tanssiesityksen katsomiseen. Tuottajana suosittelin ison koulun jakamista kahteen peräkkäiseen esitykseen. Esityksille löytyi sopiva aika toukokuussa ehdottamalleni viikolle, jolla oli jo myös muuta suunniteltua toimintaa tanssijoille.

Samaan aikaan oli valmisteilla Helsingin Senaatintorille tanssitapahtuma 2 x 2-Tanssia Toukokuun Taivaalle, joka samalla toisi Balettiseurueen ohjelmistoon myös kouluesityksiin sopivaa uutta ohjelmistoa. Kevään isoin harjoitustyö ja kesän kohokohta oli vierailuesitys Kuopio Tanssi ja Soi festivaalille, jossa Balettiseurue esitti kaksi uutta kantaesitystä ja yhden aiemman ison teoksen.

Pienen Suomalaisen Balettiseurueen toteutunut toiminta kevään 2011 yleisötyöjakson 4 aikana

pvä	työ	teos	missä	tanssijat +muut
	tekniikkatreenaus			
17.5.	2x esitys/koulu	2x2-versio	Vantaa	6+2
22.5.	7x esitys/tori	2x2-uudet	Helsinki	7+5
24.5.	esitys/koulu	2x2-versio	Porvoo	6+1
24.5.	2x tanssityöpaja		Porvoo	6+1
27.5.	yritystilaisuus	kantaesitys	Kerava	7+2
31.5.	esitys/palvelutalo	2x2-versio	Helsinki	5+1
12.6.	2x esitys/ puisto	2x2-versio	Helsinki	5+1
16.6.	yritystilaisuus	kantaesitys	Helsinki	11+2
17.6.	yritystilaisuus	uusintaesitys	Helsinki	11+2
20.6.	esitys/tori	2x2-versio	Kuopio	5+1
21.6.	esitys	kantaesitys	Kuopio	7+4
22.6.	esitys	2x2-versio	Kuopio	7+1

Esityksen koulussa Vantaalla katsoi 500 oppilasta ja 10 opettajaa (koko koulu)

Aikainen aamu ei ollut paras mahdollinen kahdelle esitykselle isossa koulussa ja sen isossa liikuntasalissa. Oppilaat tuntuivat levottomilta ensimmäisen esityksen aikana. Toisen esityksen rytmiä muutettiin tästä syystä välissä olevan pienen paussin aikana. Toinen esi-tys pysyikin paremmin hallinnassa. Kahteen ryhmään jaettunakin tuntui, että molemmat ryhmät olivat liian isoja (n. 300) kunnollisen kontaktin saamiseksi. Oppilaat kyllä hiljentyivät katsomaan esitystä ja taitavia tanssijoita, mutta keskusteluosuus oli aika levoton. Kysymyksiä ja vastauksia oli vaikea kuulla. Mikroфонia olisi tarvittu esityksen juontajalle.

Koulu ei ollut tilannut tanssityöpajoja, vaikka niitä tarjottiin. Ne olisi pidetty päivän aluksi ja esitykset myöhemmin päivällä. Tämä ei sopinut koulun aikatauluihin. Tässä mielessä kouluvierailu ei toteutunut optimaalisesti. Jo aiemmin oli huomattu Helsingissä ja Lahdessa, että ne oppilaat, jotka olivat osallistuneet työpajoihin, suhtautuivat ennakkoluulottomammin ja avoimemmin myös tanssiesitykseen.

Vantaalle mentiin kahdella autolla, jotta ehdittiin perille aikaiseen aamuun sekä päästiin jatkamaan esityksien jälkeen työpäivää tulevien kantaesitysten harjoituksissa Helsingissä.

6.6 Versio viisi - paketti päivässä – Porvoo

Viides erilainen versio toteutui vanhempainyhdistyksen tilauksesta Porvooseen pienen kyläkouluun, jossa oli yhdistetyt 1-2 ja 3-4-luokat. Oli luontevaa jakaa tanssityöpajat myös samalla ryhmäjaolla. Porvoon tilaus perustui Kouvolan sanomissa olleeseen artikkeliin Balettiseurueen vierailusta Kouvolan kouluihin.

Porvoosta yhteyttä otti koulun vanhempainyhdistyksen puuhanainen. Koska kaupunki ei ollut innostunut Balettiseurueen tilaamisesta, päätti vanhempainyhdistys itse tilata ja maksaa työpajat ja esityksen. Edullinen hintamme oli mahdollista Balettiseurueen omilla pääkaupunkiseudun ulkopuolelle suuntautuviin esityksiin myönnettyillä avustusrahoilla. Hinnoista keskustellessa oli jo aiemmin valjennut periaate, jossa hinnoit-

teluperusteena olisi hyvä olla oppilasmäärä. Olihan selvää ettei pieni kyläkoulu voisi maksaa muutaman koululaisen osalta esityksestä samaa kuin iso koulu.

Porvoossa toteutettiin työpajat kaikille oppilaille siten, että 1-2 luokat osallistui yhtenä ryhmänä ja 3-4 luokat yhtenä ryhmänä. Kyseessä oli todellinen kyläkoulu, vain 58 oppilasta. Täten luokkien yhdistäminen ei haitannut, oppilaat olivat tottuneet työskentelemään keskenään. Kaikki oppilaat pääsivät täten aikataulun puitteissa tanssityöpajaan ja lopuksi esitykseen. Työpajat olivat peräkanaa aamulla klo 8.30 alkaen ja esitys niiden perään vain pienellä paussilla tanssijoiden vaihtaessa esiintymisvaatteet. Ensimmäistä kertaa toteutui versio, jossa koko koulu osallistui sekä tanssityöpajoihin että esitykseen saman päivän aikana.

Päivän aikataulu Porvoossa

pvä	klo	työ	teos	missä	tanssijat +muut
24.5.	8.35-9.20	tanssityöpaja	versio	Porvoo	5+1
24.5.	9.30-10.15	tanssityöpaja	versio	Porvoo	5+1
24.5.	10.40-11.25	esitys/koulu	2x2-versio	Porvoo	5+1

Esityksen koulussa Porvoossa katsoi 58 oppilasta ja 4 opettajaa (koko koulu)
Työpajaan Porvoossa osallistui kaikki koulun 58 oppilasta luokat 1-4.

2x2-esitys Porvoo, esiintymässä 3 miestanssijaa ja 2 naistanssijaa

teos	koreografi	tanssijat	musiikki	kesto
Pinnan alta	Puhakka	2	M. Posse	13
Toinen mahdollisuus	Puhakka	2	Muse	4.37
Jukolan joutuset	Saikkonen	4	Tshaikovski	1.40
Suomen joutuset	Saikkonen	2	Sibelius	2.03
Don Quiote	Petipa	1	Minkus	1.05

Markkinointimateriaalia oli vihdoinkin valmistunut myös yleisötyön käyttöön. Balettiseurueella on postikortinkokoinen flyeri, jonka toinen puoli on valkoinen (kuva). Flyereita jaettiin oppilaille työpajojen tai esitysten jälkeen. Siihen oli hyvä pyytää ja

jakaa nimikirjoituksia. Tanssijat kutsuttiin myös syömään koulun ruokalaan oppilaiden kanssa, jossa keskustelu jatkui. Päivän päätteeksi oppilaiden muodostama fanilauma saattoi tanssijat autoille asti.

Aikaisin aloitettu aamu jätti vielä osan työpäivästä jäljelle. Tämänkin aamupäivän jälkeen osa tanssijoista jatkoi Helsinkiin harjoituksiin. Onnistunut yleisötyötapahatuma antoi energiaa tanssijoillekin.

7 TULOKSIA JA POHDINTAA

Tuloksissa avataan opettajien ja oppilaiden antamia kirjallisia palautteita. Ja verrataan tanssityöpajojen ja esitysten onnistumista koulujen odotuksiin ja tavoitteisiin.

7.1 Versio yksi- Helsinki

Ensimmäiset työpajat toteutettiin Tehtaankadun ala-asteella, peruskoulun luokilla 1-6. Tanssityöpajat suunniteltiin vain yhden oppitunnin mittaisiksi, jotta päästiin kokeilemaan pystyikö näin lyhyessä ajassa antamaan ja saamaan tanssista irti jotain oma-kohtaista ja antoisaa kokemusta. Työpajan oppitunnin mittainen kesto mahdollisti myös useamman eri luokan pääsyn tanssityöpajaan koulupäivän puitteissa. Työpajat toteutettiin muodostaen aina yhdestä luokasta yksi ryhmä yhteen 45 minuutin tanssituntiin. Näin ei aikaa varsinaisesta taidekokeilusta mennyt uudelleen ryhmäytymiseen.

Ennakko-odotukset ja toiveet

Ennen työpajojen aloitusta tehtyyn kyselyyn, jossa kartoitettiin opettajien ja oppilaiden taiteen harrastuneisuutta ja odotuksia vastasi 10 opettajaa (14 maksimi) ja 60 oppilasta (320 maksimi). (liite 2)

Oppilaiden ennakkovastauksia saatiin verrattain vähän, koska useamman henkilön vastaaminen ei onnistunut aluksi samalta koneelta lomakkeen väärin asetusten vuoksi. Opettajien oli vaikea varata uudestaan aikaan tehtävään oppilaiden osalta. Ennakkokysely paljasti kuitenkin, että ensimmäinen tanssityöpajakokeilu toteutettaisiin oppilaiden kanssa, joille esittävät taidemuodot olivat tuttuja. Kulttuuripainotteisen koulun oppilaat olivat saaneet kodinkin puolesta kulttuurikasvatusta.

Kaikki vastanneet olivat käyneet katsomassa jonkun taiteenalan esityksiä, yli puolet tanssiesityksessä. Tanssitaide oli siis jo ennestään tuttua kun oppilaat tulivat ensimmäisiin työpajoihin. Tiesimme jo ennen työpajoja millaisia odotuksia oppilailla ja opettajilla oli.

Ennakkokysely oppilaille (liite 2)

Olen käynyt katsomassa esityksiä (voit valita useita vaihtoehtoja)		
Answer Options	Response Percent	Response Count
teatterissa	91,7%	55
oopperaesityksessä	68,3%	41
balettiesityksessä	41,7%	25
tanssiesityksessä	56,7%	34
sirkuksessa	98,3%	59
nykysirkuksessa (esim. Hurjaruutin Talvisirkus)	36,7%	22
answered question		60
skipped question		0

Tanssityöpajoihin tai muun taiteenalan työpajaan oli osallistunut lähes 75% vastaajista.

Odotuksia ennen tanssityöpajaa eritteli 12 oppilasta:

- hauskaa katsoa miten pojat suhtautuvat, ja toivon että on hauskaa tanssia
- huonoja
- hauskoja ja mukavia hetkiä!
- että on hauska tanssia
- balettia
- toivon että siellä on kivaa
- että siellä olisi kivaa

- *toivon hauskan hetken*
- *että se on varmasti kivaa*
- *veikkaan että siellä on vain balettia*
- *jotain*
- *oppia paljon uutta tanssista*

Jotain kivaa odotettiin, mutta hiukan ennakkoasenteitakin oli havaittavissa balettia kohtaan.

Ennakkokysely opettajille (liite 3)

Vain kolme opettajaa oli vienyt oppilaita tanssiesitykseen. Kaikki opettajat olivat kuitenkin vieneet oppilaita johonkin muuhun esittävän taiteen esitykseen vähintään kerran lukuvuodessa. Kouluun myös tilattiin tanssiesityksiä tai muita esittävän taiteen esityksiä vähintään kerran lukuvuodessa.

Opettajat suhtautuivat tanssityöpajoihin ennakkoon hyvin positiivisesti ja uskoivat niiden olevan oppilaille hyödyllisinä. He kertoivat hyvin avoimesti odotuksistaan.

Tanssityöpajat herättivät opettajissa mm. seuraavia odotuksia:

- *hyvällä mielellä ja mielenkiinnolla lähdimme mukaan*
- *jos jotkut oppilaat löytäisivät tanssin ilon niin olisin tyytyväinen*
- *toivottavasti saavat kokemuksen tästä tanssilajista ja positiivisen tunnekokemuksen itsestään tanssijana*
- *luovuuden ja ilon kokemuksia, kehonhallinnan kehittymistä*
- *odotan mielenkiinnolla ja toivon, että oppilaat kiinnostuvat tanssista yhä enemmän*
- *on hauska saada tutustua itselle ei niin tuttuun asiaan*
- *kiva, että oppilaat pääsevät ilmaisemaan itseään uudella tavalla*
- *oppilaille uusia mahdollisuuksia vapaaseen ja luovaan ilmaisuun*

Palaute työpajoista (liite 4 ja 5)

Työpajoihin osallistui koulun 14 luokasta 13. Yksi opettaja unohti tuoda oppilaansa pa-jaan, joka pidettiin talvipakkasella viereisen korttelin liikuntatiloissa, jotka olivat koulun käytössä oman salin remontin ajan. Opettajille ja oppilaille tehtiin kysely erikseen työpajoista ja esityksistä.

Vastauksia saatiin 64 oppilaalta (290 maksimi). Heistä ensikertalaisia tanssityöpajassa kävijöitä oli 93,8 %. (liite 4)

Mielestäni tanssityöpajassa oli		
Answer Options	Response Percent	Response Count
kivaa	57,6%	38
tylsää	24,2%	16
liian vauhdikasta	4,5%	3
sopivan vauhdikasta	19,7%	13
helppoa	33,3%	22
sain haasteita	25,8%	17
sopivan vaativaa	30,3%	20
liian vaativaa	4,5%	3
vaikeaa	10,6%	7
liian vaikeaa	6,1%	4
answered question		66
skipped question		0

Muutaman mielestä he eivät oppineet mitään, mutta enemmistö koki oppineensa jotain työpajassa:

Mitä opin tanssityöpajassa		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en mitään	21,2%	14
opin uusia tanssisanoja	43,9%	29
opin uusia pyörimisliikkeitä	30,3%	20
opin uusia hyppyjä	25,8%	17
opin muita uusia liikkeitä	51,5%	34
answered question		66
skipped question		0

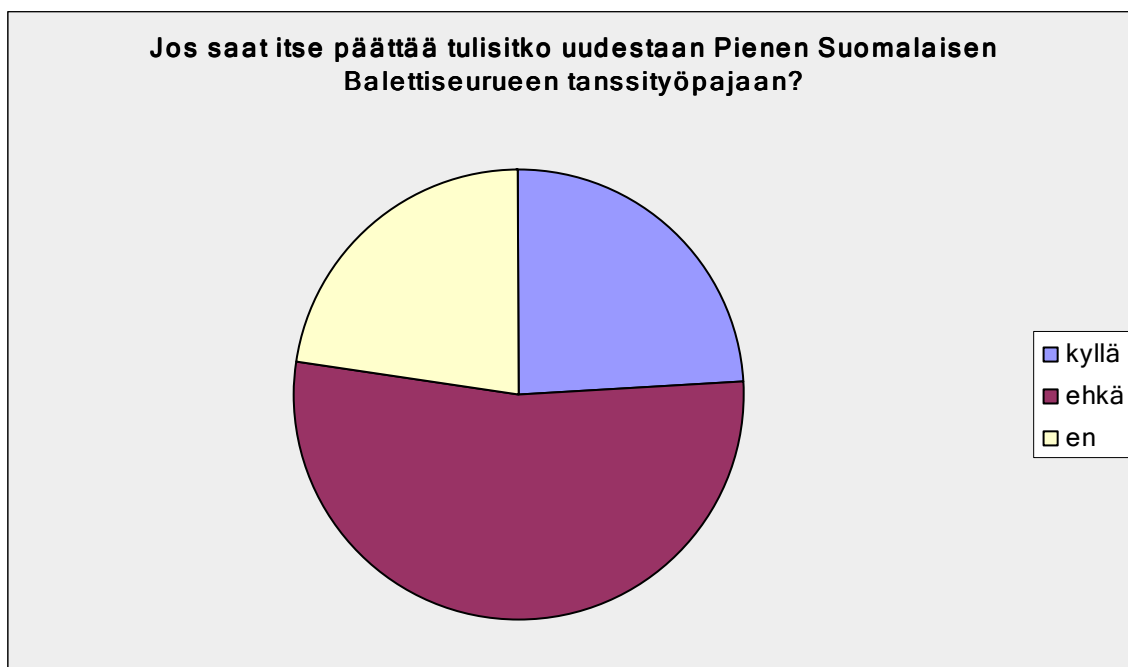
Oppilaat kertoivat tanssityöpajan merkityksestä seuraavia huomioita:

- *vauhtia, tapahtumista ja nopeaa toimintaa*
- *menen semmoisiin heti kun pääsen*
- *tanssituntia jossa kehitellään tanssi erilaisista uusista liikkeistä*
- *siellä oli mukavaa oppia uusia liikkeitä*

- *se oli mielenkiintoista*
- *koulun kanssa tanssimista*
- *haluaisin mennä uudestaan*
- *oppia tanssimaan hyvin*
- *kivoja kokemuksia*
- *ihan okei*

Muutammat oppilaat kertoivat että oli tylsää tai tosi tylsää, eikä tanssityöpaja merkitse mitään edelleenkään.

Kysellessä kiinnostuksesta kokeilla tanssityöpajaa uudestaan palaute oli varsin positiivinen. Lähes 80% vastaajista tulisi uudestaan, vaikka saisi itse valita.

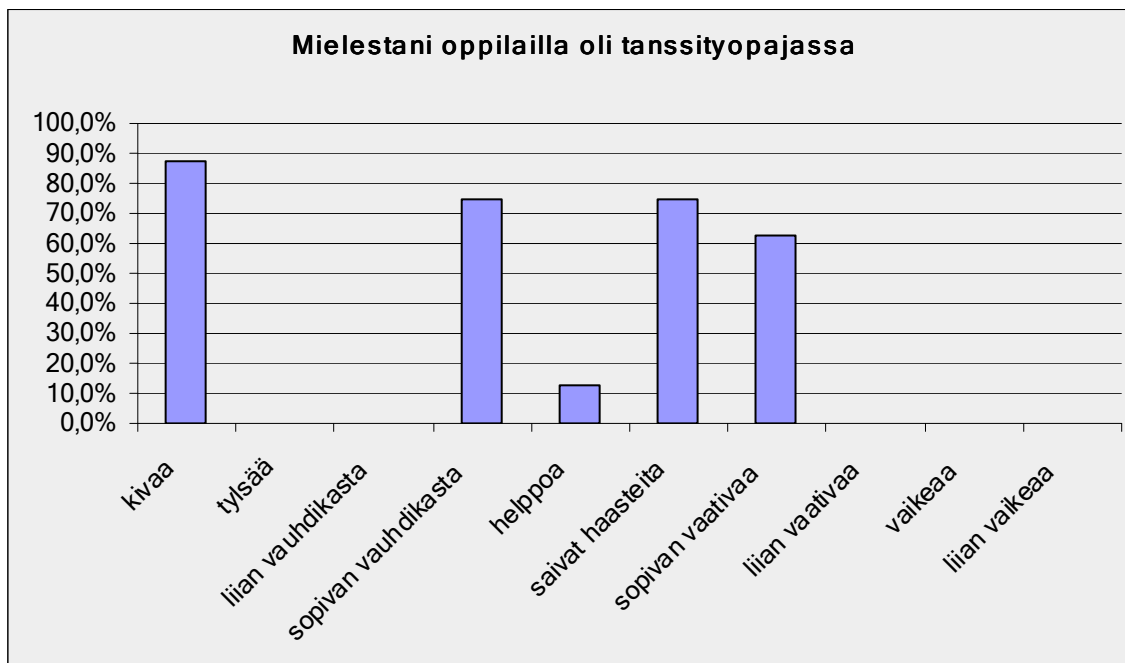

Muutammat oppilaat, joilla ilmeisesti oli ollut ennakkoasenteita tanssituntia kohtaan, halusivat jättää erityisiä terveisiä:

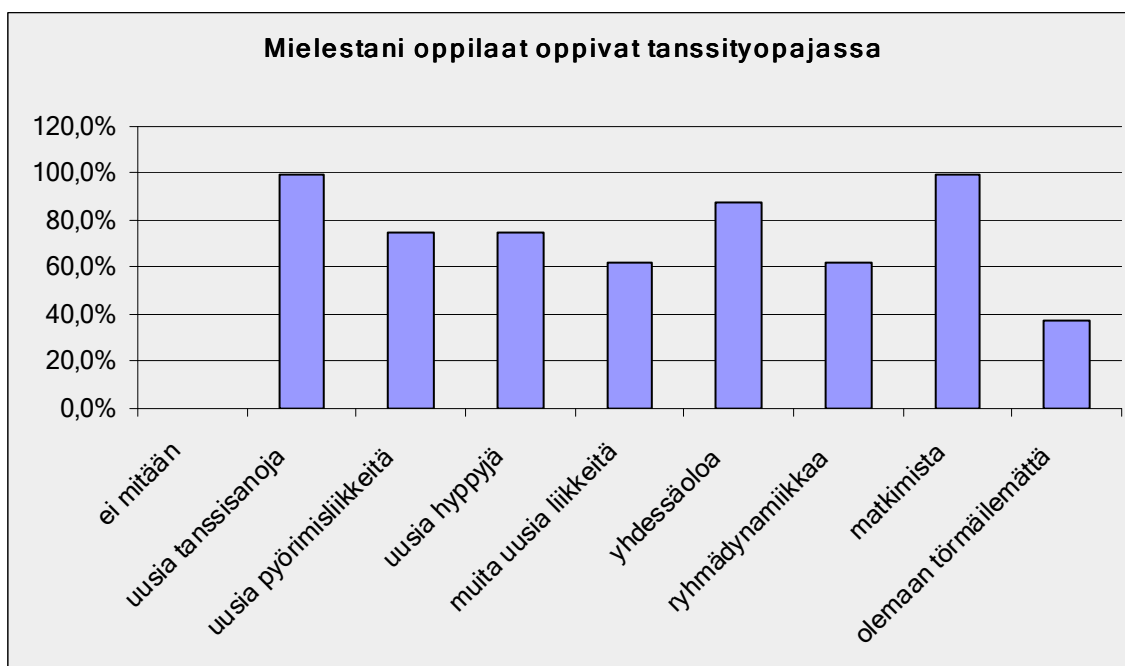
- *ihan cool paikka mut emt onks se niin kauheesti poikien hommaa*
- *en liiemmin välitä tanssista, mutta jos pitäisin siitä, olen varma että olisin tykännyt sillä siellä oli tosi asiallisia juttuja*

Kahdeksan opettajaa vastasi omaan palautekyselyyn (liite 5) tanssityöpajan jälkeen.

He olivat kaikki ensimmäistä kertaa oppilaiden kanssa tanssityöpajassa. Palautteen perusteella tanssityöpaja oli oppilaille sopivan vauhdikasta, haastavaa ja kivaa.

Oppilaat myös oppivat tanssityöpajoissa erilaisia asioita.

Palautteiden perusteella yksi oppitunti riitti innostamaan taiteenlajin esittelyyn ja taiteen tekemisen omakohtaiseen kokeiluun sekä oppilaiden että opettajien mielestä

Jokainen opettaja halusi antaa myös vastauksia avoimiin kysymyksiin. Tanssityöpajojen anti oli opettajien mielestä:

- *uuden kokeminen ja hauska yhdessä tekeminen*
- *kokea omaa liikkumistaan uudella tai ei niin yleisellä tavalla, erityisesti pojat*
- *ammattilaisen vetämä suunniteltu kokonaisuus antoi varmasti tanssista uuden (hyvän) kuvan epäileväisillekin oppilaille*
- *luovuus, itsensä ilmaisu*
- *päästä kokeilemaan erilaisia tanssiliikkeitä ammattilaisen johdolla ja omien luokkakavereiden kanssa*
- *heittäytymisen opettelu*
- *uudenlainen tutustuminen monelle, varsinkin pojalle, vieraaseen lajiin*
- *iloista ja hauskaa, vaihtelevaa ja vauhdikasta*

Opettajat kokivat myös saaneensa tanssityöpajoista jotain myös omaan työhönsä:

- *tunti oli hyvin rakennettu, ensin leikkiä ja suurimmat höyryt pois, sitten opetusta ja sitten vähän omaa tuottamista. Se, että suunnittelee oppitunnille oppitunnille jonkun linjan ja struktuurin ja pysyy siinä. Hyviä harjoitteita, peilaus.*
- *suurin anti oli nähdä oppilaat työn touhussa joutumatta itse osallistumaan tilanteeseen*
- *näkee ryhmän toimivan ulkopuolisen ohjauksessa, ehtii tarkkailla ryhmädynamiikkaa*
- *nähdä ammattilaisen ohjaavan lapsia*
- *muutamia juttuja tuli, mitä voi käyttää itse liikuntatunnilla*
- *pääsi mukaan sellaiseen liikuntaan, jota itse en omilla tunneillani olisi pitänyt*
- *kivoja vinkkejä liikuntatunneille*
- *parasta oli seurata oppilaita "sivusta" ja nähdä heidän toimintaansa ryhmässä, kun itse ei ole vetämässä toimintaa*

Opettajien vastauksista saatiin myös hyviä lauseita kuinka selittää jatkossa tanssityöpajoja markkinoidessa mitä sanalla tarkoitetaan:

- *hauska tapa tutustua tanssiin*

- *hyvä, hauska ja tehokas tapa oppia ja saada liikuntaelämyksiä*
- *opetellaan luovasti uusia tapoja liikkua*
- *itse tekemistä*
- *tanssillista oppituntia*

Opettajat jakoivat myös runsaasti erikoiskiitosta työpajan jälkeen innostavasta ja taitavasta työstä ja hyvin vedetystä tunnista.

Huomioita ongelmakohdista

Aikataulujen säätämisessä oli paljon työtä. Esityksiä oli alun perin sovittu yksi syksylle ja yksi keväälle. Saliremontin viivästyessä sitä ei voitu toteuttaa suunnitellussa aikataulussa. Vain yksi esitys, tämäkin pari kertaa siirryttyään, toteutui vasta maaliskuussa 2011.

Ihanne olisi ollut alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti kipaista tanssityöpajaan oman koulun liikuntasaliin. Koska sali ei ollut remontin vuoksi käytössä, oli kaikkien käveltävä muutama kortteli seurakunnan liikuntasaliin. Kun tähän vielä yhdistyi aikainen ja runsas lumentulo, kului osa tanssitunnista siirtymiseen koululta ja vaatteiden vaihtoon päällysvaatteista lähtien. Ajankäytöstä tuli lisähaastetta tanssituntien vetäjille. Oppituntien jäljelle jäävä pituus vaihteli oppilaiden saapumisen ja pukeutumiseen kuluneen ajan mukaan melkoisesti. Ensimmäiset tanssitunnit olivat todellisuudessa 35 minuutin pituisia, koska koulupäivä alkaa aina koululta, josta ensin käveltiin väliaikaiseen saliin ja vaihdettiin sisäliikuntavaatteet. Jokaisen oppitunnin välissä ei ollut välituntia, joten siirtymiseen edellisen tunnin lopusta meidän tanssityöpajaan kului aikaa osittain myös tanssityöpajasta. Yksi opettaja myös unohti tuoda oppilaansa tanssityöpajaan. Opettajille tuli lisätyötä ja he menettivät oman paussinsa, kun oppilaat oli saatettava koululta parin korttelin päähän tilapäiseen saliin ja takaisin koululle.

Ennakkotehtävä ja etukäteiskysely

Rehtorin kautta oli laitettu opettajille jakoon oppilaiden ennakkotehtävä (liite 1) tehtäväksi ennen tanssityöpajaa, mutta sitä ei tehty. Oli tarkoitus kokeilla osaavatko oppilaat valmistaa kolme omaa liikettä kirjallisten ohjeiden perusteella ennen tanssitunnille tuloa oman tanssinsa pohjamateriaaliksi. Kouluissa kaikki etukäteistehtävät on aikataulullisesti hankalia toteuttaa ja vaatii muistuttamista niiden teosta. Tanssityöpa-
jassa ilmeni, ettei lähes kukaan ollut sitä tehnyt. Kysely etukäteistehtävästä aiheutti vain hämminkiä oppilaissa, joten siitä päätettiin luopua seuraavissa kokeiluissa. Opettajilla ei tiedustelun mukaan ollut aikaa ennakkotehtäviin. Meidän olisi itse pitänyt käydä ohjeistamassa tehtävä oppilaille, eikä jättää sitä opettajien tehtäväksi.

Nettikyselyn linkissä olleen ongelman vuoksi kaikki oppilaat eivät päässeet vastaamaan kyselyyn koulun oppituntien puitteissa. Suurin osa oppilaista ei ollut saanut etukäteistehtävää valmistettavaksi. Siksi oppilaista vain 60 vastasi etukäteiskyselyyn ja mutta opettajista lähes kaikki (10/14).

Luokanopettajan rooli

Oli hienoa huomata myös, kuinka osa koulun opettajista tartutti omaa intoaan osallistumalla tanssituntiin yhtenä oppilaana muiden seassa. Nämä opettajat halusivat eväitä omien tanssituntien opettamiseen. Suuri osa opettajista vain tarkkaili oppilaidensa tapaa työskennellä vieraan opettajan kanssa. Muutama ei malttanut olla osallistumatta myös kurinpitoon. Kurinpito toimi kuitenkin parhaiten, jos luokan opettaja luotti tanssitunnin vetäjiin ja antoi heidän pitää ryhmän annetuissa tehtävissä ilman apukommentteja.

Neljälle viikolle jaettuna, neljänä päivänä, saatiin toteutettua 12 tanssityöpajaa ja yksi esitys koulussa. Työpajoihin osallistui 290 oppilasta ja esityksen katsoi 320 oppilasta ja 14 opettajaa. Kustannustehokkuutta nosti se, että samoille viikoille saatiin sovittua muutakin työtä tanssijoille. Nämä muut työt tuottivat lisätuloja palkkojen maksuun.

Ensimmäinen tanssityöpaja- pilotti koko koululle onnistui niin hyvin, että varsinaista sisältöä ei koettu tarpeelliseksi muuttaa. Kehittelyyn lähtivät erilaiset paketit ja aika- taulut tanssityöpajoja ja esityksiä mitä kouluille voisi tarjota.

Hinnoittelu

Tanssityöpaja- ja esityspaketin hinnoittelua jouduttiin heti miettimään koulun kantilta, miten paljon per oppilas kouluilla on varaa maksaa yksittäisestä taidekasvatuslajista. Monissa kouluissa voi olla tavoitteena monipuolinen kulttuuritarjonta, jolloin yksittäinen kohde ei voi olla turhan kallis per oppilas. Vertailukohtana hinnoittelussa toimi Konserttikeskuksen hinnasto, jossa esitys koululle vietynä maksaa vain noin 300 euroa.

Esitys Tehtaankadulla

Tehtaankadun ala-asteen esitys toteutui vasta maaliskuussa koulun salin remontin viivästymisen vuoksi. Siten se oli hiukan irrallinen, koska tanssityöpajat olivat olleet jo pari kuu-kautta aiemmin. Koululle tarjottiin samaan hintaan kahta peräkkäistä esitystä, mutta rehtori tilasi vain yhden. Jälkeenpäin arvioiden yli 300 oppilaan koulu olisi pitänyt jakaa kahteen esitykseen. Esitykseen liittyvä keskusteluosuus ei näin suuren joukon kanssa toiminut. Varmasti osa oppilaista tuns, ettei saanut vuoroa omille kysymyksille.

Ensimmäistä kertaa kokeiltiin myös juontoversio, jossa tanssijat itse juonsivat vuoronperään esityksen. Saman tien todettiin, ettei se toiminut. Tanssijat hengästyivät ja puhe ei ollut luontevaa oman esiintymisjännityksen ja vaatteidenvaihto kiireen keskellä. Juontotavassa palattiin takaisin siihen, jossa juontajana toimii henkilö, joka ei tanssi esityksessä.

Suulliset palautteet esityksestä olivat kuitenkin positiivisia, vaikka kirjallisia palautteita ei moni opettaja jaksanut tehdä.

Esityksestä jäi hyvä tunnelma ja uskon, että se poisti ennakkoluuloja tanssia kohtaan. Ohjelma ei ollut turhan tiukkapipoinen eikä liian ns. ylitaiteellinen. - opettaja

7.2 Versio kaksi - Lahti

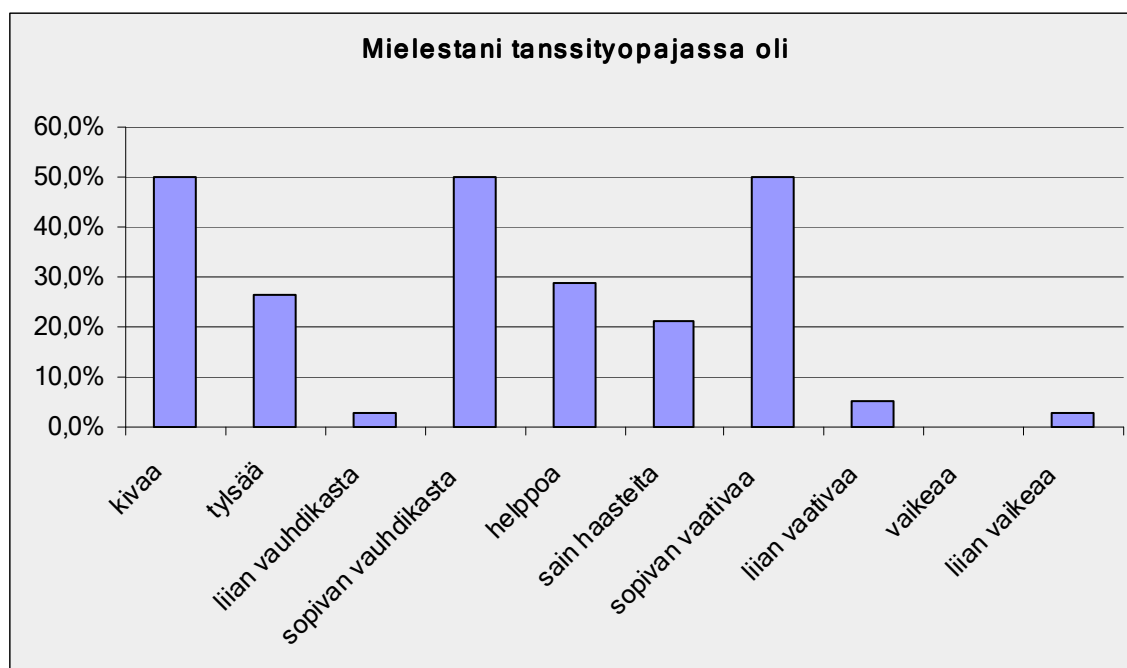
Lahdessa toteutettiin ensimmäistä kertaa yhdelle viikolle tiivistettynä, kolmen päivän aikana, neljä tanssityöpajaa ja yksi esitys koulussa.

Tanssityöpajoihin osallistui vain Steiner koulun 4. ja 8. luokka.

Tanssityöpajoista saatiin palaute kaikilta niihin osallistuneelta 39 oppilailla. (liite 6).

He palauttivat lomakkeen paperiversiona, koska tietokonetyöskentelyyn ei ollut koulussa mahdollisuutta. 94,9 % oppilaista oli ensimmäistä kertaa tanssityöpajassa.

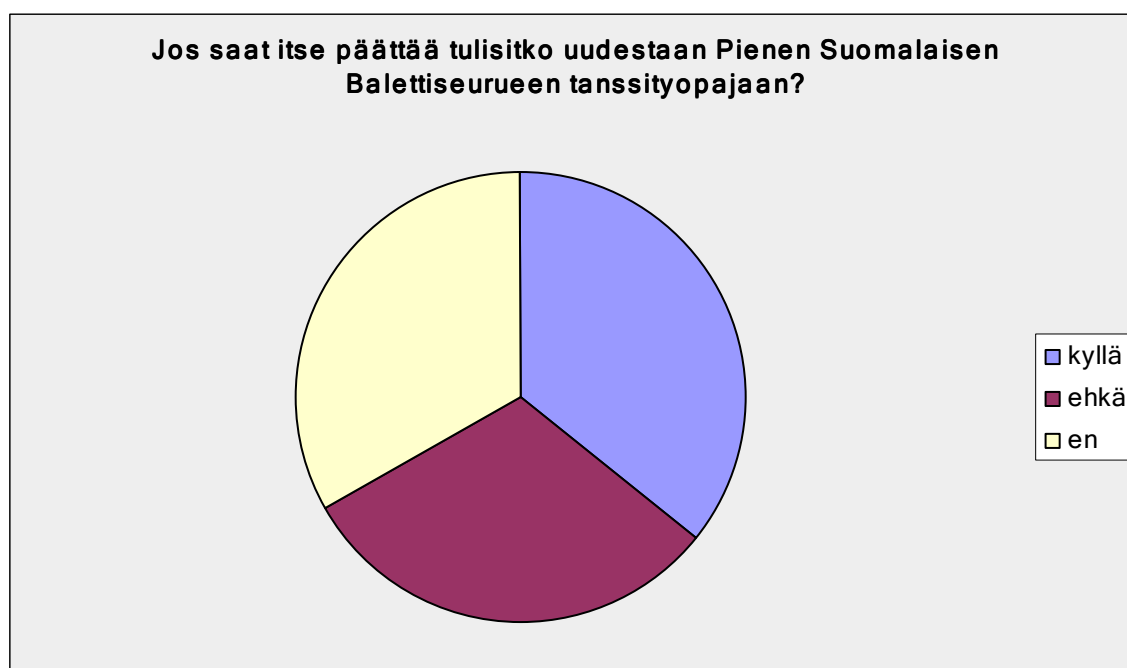
Oppilaat nauttivat pajatyöskentelystä.

Lahdessa oppilaat vastasivat hiukan ristiriitaisesti kysymykseen mitä he pajassa oppivat. Lähes 30% ei kokenut oppineensa mitään. Ehkä vastaukseen vaikuttaa oppilaiden harras-tuneisuus. Steiner koulua voi pitää erikoiskouluna, jossa liikuntaa ja taidetta on erityisen paljon.

Mitä opin tanssityöpajassa		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en mitään	29,7%	11
opin uusia tanssisanoja	24,3%	9
opin uusia pyörimisliikkeitä	29,7%	11
opin uusia hyppyjä	40,5%	15
opin muita uusia liikkeitä	54,1%	20
answered question		37
skipped question		2

Kiinnostusta tulla uudestaan tanssityöpajaan oli, vaikka yllättävän moni 33,3 % ilmoitti, ettei siihen uudestaan vapaaehtoisesti tulisi. Pajan aikana oli havaittavissa, että joillain 8 luokan tyttöoppilailla oli todella vaikea heittäytyä tunnin aikana kokeilemaan uusia liikkeitä tai omaa tanssia. Erityisen vaikeaa oli olla katseen kohteena. Mietintään jäi, pitäisikö tanssi-työpajasta poistaa ujojen oppilaiden kanssa osuus, jossa esiinnyttään vuoronperään puolelle luokalle?

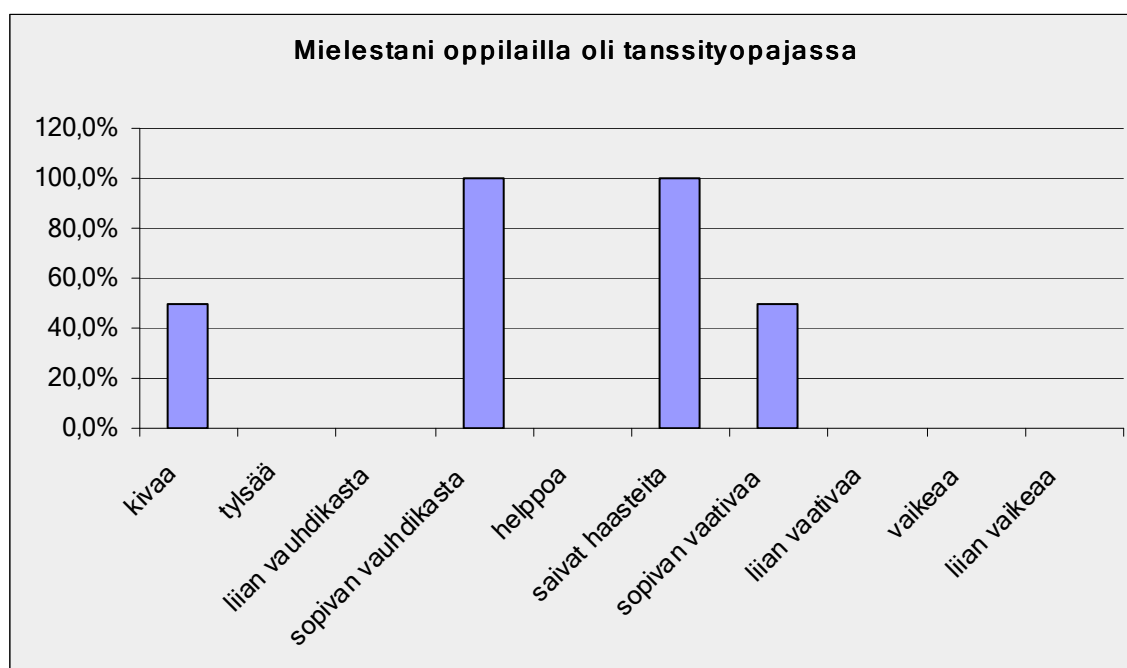

Oppilaat halusivat kirjoittaa myös erityiskiitoksia:

- *minä pidin kun tulitte. Minä olen aina pitänyt tanssista ja nyt enemmän*
- *toivoisin että tulisitte vielä edes yhden kerran opettamaan meitä*
- *kiitos oli oikein mukavaa ja musiikki oli todella hyvä ja vauhdikas*
- *mukavaa vaihtelua koulusta*
- *tämä keskeytti kivasti koulupäivän*
- *opetus oli tasokasta*

- vähän pidempi työpaja olisi kiva
- siellä oli ihan siedettävää
-

Opettajille tanssityöpaja oli ensimmäinen kerta. Opettajien palaute työpajoista (liite 7):

Opettajien mielestä oppilaat oppivat tanssityöpajoissa, vaikka osa oppilaista olikin eri mieltä asiasta omissa vastauksissaan. (liite 7)

Mielestäni oppilaat oppivat tanssityöpajassa		
Answer Options	Response Percent	Response Count
ei mitään	0,0%	0
uusia tanssisanoja	100,0%	2
uusia pyörimisliikkeitä	0,0%	0
uusia hyppyjä	50,0%	1
muuta uusia liikkeitä	50,0%	1
yhdessäoloa	100,0%	2
ryhmädynamiikkaa	50,0%	1
matkimista	50,0%	1
olemaan törmäilemättä	0,0%	0
answered question		2
skipped question		0

Opettajien mielestä tanssityöpajojen ja anti oppilaille oli:

Oppilaat saivat kokea miten yksikin liike voi olla työläs – kuinka paljon työtunteja tarvitaankaan esitykseen. Miten tanssiesitys syntyy – yksittäisiä liikkeitä ja miten koreografia syntyy. Näkivät oikeaa balettia ja nykytanssia läheltä.

8.luokkalaisetkin (pojat) saivat liikettä. Ja ihanaa, että oli mukana sitä klassista balettia.

Opettajat kokivat saavansa työpajasta jotain myös omaan työhönsä:

Opettajana näin prosessin kulkua. Nythän esitys oli vielä melko ”vaatimaton” oppilaiden osalta. Näin miten kannattaa oppilaslähtöisesti hakea liikkeitä ja kuinka niistä voi saada liikesarjoja ja pienen tanssinkin.

Sain itsekin olla mukana ja tehdä minkä saatoin. Ja nautin oppilaiden katsomisesta ja taidokkaasta ohjauksesta.

Opettajat halusivat antaa erityiskiitoksia:

Kiitoksia Ulpulle. Hän oli osaava, osasi ottaa oppilaat kivalla tavalla, hän eteni systemaattisesti, oli kannustava ja rohkaiseva. Oli upeata saada nähdä myös mies-tanssijoita.

Kiitoksia Ulpulle, Samulle ja muillekin. Erityiset terveiset Ulpun ohjaustaidolle

Kaikki opettajat toisivat oppilaat uudestaan tanssityöpajaan.

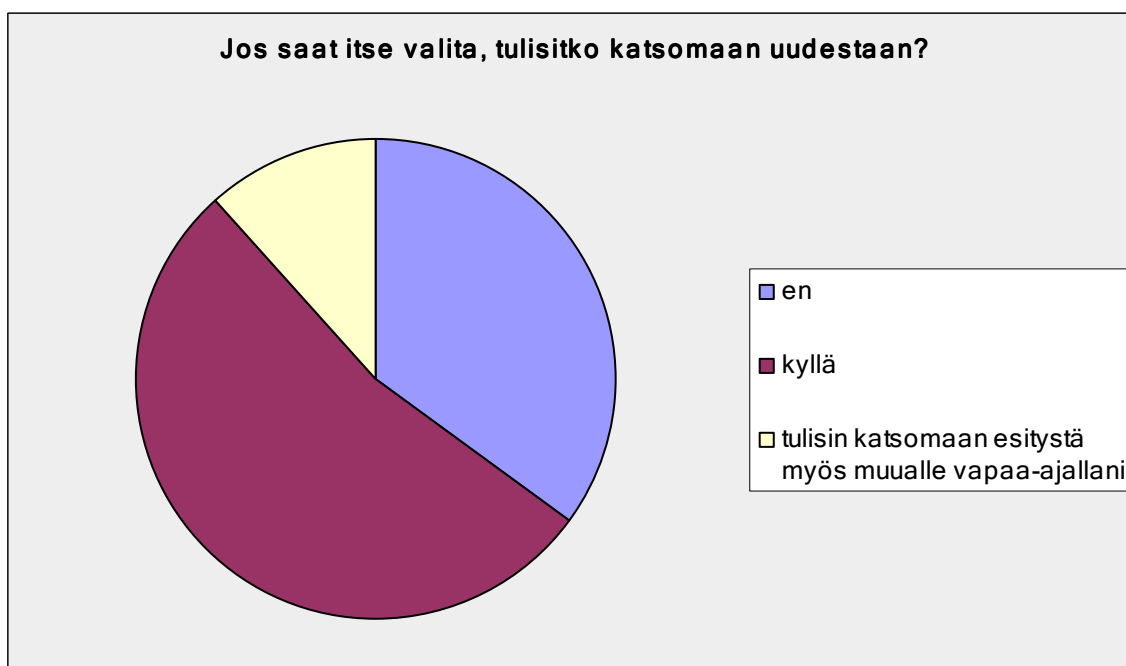
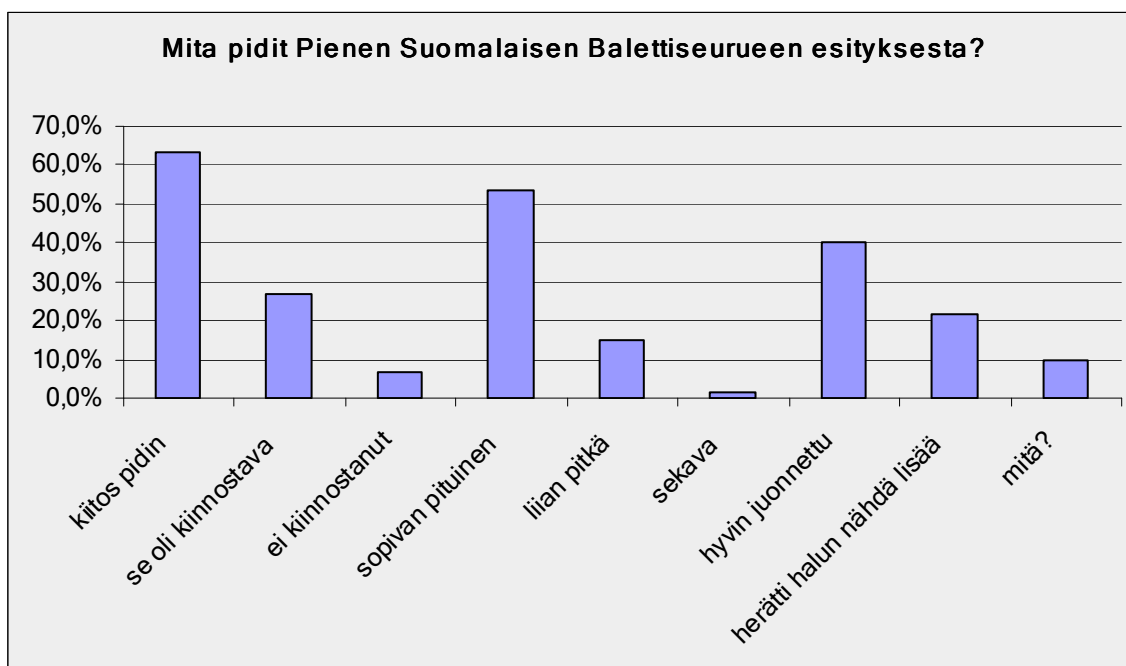
Esitys Lahdessa

Ne, jotka olivat päässeet tanssityöpajaan, olivat tyytyväisiä ja levittäneet koulussa innostunutta asennetta myös tanssiesitystä kohtaan. Erityistä glamouria tanssiesitykseen loi Balettiseurueen taiteellinen johtaja Sami Saikkonen, joka toimi tanssiesityksen juontajana. Oppilaille hän oli TV:stä tuttu Talent –tuomari, joka jutteli sujuvasti oppilaiden kanssa tanssista, Balettiseurueesta ja kaikesta esitykseen liittyvästä.

Esityksestä palautelomakkeen (liite 8) täytti paperiversiona 55 oppilasta ja 3 opettajaa ja 2 muuta henkilökuntaan kuuluvaa..

Mukaan mahtui oppilaita, jotka eivät olleet koskaan nähneet tanssiesitystä ennen
Mukaan mahtui myös paljon tanssinharrastajia. Kansantanssit oli suosituin tanssiharrastus.

Suurin osa piti esityksestä. Ja nekin jotka eivät valinneet kiitos pidin valintaa, valitsivat positiivisia vaihtoehtoja. Vain n. 7% ei kiinnostanut esitys.

Esityksestä saatiin hienoa palautetta:

- *esityksenne oli hyvä, jatkakaa samaa rataa*
- *esiintyjät tanssivat todella hyvin. Ja juontaja oli hauska*
- *hieno esitys. Taitavia esiintyjiä*
- *oisi mukavaa jos tällaista tulisi lisää, harmittaa että me emme saaneet osallistua siihen opetusjuttuun*
- *tykkäsin tosi paljon. Aion käydä katsomassa muitakin tanssiesityksiä*
- *kiitos paljon esityksestä se oli kaunista ja viihdyttävää*
- *tanssi oli hyvin ammattitaitoista ja intohimoista. Kaikki tanssivat tosi hyvin*
- *hieno esitys*
- *oli kiva katsoa esitystänne*
- *hyvin suunnitellut koreografit. Kaunis esitystyyli*
- *olitte hyviä*
- *kiitos esityksestä. Se oli hieno ja mielenkiintoinen*
-

Neljäs ja kahdeksaluokkalaiset olivat ”ihastusiässä”. Kolmen päivän tapaamiset toivat Balettiseurueen tanssijoille omia faneja.

Saimme myös ensimmäistä kertaa palautelomakkeissa ihailijaterveisiä:

- *Ulpu olet todella taitava ja notkea*
- *lämpimät kiitokset Samulla ja Ulpulle opetuksesta (sydän)*
- *Samu oli paras*
- *Samu ja Ulpu oli hyviä*
- *Samu todella sovit balettiin (hymiö)*
- *Samu oli ihana (hymiö) AWW!*
- *Karmitsa olet tosi nätti*
- *Samu oli hyvä tanssimaan*

Työpajoissa oli mukana vain nimeltä kehitut tanssijat. Jotka tekivät palautteen perusteella myös persoonallaan vaikutuksen oppilaisiin. Esityksestä heidätkin sitten muistettiin mainita, vaikka mukana esityksessä oli muitakin tanssijoita.

7.3 Versio kolme - Kouvola

Oppilaiden ja opettajien suullinen palaute esityksistä oli hyvin positiivista. Kirjallista palautetta emme saaneet. Vierailu Kouvolan seudulle osui juuri ennen heidän hiihtolomaa. Palautekyselyyn ei ollut silloin aikaa tai se ei joko ei mennyt rehtorilta opettajille tai muuten unohtui. Kouvolaan meidät oli tilannut kulttuuritoimi, joten koulujen kanssa ei ehditty luoda suoraa suhdetta mikä varmaan vaikutti myös siihen että suullinen palaute koettiin koulun puolesta riittäväksi.

Paras palaute esityksistä oli kuitenkin se, kun alussa vastahakoiset ja tanssiesitykselle naureskelevat yläasteen poikaporukat hiljenivät katsomaan taidokasta esitystä ja taitavia tanssijoita.

7.4. Versio neljä - Vantaa

Vantaalla toteutettiin kaksi esitystä samassa isossa koulussa peräkanaa samana aamuna. Ilman edeltäviä tanssityöpajoja oppilaisiin oli vaikea saada kontaktia esityksen aikana. Juonnettu esitys perustuu osittain vastavuoroisuudelle ja sitä oli vaikea tavoittaa näissä esityksissä. Jatkossa otettiin tavoitteeksi saada tanssityöpajat kouluun edes osalla oppilaista ennen esitystä, jotta saataisiin luotua oppilaille positiivista etukäteisodotusta esitykseen. Esityksessä, jossa edes osa yleisöä uskaltaa lähteä mukaan innostumaan taiteesta, voi mukaan rohkaistua kaverin mukana nekin, joilla on ennakoasenteita tanssiesitykseen.

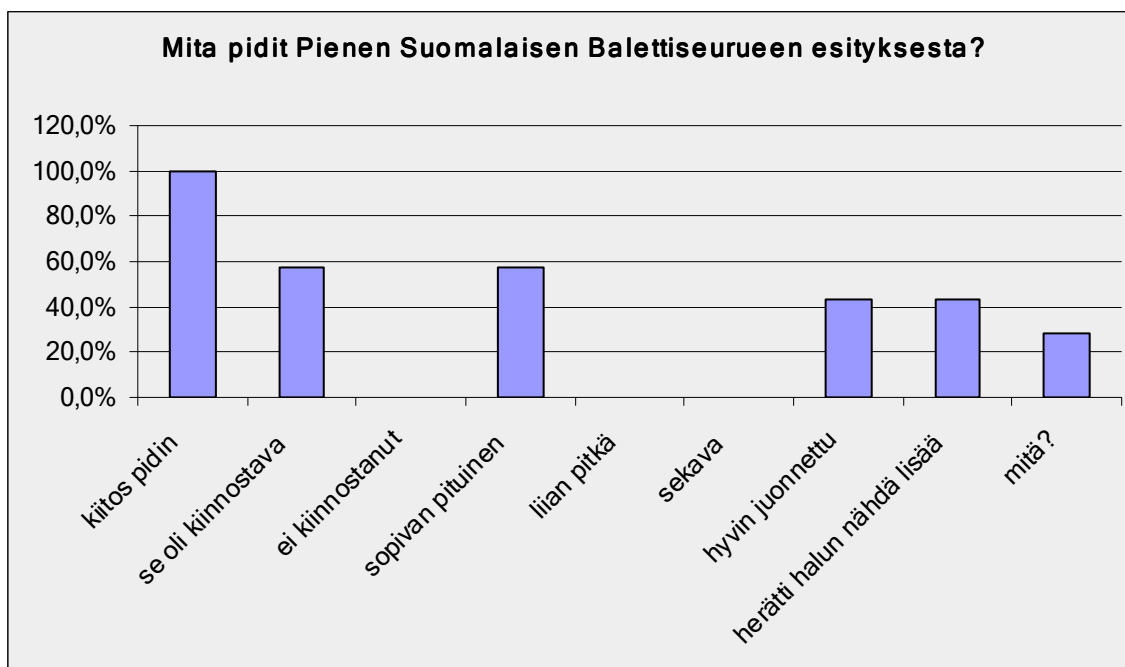
Tilausta hoitanut opettajana ei halunnut tilata tanssityöpajoja, koska ei uskonut että oppilaat jaksavat käyttäytyä niissä tarpeeksi hyvin. Opettajat olivat aika stressaantuneen oloisia, eivätkä esityksen aikana osanneet itse nauttia vaan keskittyivät oppilaiden kurinpitoon.

Seuraaviin tilauksiin tästä tuli haaste voittaa myös opettajien ennakoasenteet oppilaiden pärjäämisestä tanssityöpajassa ja tanssiyleisönä.

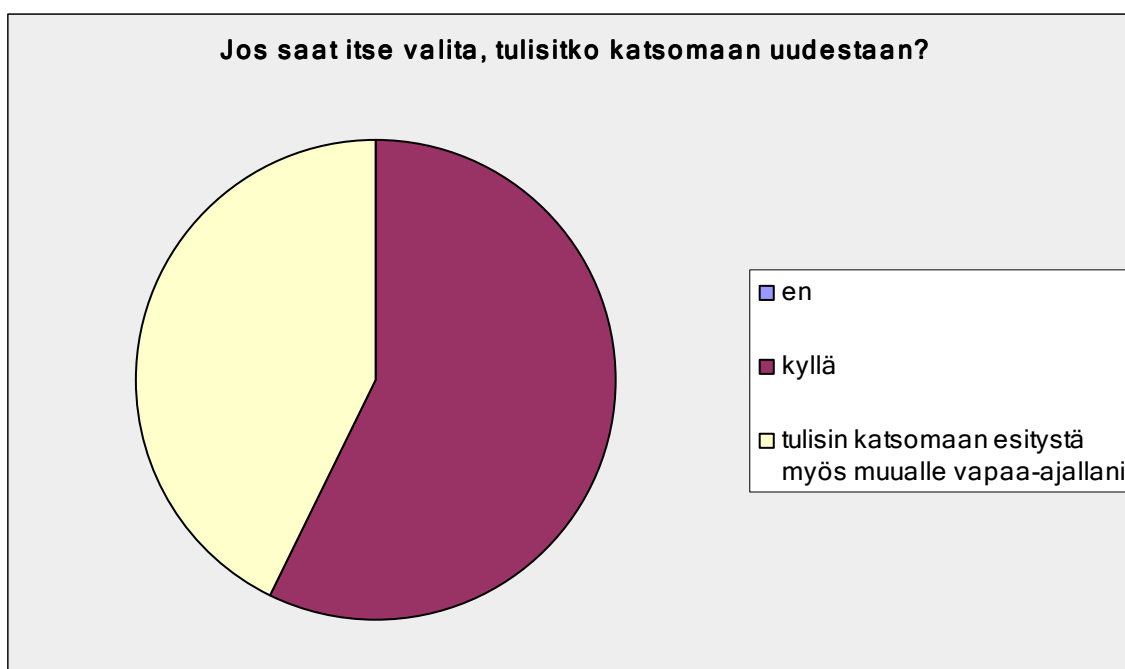
Kukaan opettajista ei vastannut palautekyselyyn, mutta voi olla että kevätlukukauden lopetuskiireet jo vaikuttivat myös.

7.5. Versio viisi – Porvoo

Porvoossa tanssityöpajoihin osallistuivat ja esityksen katsoivat kaikki oppilaat . Suullinen palaute oli hyvin positiivista. Palautelomaketta oli jo muokattu sen verran, ettei tanssityöpajasta kysytty enää mitään. Uskottiin, että se toimii, jos havaintojen mukaan näin on. Kirjallinen palaute tuki havaintoja ja suullista palautetta, vaikka vain seitsemän vastasi kesäkuun alussa. (liite 10)

- tosi kiva
- se oli hyvä

Myös pidempiä vastauksia haluttiin antaa:

- *pidän paletista tosi paljon. Olen unelmoinut siitä ammatista pikku kakarasta asti. Pidän siitä vain koska siinä saa esiintyä ja tanssia!!! T: 9v Noora.*
- *Esityksestä jäi hyvä tunnelma ja uskon, että se poisti ennakkoluuloja tanssia kohtaan. Ohjelma ei ollut turhan tiukkapipoinen eikä liian ns. ylitaiteellinen (opettaja)*

7.6. Tanssijat

Tanssijoilta saatiin suoraa palautetta jaksamisen ja tunnelmien suhteen koko kehittämistoiminnan ajan. Tanssijat vaihtuivat useaan kertaan projektin aikana. Vain kolme tanssijaa oli mukana koko ajan. Uusien tanssijoiden kanssa aloitettiin useimmiten ihan alusta opettelu yleisötyön vaatimuksiin kouluissa. Tanssijoiden henkilökohtaisilla valmiuksilla sietää tiiviistä aikatauluista ja muuttuvista olosuhteista johtuvaa stressiä vaikutti ainakin havainnoitsijan oman arvion mukaan hyvin paljon tyytyväisyyteen olla mukana tässä toiminta-muodossa.

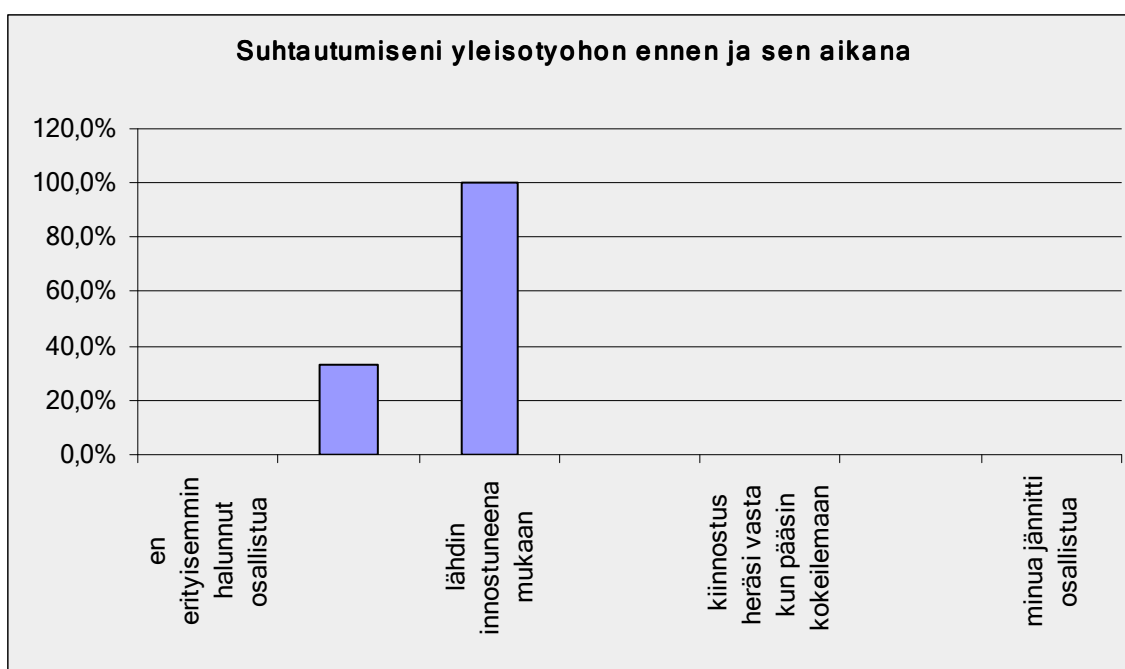
Tanssijoille tehtiin nettilomakekysely hankkeen päättyttyä. (liite 9) Vuosien 2010–2011 aikana mukana olleista 13 tanssijasta vain kolme vastasi kyselyyn. Vastanneet olivat

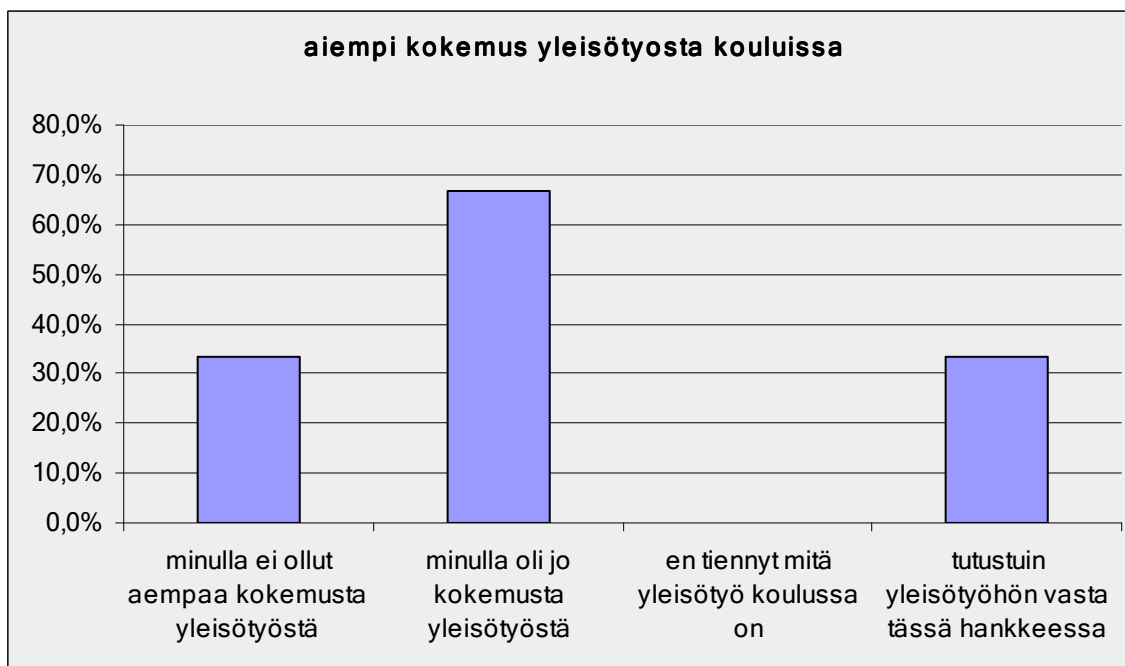
kaikki olleet mukana jokaisella eri yleisötyöjaksolla. Vastauksista ilmenee, että ainakin heillä oli antoisaa.

Kokemusta on ja lapset on hauskaa seuraa. Nautin ammattitaidosta näyttää/opettaa sitä muille.

Koen yleisötyön arvokkaana ja tärkeänä asiana ja osallistun siihen edelleen mielelläni.

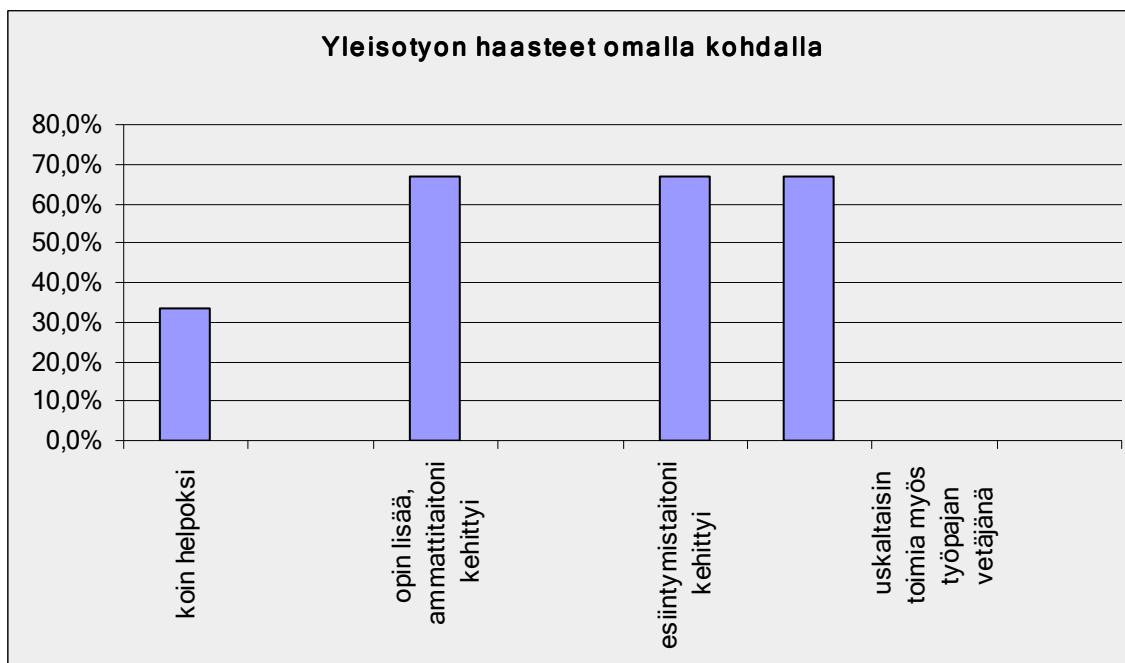
On piristävää touhuta lasten kanssa ja siitä saa hyvää esiintymiskokemusta :)

Toiveita oli parempaan aikataulusuunnitteluun, mutta tässä vastaajia saattoi jo hämätä tutkimusjaksoa seurannut uusi kokeilu, jossa tehtiin vielä tiiviimpiä yleisötyöjaksoja.

Esitystilat voisivat olla tanssijoiden kannalta paremmat. Koulujen saleissa ei ole joustolattioita eikä meillä mukana edes tanssimattoja.

Kyselyyn vastanneet tanssijat olivat valmiita osallistumaan edelleen tanssityöpajoihin ja esityksiin koulussa ja laajentamaan toimintaa myös päiväkoteihin.

- *Musta meillä on hyvä konsepti kouluissa työpajoissa sekä esityksissä. Sen huomaa jos on vaikka 5 työpajaa peräkkäin, niin se on vähän liikaa että silloin kannattais jakaa meidät.*
- *3 työpajaa jaksaa peräkkäin, muuta sen jälkeen, alkaa vähän keskittyminen herpaantua ja jalkoihin sattua.*
- *Ulpu johtaa hyvin työpajoja, en uskoisi että kukaan muu meistä voisi sitä tehdä.*

Tanssijaresurssit

Alkuvaiheessa oleva tanssiryhmä ei välttämättä voi sitouttaa tanssijoita niin pitkäksi aikaa etukäteen projektiin, jollei myös muuta taiteellista työtä ole samaan aikaan tarjolla. Suunnitteluvaiheessa huolta tuottajalle aiheutti kysymys ketä tanssijoita olisi käytettävissä sitten kun projektit toteutuisivat. Koulujen kanssa ei aikatauluja voisi enää viime hetkellä muuttaa. Mukaan sitoutui kuitenkin tärkeimmät ja kokeneimmat tanssijat ja mukaan otettiin lisää tanssijoita sen mukaan, miten heillä oli tarjolla muuta työtä tanssiryhmän uusien kanta-esitysten harjoittelussa.

Työpajojen suunnittelija ja päävastuullinen vetäjä Ulpu Puhakka, joka toimi myös monen esityksnumeron koreografina, on erittäin kokenut myös tanssinopettajana. Hänellä on bale-tin lisäksi monen muun tanssilajin opetuskokemusta usean vuoden ajalta. Opettajien ja oppilaiden palautteissa tulee selvästi ilmi, että Puhakan ammattitaito huomattiin ja kokemus lasten parissa työskentelystä välittyi työpajojen toteutuksessa kouluja vakuuttavalla tavalla. Heti ensimmäisistä tanssityöpajoista alkaen oli myös tuottajalle selvää, että tanssi-työpajojen metodologia ei tarvitsisi muuttaa, vaan ensimmäinen Puhakan ideoima versio tulisi toimimaan jatkossakin.

Puhakka sai muut kokemattomammat tanssijat hyvin mukaan pajojen vetoon, mal-leiksi oppilaille. Muutama tanssija uskaltautui myös itse kokeilemaan oman pajan vetoa samalla Puhakan metodilla. Ja sekin toimi, koska myös näillä tanssijoilla oli omaa opetuskokemusta jo taustalla.

Erityisen isoon rooliin palautteissa nousi maininta miestanssijoiden mukana olon tärkeydestä sekä tanssityöpajoissa että esityksissä. Pojille oli tärkeää olla oman suku-

puolen malli tai malleja mukana. Häivyttämässä ennakokuluuloja siitä, etteikö pojatkin voisi tanssia. Ja helposti samaistuttavan mallin mukaan on helpompi myös opetella uusia asioita.

7.5 tiedotus ja mediahuomio

Esityksiä ja tanssityöpajoja markkinoitiin pääkaupunkiseudun kouluille jaettavassa Kulttuurikalenterissa paperiversiossa ja netissä. Sitäkin kautta tuli tiedusteluja, mutta ne eivät johtaneet tilauksiin. Jo vähäiselläkin kokemuksella voidaan todeta, että parhaiten markkinointi toimi ottamalla yhteyttä suoraan kouluihin, joihin halutaan mennä esim. toiminta-alueen mukaan. Markkinointi toimi myös tuttujen tuottajien ja verkostojen kautta.

Kouvolaan ja Porvooseen meidän toimintaa tuli seuraamaan lehdistön edustajia. Vastaava palstatilaa emme kovin helposti saa Helsingissä. Lehdistökritiikki oli todella positiivista .

8 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA MISSIOITA

Tulkintoihini vaikuttaa vahvasti pitkä kokemukseni kulttuuripolitiikasta paikallisen tason ja valtakunnallisen tason toimijana. Katsantokantaani vaikuttaa myös oma ura tanssitaiteilijana sekä tuottajakokemus erilaisissa yleisötyöhankeissa sekä roolini tutkimuksen kohteena olevan tanssiryhmän perustajana. Oma monipuolinen lapsena saatu kulttuurikasvatus sekä omien lasten kanssa hankittu lastenkulttuurikokemus eri taidetoimijoilta sekä kokemus koulujen arjesta vaikuttaa vahvasti toimintaympäristön tarkasteluun ja antaa ison sysäyksen arvovalinnoille, joita yleisötyön tekeminen pohjimmiltaan on. Arvovalinnoille, jotka ovat ulkoisia kuten rahoitusta ohjaavat ja sisäisiä, kuten yleisötyötä tekevien omat arvot.

Tulkintoihini vaikuttaa myös se, että Balettiseurueen toimintaa kouluissa on jatkettu syksyn 2011 ja kevään 2012 aikana ja sen mukana tieto ja kokemus ovat edelleen

karttuneet. Samalla näkemykseni yleisötyön mahdollisuuksista tanssiryhmän toiminnassa on kirkastunut. Balettiseurueen yleisötyö on jo laajentunut myös hoivasektorille, kuten kehittämishankkeen alussa haaveiltiin. Myös hoivasektoriversiota on testattu samalla toimintatutkimuksen metodilla, jossa toiminnan kehittäminen on jatkuvaa suunnittelua, toimintaa, arviointia, reflektointia ja uudelleen suunnittelua. Myös siinä on jatkettu hyväksi havaittua käytäntöä kerätä myös kirjalliset palautteet esitysten tilaajilta kaikkien esitysten jälkeen. Menetelmällä saadaan kehittämisideoita ja tilaajan toiveita jatkokehittelyyn ja palvelua voidaan muokata tilaajalle parhaiten soveltuvaan muotoon tanssiryhmän kulloinkin käytössä olevien resurssien puitteissa.

Johtopäätöksiin on yritetty nostaa sellaisia toimintoja ja huomioita, joista saattaa olla hyötyä myös muille yleisötyötä suunnitteleville tuottajille. Balettiseurue on sen verran poikkeuksellinen tanssiryhmä taiteellisen johtamismallinsa ja esityskonseptinsa johdosta, ettei malli välttämättä sovi suoraan toiseen tanssiryhmään. Tämä toimintamalli sopii varmasti yhdeksi tavaksi suunnitella monipuolista toimintaa Balettiseurueelle.

Balettiseurueen 2x2-esitysformaatin ympärille on mahdollista kehittää paljon erilaista toimintaa. 2x2-formaatin jatkokehittäminen on yksi Balettiseurueen keskeisiä toimintoja. Isoihin tapahtumiin luodut 2x2-esitykset saavat isommilla foorumeilla ensin yleisön, taiteellisen arvion ja taiteellisen arvostuksen. Pienempiin tiloihin ja tapahtumiin siirrettynä ne täyttävät Balettiseurueen esitysten taiteelliset kriteerit myös esim. kouluympäristössä. Hyvin toteutuneina ne vahvistavat myös Balettiseurueen brändiä ammattitaitoisena tanssiryhmänä, joka voi loistaa ja säteillä paikassa kuin paikassa.

Kehittämishanke toi selvästi esiin sen, että yleisötyön kehittämiseen kannattaa lähteä tanssiryhmän omien erikoisominaisuuksien ja henkilökunnan erikoistaitojen ja olemassa olevan ammattitaidon kautta. Ammattitaitoa voidaan kehittää jatkuvasti itsearvioinnilla sekä keräämällä palautetta toiminnasta kohderyhmältä. Palautelomakkeiden muotoiluun kannattaa käyttää aikaa ja miettiä tarkkaan, mitä halutaan saada selville. Ja kohderyhmän sitouttamiseen myös kirjallisten palautteiden antamiseen on käytettävä aikaa.

Yleisötyön kehittäminen Balettiseurueelle oli mielenkiintoinen ja haastava tehtävä, joka muuttui haasteelliseksi myös ajankäytön vuoksi. Aikataulu venyi alkuperäisestä

suunnitelmasta lähes vuoden. Kehittämistyö voitiin aloittaa vasta, kun Kummikoulujen pilottihankkeeseen oli saatu rahoitus. Ennen rahoituksen varmistumista ei tanssiryhmä voinut sitoutua tarkkaan aikatauluun koulujen kanssa.

Hankkeelle oli kuitenkin hyväksi, että pidemmällä jaksolla ehdittiin kokeilla monia erilaisia versioita millaisina paketteina yleisötyötä voisi kouluihin viedä.. Mallia ehdittiin testata ja kehittää sellaiseksi, että sitä voisi käytännössäkin toteuttaa tanssiryhmän arjessa luontevana osana esitystoimintaa. Samalla saatiin uusia työkaluja ja ideoita yleisötyön ja kaiken muunkin toiminnan kehittämiseen ja markkinointiin.

8.1. Rahoituksen kehitys

Vielä ei tanssiryhmä voi toimia Suomessa ilman valtion ja säätiöiden tukia. Tanssiesitysten tuottaminen on kallista ainakin silloin, kun pyritään tekemään esityksiä joissa on myös ryhmäkohtauksia ja halutaan panostaa myös visuaaliseen toteutukseen. Työvoimakulut ovat isot myös tanssin saralla, vaikka tanssijoiden palkat ovatkin alle suomalaisen keskitason.

Aikataulun venyttäminen antoi viitteitä toimintamuodon vaikutuksesta rahoituksen hankinnassa. Rahoituksen myöntämiskriteerit on luettava tarkasti, kun avustushakemuksia tehdään. Kun rahaa saadaan, on vaikea arvioida, oliko hakemus vain riittävän hyvin tehty vai hanke-esittely ”oikean” sisältöinen. Balettiseurueen avustushakemukset kuitenkin tuottivat poikkeuksellisen hyvän tuloksen kehittämisjakson aikana. Hakemuksia toki tehtiin paljon enemmän kuin mistä avustuksia myönnettiin. Avustuksia haettiin lähes kaikista instansseista, joista kyseisellä jaksolla oli mahdollista hakea. Iso osa tuottajan työtä olikin rahoitushakemusten muokkaaminen ajan-kohtaisiksi ja avustusbudjettien päivitys. Hakemuksia päivitettiin sitä mukaan missä kohtaa mitään hanketta oltiin etenemässä ja mihin hankkeisiin oli jo löytynyt yhteistyökumppani. Ja mitä yleisötyöhankkeista haluttiin ja myös ehdittäisiin viedä eteenpäin muun esitystoiminnan rinnalla.

Liitteessä 11 on esitelty sellaiset hakemukset, joissa avustusta on erityisesti haettu yleisötyöhön kouluissa ja joita on luvattu ja pitänyt käyttää esitystoimintaan pääkau-

punkiseudun ulkopuolella. Ensimmäistä Kummikoulua lukuun ottamatta kaikki muut kohteen täyttivät myös pääkaupungin ulkopuolelle suuntautuvien vierailuesitysten kriteerit. Liitteessä on esitelty nekin, jotka saatiin vasta 2012. Niiden myöntöperusteissa on ollut suuri vaikutus sillä, että Balettiseurue oli jo todistettavasti tehnyt laadukasta toimintaa lasten ja nuorten parissa sekä kiertuetoimintaa pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Laaduntakeena oli hakemuksien liitteissä ollut mm. kouluista saatuja suosituksia vastaavien hankkeiden rahoitukseen.

Hakemuksien eri hankkeissa oli jo varhaisessa vaiheessa tavoitteena kehittää tanssiryhmän monipuolista toimintaa kustannustehokkaaksi. Ja laajentaa tanssiryhmän toimintaa pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Avustukset ovat Suomessa merkittävä osa tanssiryhmän toimintatuloja. Eri avustuskäytöistä tulevat tulot erilaiseen toimintaan, jota voidaan kuitenkin harjoittaa samoilla produktiojaksoilla, tuo yksittäisiin produktioihin kustannussäästöä. Produktiokohtaista säästöä syntyy, kun palkkakuluja voidaan jakaa useammalle kustannuspaikalle ja useampaan produktioon samojen tanssijoiden osalta. Verrattaessa kustannuksia toteutuneisiin esitys- ja yleisömääriin saadaan myös kustannukset per esitys pienemmiksi esitysvolumin kasvaessa myös yleisötyön myötä. Esitys- ja katsojamäärien lisäys vaikuttaa pitkällä ajanjaksolla myös tuleviin avustuksiin.

Kouluissa tapahtuvan yleisötyön osalta on kuitenkin hyvä pitää mielessä, että sitä kautta voidaan saavuttaa arvostusta vain lasten- ja nuorten kulttuurikasvatuksesta. Tanssiryhmän päätehtävän eli korkeatasoisen tanssitaiteen mainostamiseen se ei yleisellä tasolla kelpaa. Tanssiryhmän on hankittava taiteelliset voittonsa edelleen suurilla näyttämöillä taidekriitikoiden edessä.

8.2 Esitystilastot

Tanssiryhmän menestystä voi tarkastella myös tilastojen valossa. Tanssin tiedotuskeskus kerää vuosittain kaikilta tanssiryhmiltä tilastot, joissa kysytään esitysten ja katsojien määrät ja esitetyt teokset. Tanssintilastot ei arvota erilaisia esityksiä. Taiteellista sisällöntuotantoa on todella vaikea arvottaa ja arvioida. Tilastoja käytetään kuitenkin myös tanssikulttuurissa mittarina toiminnan tehokkuutta arvioitaessa. Esi-

tystilastot mahdollistavat edes jonkinlaisen vertailun eri toimijoiden kesken. Balettiseurue pystyi monipuolisella esiintymistoiminnalla lisäämään esitysten määrää huomasti.

Pienen Suomalaisen Balettiseurueen esitystilastot 2009–2011

vuosi	esitykset	josta yleisötyöesityksiä
2009	3	0
2010	36	9
2011	65	32

Myös katsojamääriä käytetään toimintaa arvioivassa vertailussa. Katsojamäärät tilastoidaan erikseen myös maksullisiin ja maksuttomiin esityksiin. Maksullisia esityksiä ovat kaikki, joista tilaaja tai katsoja on jotain maksanut. Maksullisuutta pidetään yhtenä kriteerinä silloin, kun avustuksen myöntäjä haluaa että avustus käytetään siten että esityksistä ja toiminnasta saadaan myös omarahoitusta lipputuloina tai esityskorvauksina. Balettiseurueen yleisötyöesitykset olivat kaikki maksullisia, tilaajat maksoivat niistä aina jonkin korvauksen. Balettiseurue lisäsi katsojamääriä ja saavutti merkittävän katsojamäärän verrattuna muihin suomalaisiin tanssiryhmiin.

Pienen Suomalaisen Balettiseurueen katsojatilastot 2009–2011

vuosi	katsojamäärä kaikki esitykset
2009	250
2010	18 583
2011	14 604

Tanssin tiedotuskeskuksen vuoden 2010 tilastoissa Balettiseurue oli yleisömäärien perusteella vapaiden tanssiryhmien kohdalla ensimmäisellä sijalla ja VOS-tanssiryhmiin verrattuna sijalla viisi. Vapailla ryhmillä tarkoitetaan tanssiryhmiä, jotka eivät ole ns VOS-teattereita eli eivät saa vuosittaista valtionapua palkkakustannuksiin henkilötyövuosien perusteella.

8.3 Taiteellinen kehitys

Taiteellisen tason määrittely on aina arvokysymys. Yksi arvostaa yhtä ja toinen toista. Taiteentekijöiden keskuudessa arvostetaan usein isoja spektaakkeleita ja medianäkyvyyttä. Osa rahoittajistakin arvostaa ”suurta”. Toisaalta koulujen oppilaiden ja opettajien kiinnostuksen saavuttamista myös arvostetaan, jolloin pienimuotoisille kouluesityksillekin voi saada myös julkista arvostusta.

Tanssiryhmän arvostus nousee tekemisen ja toteutuneiden tuotantojen mukaan. Kokemus usein lisää myös taiteellista tasoa, mutta sen määrittelevät aina viime kädessä katsojat ja kokijat usein oman kokemusmaailmansa kautta. Onnistunut kouluesitys ja tanssityöpaja-kokonaisuus saattaa olla vastaanottajilleen suuri taiteellinen ahaa-elämys. Havaintojen perusteella esitysten taiteellinen taso nousi tutkimusjakson aikana esiintyjien kokemuksen karttuessa ja esiintyjien uskaltautuessa heittäytymään uusiin ja erilaisiin tilanteisiin, joita kouluissa tuli vastaan. Kun kirjallisia palautteita vertaa tuottajan havaintoihin esitystilanteista, voi niistä vetää saman johtopäätöksen. Kokemus lisäsi myös taiteellista ulosantia. Ja kokemus myös vahvisti mallia, miten eri esitysnumeroista kootaan korkeatasoinen esityskokonaisuus käytettävissä olevien tanssijoiden avulla.

8.4 Tanssijoiden ammattitaidon kehitys

Tanssijoille osoitettuun kyselyyn vastasi vain kolme tanssijaa, jotka ovat edelleen mukana tanssiryhmän toiminnassa. He kokivat kehittyneensä ja saaneensa lisää ammattitaitoa myös yleisötyön kautta. Mielestäni kaikki mukana olleet tanssijat saivat hankkeen myötä esiintymistilaisuuksia ja motivaatiota päivittäiseen harjoitteluun ja sitä kautta vahvistivat ammattitaitoaan. Tutkimusjakson aikana yleisötyössä mukana olleista tanssijoista kaksi sai vakituisen työpaikan toisesta, jo VOS-tuen piirissä olevasta, tanssiryhmästä, kaksi tanssii paraikaa Saksassa, yksi on tanssinut eri tanssiryhmissä ympäri maailmaa ja yksi suorittaa tanssin jatko-opintoja Teatterikorkeakoulun tanssitaiteen laitoksella. Balettiseurueen toiminnassa mukana oleminen ylläpitäi ja kehitti tanssijoiden taitoja ja paransi heidän työllistymistään ammattikoulutusta vastaavassa työssä.

8.5 Tanssiryhmän kehitys

Tanssi kehittyy vain tekemällä, luomalla uutta ja kokeilemalla. Samoin on laita tanssiryhmän kanssa. Karkeasti voidaan sanoa, että mitä enemmän ryhmä esiintyy sitä enemmän se osaa. Mitä enemmän koreografin teokset saavat esityksiä etenkin siten, että koreografilla on mahdollista ne myös nähdä, sitä enemmän koreografi saa kehittämisideoita omaan tuotantoonsa. Pienimuotoisten yleisötyönumeroiden luominen on antanut koreografeille lisämahdollisuuden kehittyä. Tanssiryhmä kehittyy koreografiensa ja heidän luoman ohjelmiston mukana. Jokainen hyvin tehty esitys kohteesta ja paikasta riippumatta on myös tanssiryhmän voitto ja tulevien esitysten mainos. Taiteelliset tavoitteet voivat olla korkealla kaikessa toiminnassa ja myös paistaa siitä. Tällöin kaikki toiminta tukee myös tanssiryhmän päätoimintaa eli esityksiä isoilla laivoilla.

8.6 Pienen Suomalaisen Balettiseurueen yleisötyön toimintamalli

Alun alkaen oli tavoitteena konseptin luominen tanssiryhmälle siten, että useampi eri toimintamuoto yhdessä sopivalla tavalla aikataulutettuna mahdollistaisi useamman tanssijan pidempiaikaisen palkkauksen. Samat tanssijat voisivat tehdä yleisötyötä kouluissa ja palvelutaloissa ja samalla ajanjaksolla harjoitella ja esittää uusia isojen ”oikeiden” näyttämöiden kantaesityksiä.

Toimiva yleisötyön malli perustuu 2x2-esityskonseptin jatkuvaan kehittämiseen ja uusien teosten luomiseen. Lisäksi tarvitaan innostunut, lasten tanssipedagogiikasta kiinnostunut tanssijaporukka tanssityöpajojen vetäjiksi.

Kehittämiskausi antoi paljon esimerkkejä siitä, miten yleisötyö voidaan integroida osaksi tanssiryhmän isompia visioita. Isojen visioiden taiteellisia tuotteita voidaan hyödyntää taitavalla suunnittelulla ja ammattitaitoisten tanssijoiden kera myös kouluesitysten laadukkaan ohjelmiston valmistamisessa.

Balettiseurueen yleisötyömallin rakennuspalikat kouluihin:

- työpajoihin vetäjäksi yksi mies- ja yksi naistanssija
- esityksiin 5 tanssijaa, jotka mukana muussa esitystoiminnassa
- yleisötyöstä vastaava tuottaja
- koreografit, joiden teokset soveltuvat koulujen saleihin
- taiteellinen johtaja seuraa tanssiesitysten harjoittelua ja valitsee esityskokoonaisuuksia
- taiteellinen johtaja tilaa ohjelmistoon uusia 2x2-tanssinumeroita
- balettimestari harjoittaa esitykset

Tuottajan tehtävät:

- vastaa markkinoinnista, tiedotuksesta ja yhteydenpidosta tilaajan kanssa
- jatkuva kehittäminen asiakasnäkökulmasta
- osallistuu tanssijoiden koulutuksen suunnitteluun
- osallistuu tanssijoiden valitsemiseen yleisötyökoulutukseen
- tanssijoiden tukeminen yleisötyössä
- läsnäolo esityksissä juontajana ja musiikkijärjestäjänä
- läsnäolo esityksissä suullisen palautteen kerääjänä oppilailta ja opettajilta
- läsnäolo työpajoissa uusien versioiden kokeilujaksoilla
- läsnäolo työpajoissa laadunvalvonnan näkökulmasta vanhojen versioiden kohdalla

Vastaava tuottaja

Yleisötyön kehittäminen ja toteuttaminen osana muuta toimintaa osoittautui erittäin vaativaksi ja työaika vieväksi. Toimintamallissa yleisötyöstä vastaavana toimii oma tuottaja, joka voi olla osa-aikainen. Osa-aikainen tuottaja vastaa myös muusta yleisötyöstä kuten palvelutaloesitysten integrointi yleisötyöhön kouluissa. Yleisötyömallissa toiminnan taloudellisuus perustuu siihen, että kaikki vielä produktiokohtaisesti toimivan tanssiryhmän toiminta keskittyy samoihin ajankohtiin. Sama henkilö (tuottaja) ei kuitenkaan pysty repeämään kahdeksi, yhtä aikaa tapahtuvaan päätoiminnan ja yleisötyön tuotantosuunnitteluun ja toteutukseen. Kahden osa-aikaisen tuottajan yh-

teistyöllä yleisötyö toiminnan keskittäminen uusien kantaesitysten harjoitus- ja esitysjaksoilla kuitenkin onnistuu.

8.7 Oma missio

Innostus kehittämishankkeeseen lähti omasta missiosta viedä taide kaikkien saataville. Olen sisäistänyt viitekehyksessä mainitut kulttuuripoliittiset arvot vuosien varrella. Nuo arvot ovat syntyneet pitkän tarkastelujakson aikana ja kirjattu vuosien varrella erilaisiin toimenpideohjelmiin käyttäjien ja kohteen toiveita kartoittaen. Moneen kertaan ja eri näkökulmista on mm. tutkittu, miten lapsi oppii ja miten taide voi koskettaa.

Kehittämistyön aikana omia motiiveja tuli tarkasteltua ja peilattua myös muiden vastaavaa työtä tekevien motiiveihin. Meille tuottajille on tärkeää etsiä perusteluita tuotannoille rahoittajien ja markkinoinnin näkökulmasta. Ne eivät onneksi ole hyvän yleisötyön tärkeimpiä kriteerejä. Ne tulevat hyvän yleisötyö sivutuotteena. Hyvä yleisötyö voi tuoda työkaluja markkinointiin ja rahoituksen hankintaan. Mutta hyviä ja koskettavia sisältöjä harvemmin syntyy ilman omaa innostusta ja missiota työhön. Missiota vaaditaan tuottajaltakin silloin, kun hän on osa ketjua koulun ja ryhmän välillä ja mukana kaikissa tilanteissa, joista tunnekokemukset taiteesta voivat jättää jälkiä.

Oli ilo huomata, että muutkin yleisötyötä tekevät ovat työssä mukana oman vahvan taide-kasvatusmission vuoksi. Koulujen arjessa oli ihana tavata opettajia, joille koulujen merkitys kulttuurikasvatuksen mahdollistajana kaikille lapsille oli erittäin selvää ja kirkasta. Yhteiset elämykset tanssityöpajojen ja esitysten aikana loivat opettajien ja oppilaiden kanssa kohtaamisia, jotka antoivat uskoa omiin mahdollisuuksiini taidekasvatuksen saralla. Innostusta kehittää omaa osaamista nimenomaan taidekasvatuksen alueella. Uskoa siihen, että taide kuuluu kaikille ja me tuottajat voimme osaltamme edesauttaa sen toteutumista.

Toivon, että yleisötyö eri sektorien välillä tulee osaksi kaikkien taiteentekijöiden visiota ja löytää toteuttajat, joille se on myös henkilökohtainen missio. Aitous ja innostus ovat ammattitaidon lisäksi tärkeimmät yleisötyön työkalut.

LÄHTEET

- Anttila Eeva 2010. Tanssiva koulu - mahdollittoman hyvä idea? Tanssin strategia 2010-2020. Työpapereita. Tanssi kouluissa. Opetusministeriö 2010. 45-50.
- Heiskanen Ilkka, Ahonen Pertti, Oulasvirta Lasse, 2005. Taiteen ja kulttuurinrahoitus ja ohjaus: kipupisteet ja kehitysvaihtoehdot. Cuporen julkaisuja 6. Helsinki: Yliopistopaino
- Kaarto Hanna, Ei tullut hintalappua, 26.3.2011, Helsingin Sanomat
- Kaarto Hanna, Miksi puolue linjaa oikeanlaisesta taiteesta?, 26.3.2011, Helsingin Sanomat
- Kolme puheenvuoroa luovuuden edistämisestä. Luovuusstrategian osatyöryhmien raportit. Opetusministeriön julkaisuja 2005:35. Helsinki:Yliopistopaino
- Kulttuurin käsikirja opettajille 2011. toimitus Westerholm Hanna, Järvimäki Saija, Koskinen Tuulikki, Sariola Reetta. Helsinki:Star-Offset
- Lastenkulttuurin linjaukset. Opetus- ja kulttuuriministeriö.
http://www.minedu.fi/OPM/Kulttuuri/lastenkulttuuri/linjaukset_ja_toiminta/?lang=fi,
 viitattu 24.4.2012 OKM
- Lastenkulttuuripoliittinen ohjelma, opetusministeriön julkaisuja 2003:29
- Lastenkulttuurin painopisteet. Opetus- kulttuuriministeriö. viitattu 24.4.2012.
<http://www.minedu.fi/OPM/Kulttuuri/lastenkulttuuri/?lang=fi>,
- Lindholm Tuija 2006. Kiasman ARS 06-työpajat päiväkodeille. Työpajojen merkitys päiväkodeille. Humak
- Luovuuskertomus. Ehdotus hallitusohjelmassa tarkoitetun luovuusstrategian tekemisen luonteesta, lähtökohdista ja toteuttamisen tavoista. Opetusministeriön julkaisuja 2004:4. Helsinki:Yliopistopaino
- Luukka Teemu, Neljä vuotta joulupukkina, 15.2.2011, Helsingin Sanomat
- Luukka Teemu, Perussuomalaisten ohjelmajohtaja haluaa puolueet päättämään taiteesta, 4.3.2011, Helsingin Sanomat
- Luukka Teemu, Tuki jakoon suosion mukaan, 24.2.2011, Helsingin Sanomat
- Luukka Teemu, Tutkimus: Kansa kaipaa kulttuurilta laatua, 25.1.2011, Helsingin Sanomat
- Taide tarjolle, kulttuuri kaikille. Vammaiset ja kulttuuri-toimikunnan ehdotus toimenpideohjelmaksi. Opetusministeriön julkaisuja 2004:29. Helsinki:Yliopistopaino
- Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus. Opetusministeriön toimenpideohjelma 2006-2010. Opetusministeriön julkaisuja 2006:6. Helsinki:Yliopistopaino
- Talvio Otto, Terveisiä persuilta, 11.3.–17.3.2011, Nyt-liite, Helsingin Sanomat
- Tanssissa on tulevaisuus. Tanssin visio ja strategia 2010-2020. Taiteen keskustoimikunta- Valtion tanssitaide-toimikunta. Helsinki:Painot oy
- Nirhamo Katri, Hahl Kaisa 2010. Liikkeen iloa ja yhdessä oppimista. Tanssin strategia 2010-2020. työpapereita. Tanssi kouluissa. Opetusministeriö 2010. 51-55.

Tanssilastot. Tanssintiedotuskeskus. viitattu 24.4.2012.

<http://www.danceinfo.fi/tanssilastot/arkisto/2010/kotimaisten-tanssiteattereiden-ja-ryhmien-esityskerrat-ja-katsojat-2010/>

Torkko Nina, Haapalainen Arttu, Malte-Colliard Katri, Homberg Noora, Laiho Marianne 2010. Ylös- ammattiteattereiden yleisötyön kehittäminen - hankkeen loppujulkaisu 2010. Tampere: Tammerprint

Vantaan esi- ja perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelma. Vantaan kaupungin sivistystoimi ja kulttuuripalvelut 2011, toimitus Karimäki Reeli, Kilvelä Risto, Markkula Teea, Nurmi Ulla, Nyman Hanna 2011. Vantaa: Hakapaino Oy

LIITTEET

Liite 1

Pienen Suomalaisen Balettiseurueen Tanssityöpajat Tehtaankadun ala-asteella, syys 2010
opettajan kautta ohjeistus

Kesto: Tanssityöpajan kesto 45 minuuttia per luokka.

Varusteet: Sisäliikuntavaatteet, paljaat jalat

Tanssityöpajan kuvaus: sisältää hiukan lämmittelyä ja verryttelyä ja oman pienen tanssiteoksen harjoittelun.

Etukäteis- ja jälkitehtävät:

Voidaan liittää mediakasvatusteemaan. Voidaan tehdä koulussa tai kotona. ohje oppilaalle:

- 1) Mene nettiin YouTube-sivustolle.
- 2) Googlaa sana baletti tai nykytanssi ja katso muutama eri tanssivideo.
- 3) Etsi kolme omaa **aloitusliikettä** tanssiin, joka luodaan tanssityöpajassa.
- 4) Työpajan vetäjä tuo mukanaan musiikin, joten et tiedä etukäteen musiikkia. Mieti oma rytmi liikkeille. Rytmi voi olla syvää hengitystä, mielikuvi-
tanssimusiikkia, omia tahtilaskuja jne. Päätät itse kuinka pieni tai iso on yksi liike. Kolme liikettä on jo liikesarja.
- 5) Pidä omat aloitusliikkeet mielessä, kun tulet tanssityöpajaan
- 6) vastaa verkkokyselyyn **ennen** tanssityöpajaa netissä (opettajille oma kyselylomake). Vaihtoehtoisesti täytetään paperilomake.
Voidaan liittää mediakasvatusteemaan; verkkolomakkeet ja nettikyselyt: arviointi mitä tietoa kerätään, mitä varten, kyselijän luotettavuus ja saatujen tietojen käyttötarkoitus, nettiturvallisuuskasvatus; mihin kannattaa osallistua netissä)
- 7) vastaa ja täytä palautelomake tanssityöpajan **jälkeen**

Omaan koreografiointiin innostuneille oppilaille jälkitehtävä voi olla myös oman tanssin kehittäminen eteenpäin esim. koulun joulujuhlaan. Tanssityöpajan vetäjät voivat tulla vielä ennen esitystä avuksi.

Liite 2
Ennakkokysely oppilaille, Helsinki

Liite 2

1a_kysely_Kummikoulujen oppilaille_tehtis

Minkä koulun oppilas olet?	
Answer Options	Response Count
	60
<i>answered question</i>	60
<i>skipped question</i>	0

Number	Response Date	Response Text
--------	---------------	---------------

Oletko osallistunut aiemmin johonkin muun taiteenalan työpajaan?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en	18,6%	11
minulla ei ole aavistustakaan mikä taidetyöpaja on	6,8%	4
kyllä	69,5%	41
taidetyöpajoihin osallistuminen on minulle tuttua	5,1%	3
<i>answered question</i>		59
<i>skipped question</i>		1
Oletko osallistunut aiemmin tanssityöpajaan?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en koskaan	75,0%	45
minulla ei ole aavistustakaan mikä tanssityöpaja on	13,3%	8
kerran	11,7%	7
useamman kerran	0,0%	0
<i>answered question</i>		60
<i>skipped question</i>		0

Minulla on odotuksia tanssityöpajan suhteen		
Answer Options	Response Percent	Response Count
ei	79,3%	46
kyllä	20,7%	12
millaisia?		12
<i>answered question</i>		58
<i>skipped question</i>		2

Olen käynyt taidenäyttelyissä tai museoissa (voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon)		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en koskaan	1,7%	1
kyllä, perheen kanssa	67,2%	39
kyllä, koulun kanssa	77,6%	45
kyllä, useita kertoja vuodessa	29,3%	17
kyllä, harvemmin	25,9%	15
answered question		58
skipped question		2

Olen käynyt katsomassa esityksiä (voit valita useita vaihtoehtoja)		
Answer Options	Response Percent	Response Count
teatterissa	91,7%	55
oopperaesityksessä	68,3%	41
balettiesityksessä	41,7%	25
tanssiesityksessä	56,7%	34
sirkuksessa	98,3%	59
nykysirkuksessa (esim. Hurjaruutin Talvisirkus)	36,7%	22
answered question		60
skipped question		0

Harrastan liikuntaa tai urheilua		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en	20,0%	12
kyllä	80,0%	48
mitä lajia		49
answered question		60
skipped question		0

Harrastan taidetta		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en	50,8%	30
kyllä	49,2%	29
mitä lajia		29
answered question		59
skipped question		1

Liite 3

1b_kysely_Kummikoulujen opettajille_Tehtis

Missä koulussa olette opettajana?	
Answer Options	Response Count
	10
<i>answered question</i>	10
<i>skipped question</i>	0

Kuinka usein viette oppilaita tanssiesityksiin?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en koskaan	30,0%	3
harvoin	70,0%	7
kerran lukuvuodessa	0,0%	0
useita kertoja lukuvuodessa	0,0%	0
Muu (täsmennä)		0
<i>answered question</i>		10
<i>skipped question</i>		0

Kuinka usein tilaatte tanssiesityksiä kouluun / kouluun tilataan tanssiesityksiä?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en / ei koskaan	10,0%	1
harvoin	60,0%	6
kerran lukuvuodessa	30,0%	3
Muu (täsmennä)		0
<i>answered question</i>		10
<i>skipped question</i>		0

Kuinka usein viette oppilaita muihin esittävän taiteen esityksiin?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en koskaan	0,0%	0
harvoin	0,0%	0
kerran lukuvuodessa	50,0%	5
useita kertoja lukuvuodessa	50,0%	5
Muu (täsmennä)		0
<i>answered question</i>		10
<i>skipped question</i>		0

Kuinka usein tilaatte muita esittävän taiteen esityksiä (teatteri, musiikki, sirkus) kouluun tai kouluun tilataan kyseisiä esityksiä?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
ei koskaan	11,1%	1
harvoin	44,4%	4

kerran lukuvuodessa	33,3%	3
useammin	11,1%	1
Muu (täsmennä)		0
answered question		9
skipped question		1

Tanssityöpajoista on oppilaille hyötyä		
Answer Options	Response Percent	Response Count
kyllä	100,0%	10
ei	0,0%	0
Muu (täsmennä)		0
answered question		10
skipped question		0

Millaisia odotuksia tanssityöpajat herättävät opettajassa?	
Answer Options	Response Count
	8
answered question	8
skipped question	2

Number	Response Date	Response Text
--------	---------------	---------------

Millaisia odotuksia tanssityöpajat herättävät opettajan mielestä oppilaissa?	
Answer Options	Response Count
	7
answered question	7
skipped question	3

Miten tunnettu Pieni Suomalainen Balettiseurue on?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en tunne/ en ole kuullut aiemmin	50,0%	5
olen kuullut / lukenut lehdestä aiemmin	50,0%	5
olen kuullut radiohaastattelun	0,0%	0
olen nähnyt tv:ssä	0,0%	0
olen nähnyt Balettiseurueen esityksen	0,0%	0
Muu (täsmennä)		0
answered question		10
skipped question		0

Liite 4

2a_Palaute_PSB tanssityopajat_Tehtis

Mistä koulusta olet?	
Answer Options	Response Count
	66
<i>answered question</i>	66
<i>skipped question</i>	0

Milloin kävit Pienen Suomalaisen Balettiseurueen tanssityöpajassa?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
tänään	0,0%	0
eilen	22,7%	15
viime viikolla	37,9%	25
aiemmin	39,4%	26
<i>answered question</i>		66
<i>skipped question</i>		0

Oletko aiemmin osallistunut tanssityöpajaan?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en, tämä oli ensimmäinen kerta	93,8%	60
kyllä, tämä oli toinen kerta	6,3%	4
kyllä, olen osallistunut useamman kerran aiemmin	0,0%	0
<i>answered question</i>		64
<i>skipped question</i>		2

Mielestäni tanssityöpajassa oli		
Answer Options	Response Percent	Response Count
kivaa	57,6%	38
tylsää	24,2%	16
liian vauhdikasta	4,5%	3
sopivan vauhdikasta	19,7%	13
helppoa	33,3%	22
sain haasteita	25,8%	17
sopivan vaativaa	30,3%	20
liian vaativaa	4,5%	3
vaikeaa	10,6%	7
liian vaikeaa	6,1%	4
<i>answered question</i>		66
<i>skipped question</i>		0

Mitä opin tanssityöpajassa

Answer Options	Response Percent	Response Count
en mitään	21,2%	14
opin uusia tanssisanoja	43,9%	29
opin uusia pyörimisliikkeitä	30,3%	20
opin uusia hyppyjä	25,8%	17
opin muita uusia liikkeitä	51,5%	34
<i>answered question</i>		66
<i>skipped question</i>		0

Mitä sana tanssityöpaja NYT sinulle kertoo/ merkitsee?	
Answer Options	Response Count
	53
<i>answered question</i>	53
<i>skipped question</i>	13

Jos saat itse päättää, tulisitko uudestaan Pienen Suomalaisen Balettiseurueen tanssityöpajaan?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
kyllä	24,2%	16
ehkä	53,0%	35
en	22,7%	15
<i>answered question</i>		66
<i>skipped question</i>		0

Voit jättää terveisiä tai kiitoksia tanssipajojen vetäjille	
Answer Options	Response Count
	50
<i>answered question</i>	50
<i>skipped question</i>	16

Liite 5

2b_Palaute_PSB tanssityöpajat_ope_Tehtis

Missä koulussa opetat?	
Answer Options	Response Count
	8
<i>answered question</i>	8
<i>skipped question</i>	0

Milloin luokkasi osallistui Pienen Suomalaisen Balettiseurueen tanssityöpajaan?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
tänään	0,0%	0
eilen	12,5%	1
viime viikolla	0,0%	0
aiemmin	87,5%	7
<i>answered question</i>		8
<i>skipped question</i>		0

Oletko aiemmin osallistunut tai vienyt luokkaasi tanssityöpajaan?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en, tämä oli ensimmäinen kerta	100,0%	8
kyllä, tämä oli toinen kerta	0,0%	0
kyllä, olen osallistunut useamman kerran aiemmin	0,0%	0
<i>answered question</i>		8
<i>skipped question</i>		0

Mielestäni oppilailla oli tanssityöpajassa		
Answer Options	Response Percent	Response Count
kivaa	87,5%	7
tylsää	0,0%	0
liian vauhdikasta	0,0%	0
sopivan vauhdikasta	75,0%	6
helppoa	12,5%	1
saivat haasteita	75,0%	6
sopivan vaativaa	62,5%	5
liian vaativaa	0,0%	0
vaikeaa	0,0%	0
liian vaikeaa	0,0%	0
<i>answered question</i>		8
<i>skipped question</i>		0

Mielestäni oppilaat oppivat tanssityöpajassa		
Answer Options	Response Percent	Response Count
ei mitään	0,0%	0
uusia tanssisanoja	100,0%	8
uusia pyörimisliikkeitä	75,0%	6
uusia hyppyjä	75,0%	6
muita uusia liikkeitä	62,5%	5
yhdessäoloa	87,5%	7
ryhmädynamiikkaa	62,5%	5
matkimista	100,0%	8
olemaan törmäilemättä	37,5%	3
answered question		8
skipped question		0

Mikä mielestäsi oli tanssityöpajojen suurin anti oppilaille?	
Answer Options	Response Count
	8
answered question	8
skipped question	0

Mikä oli tanssityöpajojen suurin anti opettajalle tai opettajantyöhön?	
Answer Options	Response Count
	8
answered question	8
skipped question	0

Mitä sana tanssityöpaja NYT sinulle kertoo/ merkitsee?	
Answer Options	Response Count
	6
answered question	6
skipped question	2

Toisitko oppilaat uudestaan Pienen Suomalaisen Balettiseurueen tanssityöpajaan?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en	0,0%	0
ehkä	0,0%	0
kyllä	100,0%	8
answered question		8
skipped question		0

Voit jättää terveisiä tai kiitoksia tanssipajojen vetäjille

Liite 6

3a_Palaute_PSB tanssityopajat_oppilas_Lahti

Mistä koulusta olet?	
Answer Options	Response Count
	39
<i>answered question</i>	39
<i>skipped question</i>	0

Milloin kävit Pienen Suomalaisen Balettiseurueen tanssityöpajassa?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
tänään	0,0%	0
eilen	0,0%	0
viime viikolla	0,0%	0
aiemmin	100,0%	39
<i>answered question</i>		39
<i>skipped question</i>		0

Oletko aiemmin osallistunut tanssityöpajaan?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en, tämä oli ensimmäinen kerta	94,9%	37
kyllä, tämä oli toinen kerta	5,1%	2
kyllä, olen osallistunut useamman kerran aiemmin	0,0%	0
<i>answered question</i>		39
<i>skipped question</i>		0

Mielestäni tanssityöpajassa oli		
Answer Options	Response Percent	Response Count
kivaa	50,0%	19
tylsää	26,3%	10
liian vauhdikasta	2,6%	1
sopivan vauhdikasta	50,0%	19
helppoa	28,9%	11
sain haasteita	21,1%	8
sopivan vaativaa	50,0%	19
liian vaativaa	5,3%	2
vaikeaa	0,0%	0
liian vaikeaa	2,6%	1
<i>answered question</i>		38
<i>skipped question</i>		1

Mitä opin tanssityöpajassa

Answer Options	Response Percent	Response Count
en mitään	29,7%	11
opin uusia tanssisanoja	24,3%	9
opin uusia pyörimisliikkeitä	29,7%	11
opin uusia hyppyjä	40,5%	15
opin muita uusia liikkeitä	54,1%	20
<i>answered question</i>		37
<i>skipped question</i>		2

Mitä sana tanssityöpaja NYT sinulle kertoo/ merkitsee?	
Answer Options	Response Count
	35
<i>answered question</i>	35
<i>skipped question</i>	4

Jos saat itse päättää, tulisitko uudestaan Pienen Suomalaisen Balettiseurueen tanssityöpajaan?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
kyllä	35,9%	14
ehkä	30,8%	12
en	33,3%	13
<i>answered question</i>		39
<i>skipped question</i>		0

Voit jättää terveisiä tai kiitoksia tanssipajojen vetäjille	
Answer Options	Response Count
	39
<i>answered question</i>	39
<i>skipped question</i>	0

Liite 7

3b_Palaute_PSB tanssityopajat_ope_lahti

Missä koulussa opetat?	
Answer Options	Response Count
	2
<i>answered question</i>	2
<i>skipped question</i>	0

Number	Response Date	Response Text
--------	---------------	---------------

Milloin luokkasi osallistui Pienen Suomalaisen Balettiseurueen tanssityöpajaan?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
tänään	0,0%	0
eilen	0,0%	0
viime viikolla	0,0%	0
aiemmin	100,0%	2
<i>answered question</i>		2
<i>skipped question</i>		0

Oletko aiemmin osallistunut tai vienyt luokkaasi tanssityöpajaan?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en, tämä oli ensimmäinen kerta	100,0%	2
kyllä, tämä oli toinen kerta	0,0%	0
kyllä, olen osallistunut useamman kerran aiemmin	0,0%	0
<i>answered question</i>		2
<i>skipped question</i>		0

Mielestäni oppilailla oli tanssityöpajassa		
Answer Options	Response Percent	Response Count
kivaa	50,0%	1
tylsää	0,0%	0
liian vauhdikasta	0,0%	0
sopivan vauhdikasta	100,0%	2
helppoa	0,0%	0
saivat haasteita	100,0%	2
sopivan vaativaa	50,0%	1
liian vaativaa	0,0%	0
vaikeaa	0,0%	0
liian vaikeaa	0,0%	0
<i>answered question</i>		2
<i>skipped question</i>		0

Mielestäni oppilaat oppivat tanssityöpajassa		
Answer Options	Response Percent	Response Count
ei mitään	0,0%	0
uusia tanssisanoja	100,0%	2
uusia pyörimisliikkeitä	0,0%	0
uusia hyppyjä	50,0%	1
muita uusia liikkeitä	50,0%	1
yhdessäoloa	100,0%	2
ryhmädynamiikkaa	50,0%	1
matkimista	50,0%	1
olemaan törmäilemättä	0,0%	0
<i>answered question</i>		2
<i>skipped question</i>		0

Mikä mielestäsi oli tanssityöpajojen suurin anti oppilaille?		
Answer Options	Response Count	
	2	
<i>answered question</i>		2
<i>skipped question</i>		0

Mikä oli tanssityöpajojen suurin anti opettajalle tai opettajantyöhön?		
Answer Options	Response Count	
	2	
<i>answered question</i>		2
<i>skipped question</i>		0

Mitä sana tanssityöpaja NYT sinulle kertoo/ merkitsee?		
Answer Options	Response Count	
	2	
<i>answered question</i>		2
<i>skipped question</i>		0

Toisitko oppilaat uudestaan Pienen Suomalaisen Balettiseurueen tanssityöpajaan?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en	0,0%	0
ehkä	0,0%	0
kyllä	100,0%	2
<i>answered question</i>		2
<i>skipped question</i>		0

Voit jättää terveisiä tai kiitoksia tanssipajojen vetäjille	
Answer Options	Response Count
	2
<i>answered ques- tion</i>	2
<i>skipped question</i>	0

Liite 8

3c_Palaute esityksestä koulussa Lahti

Milloin näit Pienen Suomalaisen Balettiseurueen esityksen?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
eilen	0,0%	0
viime viikolla	1,7%	1
kaksi viikkoa sitten	98,3%	59
aiemmin	0,0%	0
<i>answered question</i>		60
<i>skipped question</i>		1

olen koulun		
Answer Options	Response Percent	Response Count
oppilas 1-4 luokkalainen	0,0%	0
oppilas 5-8 luokkalainen	94,8%	55
oppilas ylemmällä luokalla	0,0%	0
opettaja	5,2%	3
<i>answered question</i>		58
<i>skipped question</i>		3

Oletko aiemmin nähnyt tanssiesitystä?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en koskaan	13,1%	8
kyllä, kerran	1,6%	1
kyllä, olen nähnyt koulussa tanssiesityksen/siä	32,8%	20
kyllä, muutaman kerran	37,7%	23
kyllä, monta kertaa	37,7%	23
kyllä, mutta vain televisiossa	3,3%	2
<i>answered question</i>		61
<i>skipped question</i>		0

Harrastatko tanssia?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en	62,7%	37
kyllä, kerran viikossa	3,4%	2
kyllä, useamman kerran viikossa	22,0%	13
kyllä, esiinnyn myös itse esim. oppilasnäytöksissä	3,4%	2
mitä tanssilajia harrastat?	37,3%	22
<i>answered question</i>		59
<i>skipped question</i>		2

Mitä pidit Pienen Suomalaisen Balettiseurueen esityksestä?		
--	--	--

Answer Options	Response Percent	Response Count
kiitos pidin	63,3%	38
se oli kiinnostava	26,7%	16
ei kiinnostanut	6,7%	4
sopivan pituinen	53,3%	32
liian pitkä	15,0%	9
sekava	1,7%	1
hyvin juonnettu	40,0%	24
herätti halun nähdä lisää	21,7%	13
mitä?	10,0%	6
<i>answered question</i>		60
<i>skipped question</i>		1

Jos saat itse valita, tulisitko katsomaan uudestaan?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en	35,0%	21
kyllä	53,3%	32
tulisin katsomaan esitystä myös muualle vapaa-ajallani	11,7%	7
<i>answered question</i>		60
<i>skipped question</i>		1

Voit jättää terveisiä esiintyjille tai antaa muuta palautetta, esim. anti koulutyöhön jos sellaista havaittavissa.	
Answer Options	Response Count
	31
<i>answered question</i>	31
<i>skipped question</i>	30

Liite 9

5_palaute_tanssityopajat_tanssijat_2010_2011

aiempi kokemus lasten parissa		
Answer Options	Response Percent	Response Count
minulla ei ole kokemusta lapsista	0,0%	0
minulla on kokemusta lapsista	66,7%	2
olen opettanut lapsia	100,0%	3
en ole opettanut lapsia	0,0%	0
olen opettanut tanssia lapsille	100,0%	3
en ole opettanut tanssia lapsille	0,0%	0
olen opettanut vain aikuisia	0,0%	0
montako vuotta olen opettanut lapsia		3
answered question		3
skipped question		0

aiempi kokemus yleisötyöstä kouluissa		
Answer Options	Response Percent	Response Count
minulla ei ollut aiempaa kokemusta yleisötyöstä	33,3%	1
minulla oli jo kokemusta yleisötyöstä	66,7%	2
en tiennyt mitä yleisötyö koulussa on	0,0%	0
tutustuin yleisötyöhön vasta tässä hankkeessa	33,3%	1
answered question		3
skipped question		0

Suhtautumiseni yleisötyöhön ennen ja sen aikana		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en erityisemmin halunnut osallistua	0,0%	0
osallistuin koska kuului työtehtäviini	33,3%	1
lähdin innostuneena mukaan	100,0%	3
olin jo aiemmin kiinnostunut työskentelystä koululais-ten kanssa	0,0%	0
kiinnostus heräsi vasta kun pääsin kokeilemaan	0,0%	0
minua pelotti osallistua	0,0%	0
minua jännitti osallistua	0,0%	0
jos suhtauduit varauksella etukäteen, niin miksi?		0
answered question		3
skipped question		0

Yleisötyön haasteet omalla kohdalla		
Answer Options	Response Percent	Response Count
koin helpoksi	33,3%	1
koin vaikeaksi	0,0%	0
opin lisää, ammattitaitoni kehittyi	66,7%	2
en oppinut mitään uutta	0,0%	0

esiintymistaitoni kehittyi	66,7%	2
sain positiivista kokemusta lasten kanssa työskente- lystä	66,7%	2
uskaltaisin toimia myös työpajan vetäjänä	0,0%	0
en uskaltaisi toimia työpajan vetäjänä	0,0%	0
answered question		3
skipped question		0

Miten arvioisit omaa suhdettasi yleisötyöhön NYT		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en halua osallistua tanssityöpajoihin kouluissa	0,0%	0
en halua osallistua esityksiin kouluissa	0,0%	0
voisin osallistua tanssityöpajoihin koululaisten kans- sa	100,0%	3
voisin osallistua esityksiin kouluissa	100,0%	3
voisin osallistua yleisötyöhön myös päiväkotii-ikäisten kanssa	100,0%	3
answered question		3
skipped question		0

Jos et halua enää tehdä yleisötyötä kouluissa, kerro miksi	
Answer Options	Response Count
	1
answered question	1
skipped question	2

Jotta haluaisin jatkossa tehdä yleisötyötä kouluissa tarvittaisiin		
Answer Options	Response Percent	Response Count
lisää koulutusta pedagogiikkaan	0,0%	0
lisää koulutusta omaan suoritukseen	0,0%	0
lisää kehityskeskusteluja	0,0%	0
paremmat tilat esityksille	100,0%	1
parempaa ohjelmistosuunnittelua	0,0%	0
parempaa aikataulusuunnittelua	100,0%	1
parempaa koordinoitua muun tanssijan työn kanssa	0,0%	0
näihin liittyen, haluatko tarkentaa		1
answered question		1
skipped question		2

Omat parannusehdotukset yleisötyön kehittämiseen kouluissa siten, että tanssijalle mielekästä	
Answer Options	Response Count
	1
answered question	1
skipped question	2

5_palaute_tanssityopajat_tanssijat_2010_2011

Jos haluat edelleen osallistua yleisötyöhön kouluissa, kerro miksi	
Answer Options	Response Count
	3
<i>answered question</i>	3
<i>skipped question</i>	0

Liite 10

4_Palaute esityksestä koulussa_porvoo

Mitä pidit Pienen Suomalaisen Balettiseurueen esityksestä?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
kiitos pidin	100,0%	7
se oli kiinnostava	57,1%	4
ei kiinnostanut	0,0%	0
sopivan pituinen	57,1%	4
liian pitkä	0,0%	0
sekava	0,0%	0
hyvin juonnettu	42,9%	3
herätti halun nähdä lisää	42,9%	3
mitä?	28,6%	2
answered question		7
skipped question		0

olen koulun		
Answer Options	Response Percent	Response Count
oppilas 1-4 luokkalainen	28,6%	2
oppilas 5-8 luokkalainen	0,0%	0
oppilas ylemmällä luokalla	0,0%	0
opettaja	71,4%	5
answered question		7
skipped question		0

Milloin näit Pienen Suomalaisen Balettiseurueen esityksen?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
eilen	0,0%	0
viime viikolla	28,6%	2
kaksi viikkoa sitten	42,9%	3
aiemmin	28,6%	2
answered question		7
skipped question		0

Oletko aiemmin nähnyt tanssiesitystä?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en koskaan	14,3%	1
kyllä, kerran	28,6%	2
kyllä, olen nähnyt koulussa tanssiesityksen/siä	14,3%	1
kyllä, muutaman kerran	14,3%	1
kyllä, monta kertaa	28,6%	2
kyllä, mutta vain televisiossa	0,0%	0
answered question		7
skipped question		0

Harrastatko tanssia?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en	100,0%	7
kyllä, kerran viikossa	0,0%	0
kyllä, useamman kerran viikossa	0,0%	0
kyllä, esiinnyn myös itse esim. oppilasnäytöksissä	0,0%	0
mitä tanssilajia harrastat?	14,3%	1
<i>answered question</i>		7
<i>skipped question</i>		0

Mitä pidit Pienen Suomalaisen Balettiseurueen esityksestä?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
kiitos pidin	100,0%	7
se oli kiinnostava	57,1%	4
ei kiinnostanut	0,0%	0
sopivan pituinen	57,1%	4
liian pitkä	0,0%	0
sekava	0,0%	0
hyvin juonnettu	42,9%	3
herätti halun nähdä lisää	42,9%	3
mitä?	28,6%	2
<i>answered question</i>		7
<i>skipped question</i>		0

Number	Response Date	mitä?	Categories
1	kesä 20, 2011 10:34 AM	tosi hyvä	
2	touko 27, 2011 12:28 PM	se oli kiva'	

Jos saat itse valita, tulisitko katsomaan uudestaan?		
Answer Options	Response Percent	Response Count
en	0,0%	0
kyllä	57,1%	4
tulin katsomaan esitystä myös muualle vapaa-ajallani	42,9%	3
<i>answered question</i>		7
<i>skipped question</i>		0

Voit jättää terveisiä esiintyjille tai antaa muuta palautetta, esim. anti koulutyöhön jos sellaista havaittavissa.	
Answer Options	Response Count
	3
<i>answered question</i>	3
<i>skipped question</i>	4

liite 11

Pienen Suomalaisen Balettiseurueen saadut avustukset 2010–2012

Opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustus

Kummikoulujen pilottihankkeeseen haettiin 30.5. ja saatiin syyskuussa 2010 opetus- ja kulttuuriministeriöltä ensimmäinen iso 40 000 euron erityisavustus. Se myönnettiin Pienen Suomalaisen Balettiseurueen esitys- ja yleisötyön kehittämiseen, konseptointiin ja tuotteistamiseen kiertuetoiminnan osalta 2010–2011. Myöntö oli hieman erilailla muotoiltu kuin hakemus, joten voidaan todeta, että myöntäjä halusi kohdentaa avustuksen tarkemmin juuri edellä mainittuihin kohteisiin. Avustus oli helppo kohdentaa yleisötyöhön kouluissa sekä ohjelmiston valmistamiseen ja samalla ajanjaksolla työllistettävien tanssijoiden palkkaukseen. Samoilla palkkakajakoilla saatiin myös reilulla harjoitusajalla valmistettua uudet kantaesitykset Helsinkiin syksyllä 2010 ja Kuopio Tanssii ja Soi Festivalille kesäksi 2011.

Alfred Kordelinin säätiön avustus

Elokuussa 2010 haettu ja lokakuun alussa saatu 10 000 euron avustus Alfred Kordelinin säätiöltä myönnettiin Taidekasvatushankkeen pilottijakson toteuttamiseen ja tanssiteoksen Ballet U.G. kantaesitykseen ja vierailuihin. Myöntö oli samoin muotoiltu kuin hakemuskinn, joten voidaan todeta, että myöntäjä piti hakemusta suoraan omiin myöntökriteereihinsä soveltuvana. Avustus voitiin helposti kohdentaa uuteen kantaesitykseen ja samalla ajanjaksolla harjoiteltuihin yleisötyöprojekteihin sekä niiden vierailuihin myös muilla paikkakunnilla.

Helsingin kulttuurikeskuksen avustus

Joulukuussa 2010 saatiin myös Helsingin kulttuurikeskukselta 1500 euron kohdeavustus Pienen Suomalaisen Balettiseurueen kantaesityksen ja kiertue- ja yleisötyöohjelmiston valmistamiseen. Yleensä Helsingin kohdeavustuksia myönnetään vain esityksiin, joita pitää olla vähintään kolme Helsingissä. Nyt

avustusta saatiin myös yleisötyöohjelmiston valmistamiseen, koska kantaesityksestä oli suunnitteilla vain yksi esitys ja muut esitykset tulisivat olemaan kouluesityksiä. Avustus käytettiin tanssijoiden palkkoihin kantaesityksen yhteydessä valmistettavaan kouluohjelmistoon sekä kouluesityksiin Helsingissä.

Suomen Kulttuurirahaston avustus

Tammikuussa 2011 saatiin Suomen Kulttuurirahastolta 20 000 euron avustus Pienen Suomalaisen Balettiseurueen toimintaan. Myönnön otsikointi oli sama kuin hakemuksessa. Hakemuksen sisällöissä oli vahvasti esillä taidekasvatus- ja yleisötyöhankkeet, joita oli kehitetty ideatasolle jo viisi erilaista. Avustus käytettiin samojen tanssijoiden palkkaukseen, jotka tekivät myös yleisötyötä koulussa samoilla jaksoilla, joina harjoittelivat uusia kantaesityksiä tai isojen estradien vierailuesityksiä.

Vuoden 2012 avustukset

Näyttää siltä, että moni avustuksia myöntävä taho halusi jatkossakin antaa rahoitusta uusien taidekasvatusprojektien toteuttamiseen. Käynnissä ollutta kokeilua käytettiin uusien rahoitushakemusten esimerkkinä taidekasvatusprojektien kehittämistyöstä. Hankesuunnitelmissa ylös nostettiin Pienen Suomalaisen Balettiseurueen sektorirajat ylittävä yleisötyö- ja taidekasvatushankkeiden jatkaminen ja kehittäminen, sekä uusien yleisöjen tavoittaminen ja toimintamuotojen muokkaaminen.

Balettiseurue sai seuraavanakin vuonna Suomen Kulttuurirahastolta 25 000 euron avustuksen Pienen Suomalaisen Balettiseurueen toimintaan ja uusien taidekasvatushankkeiden kehittämiseen. Taidekasvatushankkeita on kehitteillä useita jatkoversioita sekä uusia pilotteja.

Balettiseurue sai ensimmäisen 3500 euron lastenkulttuurin erityisavustuksen Uudenmaan taidetoimikunnalta vuoden 2012 toimintaan Uudenmaan kouluissa. Hakemuksessa käytettiin esimerkkeinä jo toteutettuja hankkeita syksyn 2010 ja kevään 2011 aikana. Hakemuksessa oli painotettu uutta jatkohanketta Hyvin-kääläisen koulun kanssa. Saman koulun kanssa oli syksyllä 2011 kokeiltu ver-

siota, jossa koko koulu osallistui ensin tanssityöpajaan ja katsoi sen jälkeen Balettiseurueen esityksen.

Balettiseurue sai Helsingin kulttuurikeskukselta vuodelle 2012 vain pienen toiminta-avustuksen, 4000 euroa. Mutta positiivista oli se, että seurue oli nyt päässyt toiminta-avustuskelpoiseksi. Tässäkin hakemuksessa painotettiin monipuolista toimintaa isoilla ja pienillä näyttämöillä, sekä yleisötyötä eri sektoreilla.